

Jypygua kuaxia Samuel 'epyre

oĩa

Jypygua kuaxia Samuel 'epyre

oĩa

Kova'e kuaxia para re oĩ Samuel ha'e huvixa Saul rekokue. Samuel ma Nhanderujete renonde profeta oiko, ha'e joguerekoa opa vygua. Saul ma Israel pygua huvixave jypy'i oĩ va'ekue. Saul oĩ jave Davi oiko avi, Saul rekovia Israel kuery ruvixa oĩ va'erã.

Heta va'e kuery ae ojerure okuapy raka'e nguvixaverã omoĩa aguã re. Ha'e rami teĩ Samuel nomoĩxei ranhe. Ha'e vy ixupe Nhanderujete aipoe'i: "Ha'e kuery oipota ramo emoĩ" he'i ramo mae omoĩ Saul. Huvixa Saul ma jypy onhe'ẽ rendu Nhanderujete, ha'e rã araka'eve rã ojepe'a onhe'ẽ rendua gui, ha'e ae oikuaa rami rive oiko vy. Nhanderujete pe mymba ome'ẽ teĩ ixupe Samuel aipoe'i: "Mba'emo nname'ẽa gui ma ha'eveve nhanhe'ẽ rendu. Vexa'i kyrakue nname'ẽa gui ha'eveve ojapo uka va'e jajapo. ... Ha'e gui Senhor ayvu reja rive ha'e voi ndereja, huvixa nereĩvei aguã", he'i (15.22b, 23b). Ha'e ramo Saul oiko vai, Senhor ndoguerovy'avei rã. Nhanderujete nanhanhe'ẽ rendui ramo ou 'rã jajexavai aguã.

Saul oĩ teri reve hekovia Nhanderujete oiporavo Davi. Ha'e va'e ma kunumi va'e, guymba vexa'i kuery openaa rupi oiko. Ha'e rami teĩ Nhanderujete po'akaa rupi ojuka raka'e gigante Golias ita momboa py rive. Aipoe'i: "Ndee ma kyxre reve

reju xerovai, hu'y guaxu ha'e hu'y jokoia reve. Ha'e rã xee ma nderovai aju Senhor ixondaro reta va'e rery rupi. ... Apy heta va'e kuery ikuai va'e ha'e javi oexa 'rã Senhor jogueraa jepea kyxe py e'ÿ, hu'y guaxu py e'ÿ guive. Mba'eta pendere opu'ã va'e ma Senhor ae. Ha'e ae 'rã penemboaxapa orepo py", (17.45a, 47) he'i vy ojuka.

Elcana ha'e mokoĩ ta'yxy rekokue oĩa

¹ Oiko peteĩ ava Ramataim-Zofim guigua, Efraim yvy'ã reia katygua, Elcana hery va'e. Ha'e va'e ma Jeroão ra'y, Jeroão ma Eliú ra'y, Eliú ma Touú ra'y, Touú ma Zufe ra'y. Efraim regua meme ikuai.

² Ha'e va'e ma ta'yxy mokoĩ va'e. Peteĩ ma Ana, amboae ma Penina. Penina ma imemby va'e, ha'e rã Ana ma imemby va'e'ÿ.

³ Ha'e va'e ava ma'etÿa nhavõ guekoa gui oo 'rã Siló tetã katy, omboetea rupi mba'emo ome'ẽ aguã SENHOR ixondaro reta va'e pe. Ha'e py oiko avi sacerdote Eli ta'y mokoĩve Hofni ha'e Finéias reve. SENHOR pegua sacerdote meme ikuai.

⁴ Elcana ma SENHOR pe mba'emo omboaxa va'e nhavõ gui mba'emo ome'ẽ avi 'rã gua'yxy Penina pe, ha'e gua'y ha'e guajy kuery ha'e javi pe.*

⁵ Ha'e rã gua'yxy Ana pe ma hetave 'rã ome'ẽ oayvuve vy, SENHOR nomomemby ukai teĩ.

⁶ Ta'yxy mboae omoangeko reia rupi tema oguereko, SENHOR nomomemby ukai ramo.

---

* **1:4** Ha'e kuery reko rami vy SENHOR pe tembi'u omboaxa va'e amongue regua gui ha'eve 'rã ha'e kuery ae ho'u aguã, ngoo pygua kuery ha'e javi reve (Deuteronômio 12.17-18, 16.13-17).

⁷ Ha'e rami ae tema oiko ma'etỹa nhavõ. SENHOR pegua oo katy Ana oo nhavõ ta'yxy mboae omomboriaua rupi tema ijayvu. Ha'e ramo ojae'o oiny vy ndokarui.

⁸ Ha'e rami rã ime Elcana aipoe'i ixupe:

— Ana, mba'e re tu rejae'o? Mba'e re tu nderekarui ri? Mba'e re tu ndepy'a py ndeporiau reiny? Peteĩ nhiruĩ meme ndepi'a 'rãgue py xee ndereve aikoa ha'eveve e'ỹ ri ty'y? — he'i.

Ana ojerure vy onhemboayvuague

⁹ Ha'e gui Siló py ha'e kuery okaru ha'e oy'u jave oĩ avi sacerdote Eli. Ha'e ma peteĩ tenda py uguapy oiny SENHOR pegua oo yta yvýry.

¹⁰ Ha'e va'e rire Ana opu'ã vy onhe'ẽ py nda'evei etea oendu reve ojerure ho'amy SENHOR pe, ojae'o vaipa guive.

¹¹ Ha'e vy onhemboayvu reve aipoe'i:

— SENHOR nexondaro reta va'e, xapy'a rei xee nerembuguai ajexavaia re rema'ẽ vy xere nema'endu'a ri ramo, xapy'a rei xee nerembuguai re nema'endu'a vy peteĩ xepi'arã reme'ẽ ri ramo ma ndevy ju SENHOR amboaxa 'rã oikoa pukukue re ndevy guarã anho oiko aguã, ha'e peteĩgueve hi'a ndojayaai 'rã guive kyxe py — he'i.†

¹² SENHOR renonde onhembo'ea py oĩ are ramo Eli oma'ẽ oiny ijuru omyĩa re.

¹³ Mba'eta Ana ma opy'a py rive'i ijayvu. Hembe omyĩ va'eri nda'ijayvuẽi. Ha'e ramo Eli “Oka'u rai po” he'i vy

---

† **1:11** SENHOR pe opi'a omboaxa aguã re Ana ijayvu Números 6.1-21 py oĩa rami. Ha'e rami ae avi oiko Sansão (Juízes 13.2-5) ha'e Paulo (Atos 18.18).

14 aipoe'i ixupe:

– Raka'e peve 'rã tu reka'u rei reiny? Ey'uve eme vinho! – he'i.

¹⁵ Ha'e rami teĩ Ana ombovai:

– Any, xeruvixa! Xee ma kunha xenhe'ẽ py ajexavai rei va'e. Xee nday'ui ri vinho, neĩ iro va'e. Ha'e rami 'rãgue py SENHOR renonde aju xenhe'ẽ py ajexavaia rami anhemombe'u aguã.

¹⁶ Ha'e nunga rupi xee nerembiguai pe “Nhe'ẽ vai rajy” 're eme. Mba'eta xeporiaua ha'e ajexavaia rima aroayvu ainy aỹ – he'i.

¹⁷ Ha'e rami rã Eli ombovai:

– Tereo porã'i ha'vy. Tove Israel kuery ruete tojapo rejerureague – he'i.

¹⁸ Ha'e rã kunha va'e ju

– Xee nerembiguai taxejou vai eme – he'i. Ha'e rami ijayvu ma vy kunha va'e oo ju tape rupi. Okaru jevy rire iporiaua noĩvei hova re.

Samuel itui'i rire Nhanderuete peguarã omboaxaague

¹⁹ Ha'e gui ko'ẽ rai ramove ha'e kuery ovy vy SENHOR renonde omboete okuapy. Ha'e rami vy ojevypa vy ngoo py ae ovaẽ Ramá tetã py. Ha'e gui gua'yxy Ana reve Elcana joguereko ju. Ha'e ramo hexe SENHOR ima'endu'a ramo

²⁰ oguereko'i peteĩ kyrĩ va'e. Hi'ára ovaẽ ramo oikuavã'i opi'a'i. Ha'e va'e ma omboery Samuel,

– SENHOR pe ajerureague ae oiko – he'i vy.

²¹ Ha'e gui ime Elcana ma ngoo pygua kuery ha'e javi reve oje'oi SENHOR pe mba'emo ma'etã nhavõ ome'ẽa rami ome'ẽ ha'e onhemboayvuague ojavopa aguã.

²² Ha'e rã Ana ma ndooi. Ha'e vy ome pe aipoe'i:

– Ava'i nokambuvei jave ma xee araa 'rã aexa uka SENHOR pe, ha'e rã ha'e py ae oiko aguã.

²³ Ime Elcana ombovai:

– Eiko ha'vy ndevy ha'veva rami. Eropyta okambu teria ja. Ha'e rami vy eiko SENHOR ijayvuague ojaopa aguã rami – he'i. Ha'e ramo ta'yxy opyta vy ombotuvixa kyrĩ va'e okã re, okambu teria ja.

²⁴ Nokambuvei ma jave mae ma ogueraa. Peteĩ vaka ra'y mboapy ma'etỹ va'e reve ogueraa avi, peteĩ ajaka trigo ku'ikue ha'e peteĩ vinho ryrũ. Ha'e rami vy SENHOR pegua opy oexa uka Siló py, ava'i va'e kyrĩ'i ete teri reve.

²⁵ Ha'e rami vy vaka ra'y ojuka ukapa ma vy opi'a'i ogueraa sacerdote Eli oĩa py.

²⁶ Ha'e vy ixupe ixy aipoe'i:

– Aỹ ma xeruvixa, anhetẽ ete nderekove rupi aura vy aipoa'e: Xee ma kunha apy ndereve aĩ va'ekue, SENHOR renonde anhembo'e ha'amyã py.

²⁷ SENHOR pe kova'e ava'i re ae ajerure ramo ojaopa ma ajerureague.

²⁸ Ha'e nunga rupi aru oikoa pukukue re SENHOR peguarã amboaxa aguã, SENHOR pe ajerure rire – he'i. Ha'e ramo omboete SENHOR ha'e py.

2

Ana oporaeiague

¹ Ha'e rami vy Ana onhembo'e vy aipoe'i:

– Xepy'a py arovy'a SENHOR,
xembaraetevea aendu avi SENHOR re vy.
Xejuaru py ma xerory xeroavagua kuery gui,
ndee xereraa jepea re avy'a vy.

² SENHOR rami iky'a e'ỹ va'e ndoikoi,

- ndee ramigua amboae ndoikoi vy.
 Neĩ peteĩve'i py ndoikoi itaova ndee O reruete
 rami guarã.
- ³ Pemboeteve eme ayvu pejejou porã reia rupigua,
 pendejuru gui toẽ eme nhemboyvate reia
 rupigua.
 Mba'eta SENHOR Nhanderuete anho
 hi'arandua rupi oiko va'e.
 Jaikoa ha'e javi re ha'e oikuaa pota 'rã
 mba'emo opejaa py rami.
- ⁴ Ha'e rami vy omopẽmba 'rã imbarate va'e kuery
 rapa,
 ha'e rã ikangykue'i va'ekue ma omombarate
 'rã.
- ⁵ Karuai oendu e'ỹ va'ekue ma aỹ escravo-rã on-
 hemoingo uka 'rã mbojape re rive,
 ha'e rã okaruxe reia rupi ikuai va'ekue ma
 ndojexavai reivei ma 'rã karuai gui.
 Na'imembyi ae va'ekue voi sete kyrĩ va'e
 oguereko,
 ha'e rã imemby reta va'ekue ma
 na'imbaraetevei ma 'rã.
- ⁶ SENHOR ae ma tekove pe'aa ha'e tekove me'ẽa
 oiko.
 Yvykua katy nhomboguejy, ha'e jogueru jevy
 kuaa va'e.
- ⁷ SENHOR ma nhomomboriau kuaa, ha'e nhom-
 bovy'a jevy kuaa va'e,
 nhomo'yvyĩ'i kuaa, ha'e nhomboyvate jevy
 kuaa va'e.
- ⁸ Ha'e omopu'ã 'rã iporiaukue'i yvy ku'i ituiague
 gui,
 ytyaty ikuaia gui omboyvate 'rã iporiaukue'i
 va'e,

yvatekueve va'e mbyte ju 'rã omboguapy,
 ojapo 'rã ipo'akapa va'e renda áry oguapy
 aguã rami.

Mba'eta SENHOR gui vy ae yvy yta itui va'e oĩ
 atã,

ha'e va'e áry omoĩ atã yvy ha'e javi.

⁹ Ha'e opena 'rã ojeupe guarã oiky'a'o va'ekue re
 opyrõa rupi,

ha'e rã heko vai va'e kuery ma omokyrirĩmba
 'rã pytũ manoa oĩa py.

Mba'eta avakue ma ombaraetea rupi rive
 nda'ipo'akai 'rã.

¹⁰ SENHOR re opu'ãa rupi ikuai va'e ma omomba
 'rã,

ha'e kuery rovai hyapu 'rã yva gui.

SENHOR nhombopaga 'rã yvy apy rupi voi,

ha'e rã ojeupagua huvixa ma omombaraete
 'rã,

ombopo'aka 'rã guembiporavo — he'i.

¹¹ Ha'e gui Elcana ojevy ju Ramá py ngoo oĩa
 py. Ha'e rã avai ma sacerdote Eli renonde rupi
 mba'emo ojapo oikovy SENHOR pe.

Eli ra'y kuery mba'emo vai ojapo jepiague

¹² Eli ra'y kuery ma dhe'ẽ vai ra'y ete ikuai,
 nomboetei guive SENHOR.

¹³ Mba'eta ha'e jave ma po rami 'rã sacerdote
 kuery ojapo heta va'e kuery re. Amongue
 mba'emo ome'ẽ nhavõ ou 'rã peteĩ sacerdote
 rembiguai kunumi va'e xo'o ombojy teria py, opo
 py kuxa rakua oguereko reve,

¹⁴ ha'e vy omopo'ẽ 'rã oja ferro guigua py, e'ỹ vy
 oja py, oja guaxu py, e'ỹ vy hy'a py mba'e, ha'e gui

kuxa rakua py oguenoẽ va'e rei sacerdote kuery ogueraa 'rã ojeupe guarã. Ha'e rami ae tema 'rã ojapo Israel kuery ha'e py Siló py oo va'e nhavõ re.

¹⁵ Ikyrakue oapy e'ỹ mbove ma voi sacerdote rembiguai kunumi va'e ou vy aipoe'i 'rã ava oapy ta va'e pe: “Upe va'e xo'o eme'ẽ sacerdote kuery pe ooxy aguã, mba'eta ndepo gui ndojopyi 'rã xo'o jykuẽ, ipyrygua anho”, he'i 'rã.

¹⁶ Ha'e gui xapy'a rei xo'o me'ẽa ombovai vy “Tove ikyrakue ranhe taapy, ha'e rire ma rejopyxea rami ejopy”, he'i ramo ma aipoe'i 'rã: “Any, eme'ẽ xeve aỹ ma voi. Ha'e rami e'ỹ rã aipe'apa nhea'ã 'rã”, he'i 'rã.

¹⁷ Ha'e rami py ha'e va'e kunumigue opa mba'e py ojevavy SENHOR renonde, ixupe mba'emo ome'ẽmby nombovarei vy.

Samuel kyrĩ jave guare

¹⁸ Ha'e gui Samuel ma kyrĩ reve ma voi mba'emo ojapo oikovy SENHOR renonde, manto sacerdote pegua ipererĩ'i va'e py onhemonde guive.

¹⁹ Ixy ma ma'etỹa nhavõ ao puku ruxã'i va'e ojapo vy ixupe ogueru 'rã ome reve, ma'etỹa nhavõ mba'emo ome'ẽaty rami ome'ẽ jave.

²⁰ Ha'e ramo Eli ogueroayvu porã 'rã Elcana ha'e ta'yxy. Ha'e vy aipoe'i 'rã:

– Tove SENHOR tome'ẽve ju kova'e kunha pi'arã, SENHOR pe opi'a omboaxa va'ekue rekoaia — he'i. Ha'e ramo ha'e kuery ojevvy ju 'rã guekoa katy.

²¹ Ha'e rã Ana re SENHOR opena porã ramo oguereko raka'e mboapy avakue ha'e mokoĩ kunha. Ha'e gui kunumi va'e Samuel ma tujave ovy SENHOR renonde.

Gua'y kuery pe Eli ijayvuague

²² Ha'e gui Eli tujai'ete reve oendu omombe'ua rã Israel kuery ha'e javi re ta'y kuery ojapo vaia, mba'eta nhogueronheno 'rã kunhague oguy nhemboaty oĩaty rokẽ rupi omba'eapo va'e kuery reve.

²³ Ha'e rami vy gua'y kuery pe aipoe'i:

— Mba'e re tu ha'e nunga pejapo? Mba'eta aendu riae tema heta va'e kuery omombe'u rã pendeko vaia.

²⁴ Ha'e rami e'ỹ ta'vy xera'y kuery, peiko porã e'ỹa ae tema aendu. SENHOR pegua kuery ojejavypa aguã rami pejapo.

²⁵ Xapy'a rei peteĩ ava oirũ rovai ri ojejavy ramo Nhanderujete oikuaa pota 'rã mokoĩve re. Ha'e rã SENHOR rovai ri ojejavy ramo ma mava'e 'rã tu oiko hepyarã? — he'í. Ha'e rami tuu ijayvu teĩ ha'e kuery noendu potai, SENHOR ojukaxe ae ramo.

²⁶ Ha'e rã kunumi va'e Samuel ma tujave ha'e ijyvateve ovy, SENHOR ha'e avakue ojou porãve tema aguã rami oiko.

Eli ro pygua kuery rovai profeta ijayvuague

²⁷ Ha'e gui Eli oĩa py ou peteĩ ava Nhanderujete remimbo'e. Ha'e vy aipoe'í ixupe:

— Po rami SENHOR ijayvu: “Neramoĩ ro pygua kuery pe xee ajekuaa uka va'ekue Egito yvy re teri Israel kuery ikuai jave, Faraó rekoa py. Anhetẽ e'ỹ ri ty'y?

²⁸ Ha'e rami vy Israel kuery pavẽ regua mbyte gui xee aiporavo ae ma sacerdote xejeupe guarã, xevygua altar oĩa py oo vy heakuã porã va'e oapy aguã, ha'e xerenonde manto sacerdote pegua py onhemonde reve ikuai aguã. Neramoĩ kuery

peguarã ame'ẽmba va'ekue mba'emo Israel kuery oapy va'ekue ha'e javi.

²⁹ Mba'e re tu ha'vy pepyrõmba rei ri xevy pe mymba ha'e mba'emo ra'yĩgue ome'ẽmby re, xeayvuague rami vy xevygua oo py ome'ẽa teĩ? Ha'e ndee, mba'e re tu xegui remboeteve ndera'y kuery rive? Mba'eta ha'e kuery reve penhemongyra rivepa ma pekuapy xevygua Israel kuery ome'ẽ va'e iporãgueve re."

³⁰ Ha'e nunga rupi SENHOR Israel kuery ruete aipoe'i: "Anhetẽ xee aipoa'e va'ekue ndero pygua ha'e neramoĩ ro pygua kuery raka'e rã peve guarã amoingo aguã", he'i va'ekue. Ha'e rami teĩ aỹ SENHOR aipoe'i: "Ha'e nunga toĩve eme, mba'eta amboete uka 'rã xemboetea kuery, ha'e rã xer-ayvua rupi e'ỹ ikuai va'e ma ojou vaia 'rã.

³¹ Ne'exa, ovaẽ ouvy ndejyva ajaya aguã ára, ha'e neramoĩ jyva voi, ndero py tujakueve ndoikovei aguã rami.*

³² Ndee ae rexa 'rã jexavaia Nhanderuete pegua opy rupi oiko rã. Israel kuery re mba'emo porã oikoa ramive ndero pygua kuery va'e regua ma ndoikoi 'rã tuja va'e.

³³ Xapy'a rei neramymino kuery va'e regua amongue ava xevygua altar oikoa gui ndaibe'ai 'rã va'eri nderexay py amboguepa 'rã nderexa, nenhe'ẽ py ndeporiaua rendu va'e gui. Ha'e rami vy neramymino kuery, ndero pygua kuery ha'e javi ma kunumi rei teri reve teĩ omanomba 'rã.

³⁴ Ha'e gui ndera'y kuery mokoĩ Hofni ha'e Finéias

---

* **2:31** "Ndejyva ajayapa 'rã" he'ia ma ta'y kuery ojukapa aguã re ijavyu vy. Ha'e rami ae ojapo (1 Samuel 4.11-18).

re mba'emo oiko 'rã reikuaa aguã, mba'eta peteĩ ára pyve omano 'rã mokoĩve.

³⁵ Ha'e gui ma xejeupe guarã amoingo 'rã peteĩ sacerdote ojerovia pyrã. Ha'e va'e ma oiko 'rã xepy'a re oĩ va'e ha'e javi rami, anhembopy'aa rami meme. Hoorã ajapo 'rã oĩ atã aguã rami, ha'e oiko riae 'rã xerembiporavo renonde.

³⁶ Ha'e va'e renonde ou 'rã okuapy ndero gui hembyre va'ekue ha'e javi, guenapy'ã re oĩ 'rã peteĩ'i hatã'i va'e prata guigua ojopy aguã rive, ha'e peteĩ jururã'i mbojape. Ha'e vy aipoe'i 'rã: 'Ajerure ndevy, sacerdote kuery omba'epoa rupi xee voi xemoĩ aguã re, mbojape ra'ykue'i ha'u va'erã ajou aguã', he'i 'rã okuapy."

3

Ikéry py SENHOR Samuel oenoĩague

¹ Kunumi va'e Samuel mba'emo ojapo oikovy SENHOR pe, Eli oexaa rupi. Ha'e va'e jave ma SENHOR oayvu nombou retai, mba'emo ndoexa uka riaei guive.

² Ha'e gui peteĩ pytũ ma sacerdote Eli onhenoupy onhenouaty rupi. Hexa pytũmba rei ma guive vy ndoexavei rai'i ma.

³ Samuel voi onhenou ma avi oupy SENHOR ayvu ryru oĩa oo py, Nhanderuete pegua tataendy oĩ va'e nombogueai teri jave.

⁴ Ha'e gui ma SENHOR oenoĩ kunumi va'e:

— Samuel, Samuel!

Ha'e ramo ombovai:

— Apy ma aĩ! — he'i.

⁵ Ha'e rami vy onha ovy Eli ituia py. Ha'e vy aipoe'i:

– Apy ma ha'ã, ndee xerenoĩ ramo.

Ha'e rã aipoe'i:

– Any, xee e'ỹ ri roenoĩ xera'y. Tereo ju enheno
– he'i ramo oo ju onheno.

⁶ SENHOR teĩgue ju oenoĩ:

– Samuel! – he'i.

Ha'e ramo ovy jevy vy Eli ituia py oo vy aipoe'i:

– Apy ma ha'ã, ndee xerenoĩ ramo.

Ha'e rã aipoe'i:

– Any, xee e'ỹ ri roenoĩ xera'y. Tereo enheno ju
– he'i.

⁷ Mba'eta Samuel ndoikuaai teri SENHOR ae ria, ixupe SENHOR oayvu nomboui teri ramo.

⁸ Ha'e gui mboapykue ma SENHOR oenoĩ Samuel.

Ha'e rã ovy vy oo ju Eli-a py. Ha'e vy aipoe'i:

– Apy ma ha'ã, ndee xerenoĩ ramo.

Ha'e ramo mae ma Eli oikuaa SENHOR ae ri kunumi va'e oenoĩa.

⁹ Ha'e rami vy aipoe'i Samuel pe:

– Tereo enheno ju. Ha'e gui xapy'a rei nerenoĩa ju rã aipo're: “Ndeayvu ke SENHOR, xee nerembiguai aendu ainy ndeayvu”, 're 'rã – he'i. Ha'e ramo Samuel oo ju ngupa py onheno.

¹⁰ Ha'e gui SENHOR ou vy hi'aĩ ha'e py. Ha'e rami vy oenoĩ ypyague rami ae ju oenoĩ:

– Samuel, Samuel! – he'i ramove ombovai:

– Ndeayvu ke, mba'eta xee nerembiguai aendu ma ainy – he'i.

¹¹ Ha'e gui SENHOR aipoe'i Samuel pe:

– Ne'exa, peteĩ mba'e ajapo ta Israel kuery re, ha'e va'e oendu va'e rei ijapyxa nhe'ẽmba 'rã nhemondyi gui.

12 Mba'eta ha'e va'e ára Eli rovai amoingo 'rã hoo pygua kuery rekorã xeayvuague ha'e javi. Amboypy vy ma ajapopa 'rã.

13 Mba'eta ixupe aipoa'e ae ma va'ekue hoo pygua kuery ambopaga aguã raka'e rã peve, ha'e kuery ojejavya ha'e voi oikuaa porã rire. Ta'y kuery opa marã rei ikuai va'eri tuu ndojokoi.

14 Ha'e nunga rupi aura Eli ro pygua kuery ojejavyague ndojao'iai ae aguã re, mymba e'ỹ vy mba'emo ra'yĩgue ha'e kuery ome'ẽ teĩ.

Eli pe Samuel oexa va'ekue omombe'uague

15 Ko'ẽmba peve Samuel onhenoupy. Ha'e vy ma oipe'a SENHOR pegua oo rokẽ. Ha'e rami teĩ okyje teri Eli pe oexa va'ekue omombe'u aguã.

16 Ha'e gui Eli oenoĩ Samuel. Ha'e vy aipoe'i:

– Xera'y Samuel!

Ombovai:

– Apy ma ha'ã! – he'i.

17 Ha'e ramo aipoe'i:

– Mba'e he'i tu SENHOR ijayvu vy? Ajerure renhomi e'ỹ aguã. Tove Nhanderujete ha'e oipotaa rami ete tojapo ndevy, xapy'a rei ijayvuague ha'e javi remombe'u porãmba e'ỹ rã.

18 Ha'e ramo Samuel omombe'upa, mba'eve py ndoikuaa uka e'ỹi. Ha'e rami rã Eli aipoe'i:

– SENHOR ae rima ra'e. Ha'e oipota va'e ae tojapo – he'i.

19 Ha'e gui Samuel okakuaave tema ovy. Hexeve SENHOR oiko vy peteĩve henda py ndoejai ijayvuague oaxa rive aguã rami.

20 Ha'e rami rã Israel kuery ha'e javi, Dã guive Berseba peve ikuai va'e oikuaapa okuapy SENHOR pegua profeta Samuel oikoa.

21 Siló py SENHOR ojekuaa uka ae tema Samuel pe, oayvu ombou guive.

4

Israel kuery re filisteu kuery ipo'akaague

¹ Ha'e rami rã Samuel ayvu oendupaa Israel kuery ikuai rupi.

Ha'e gui ma Israel kuery oje'oipa filisteu kuery rovai opu'ã aguã. Ha'e rami vy Ebenézer tekoa katy'i ijaty okuapy. Ha'e rã filisteu kuery ma Afeca katy'i ijaty okuapy.

² Filisteu kuery ma hyxy porãmba okuapy, Israel kuery reve joguero'a aguã oje'oi. Ha'e gui joguero'a okuapya py filisteu kuery omoingo axypa Israel kuery. Ha'e vy nhuũndy reia rupi ojuka okuapy quatro mil avakue Israel regua.

³ Ha'e gui Israel kuery ijaty okuapyague py ojevypa ramo nhomongeta va'ety kuery aipoe'i:

— Mba'e re nda'u SENHOR nhanemoingo axy uka ange filisteu kuery renonde? Siló tetã gui jaru 'rãgue SENHOR guexeve guarã ojapo va'ekue ryru, nhanembyte ou vy nhanderovaigua kuery po gui nhanderepy aguã — he'i.

⁴ Ha'e ramo heta va'e kuery ogueru ruka SENHOR ixondaro reta va'e anjo ipepo va'e ra'angaa ikuai va'e mbyte oĩ va'e ayvu ryru. Nhanderujete guexeve guarã ojapo va'ekue ryru oguerua py ma Eli ra'y kuery mokoĩve ikuai, Hofni ha'e Finéias.

*Hyru oipe'aa heravy, ha'e Hofni ha'e Finéias
ojukaa okuapyague*

⁵ Ha'e gui Israel kuery ijaty okuapya py SENHOR ayvu ryru oguerua jave ma ha'e kuery ha'e javi onhendu atã xapy'a okuapy. Ha'e ramo yvy jave rupi rai oendua.

⁶ Ha'e kuery ovy'a reve ojapukai atãa filisteu kuery oendu vy aipoe'i okuapy:

– Mba'exa tu ovy'a ete nhendu va'e hebreu kuery ijatya py? – he'i. Ha'e vy mae oikuaa SENHOR ayvu ryru ijatya py oguerua maa.

⁷ Ha'e rami vy filisteu kuery okyjepa aipoe'i okuapy.

– Nhanderuate ramigua kuery ou ra'e ha'e kuery ijaty okuapya py – he'i. – Nda'evei ete nhandevy! Ha'e nunga oiko va'e ÿ teri aỹ peve.

⁸ Nda'evei ete nhandevy! Mava'e tu nhandereraa jepe 'rã Nhanderuate ramigua kuery ipo'akapa va'e gui? Mba'eta ha'e va'e Nhanderuate ramigua kuery ae ma Egito pygua kuery opa marãgua mba'eaxy py omoingo axy va'ekue tekoe e'ỹa re ikuaia py.

⁹ Filisteu kuery, penembaraete ke ha'vy! Avakue ipy'a guaxukueve peiko, hebreu kuery pegua escravo nhandekuai e'ỹ aguã, ha'e kuery nhande-escravo ikuaiague rami e'ỹ! Avakue ipy'a guaxukueve nhandekuai reve jaje'oi joe nhapu'ã aguã! – he'i okuapy.

¹⁰ Ha'e rami vy filisteu kuery joe opu'ã okuapy. Ha'e vy ombojexavai Israel kuery ramo petẽ-teĩ onhamba ngoo katy. Israel kuery regua ikuai axypa, trinta mil avakue yvy rupigua ojukaa ramo.

11 Oipe'aa avi heravy Nhanderuete ayvu ryru. Ojukaa avi Eli ra'y mokoĩve, Hofni ha'e Finéias.

Eli omanoague

12 Ha'e va'e árave peteĩ ava Benjamim regua hyxy okuapya mbyte gui onha ovy vy ovaẽ Siló tetã py. Oao xorokue reve ovaẽ, yvy oakã re omombo reve.

13 Ha'e va'e ovaẽ jave Eli uguapy oiny guenda py, tape yvýry. Oma'ẽ oiny, Nhanderuete ayvu ryru re nda'evei vy ipy'a ryryipa rei guive. Ava va'e tetã py ovaẽ vy omombe'upa ma rire tetã ha'e javi rupi hevovo rei xapy'a okuapy haxẽ vy.

14 Haxẽ rei va'e Eli oendu vy oporandu:

— Mba'e nunga tevovo tu pova'e? — he'i ramo ava va'e oapurave ouvvy reve omombe'u Eli pe.

15 Eli ma noventa e oito ma'etỹa oguereko ha'e va'e jave py. Ndoexavei ae ma, oexa aguaã nda'evevei ae va'e vy.

16 Ha'e gui ava va'e aipoe'i Eli pe:

— Xee ma hyxy va'e gui aẽ vy ange'i anha ajuvy kuri va'ekue — he'i.

Eli oporandu:

— Xera'y, mba'e nunga tu oiko ra'e?

17 Imombe'ua ombovai:

— Filisteu renonde gui Israel kuery onhamba kuri. Nhande kuery mbyte rupi oiko nhandejukapaa. Ndera'y mokoĩve, Hofni ha'e Finéias ojukaa avi. Nhanderuete ayvu ryru voi oipe'aa heravy — he'i.

18 Nhanderuete ayvu ryru omombe'u ramove Eli guakykue katy ho'a guenda okẽ katy'i oĩ va'e gui. Oaju'y omopẽ vy omano vyvoi, tuja'i ete ha'e ipoyi

guive vy. Quarenta ma'etỹ re ma Israel kuery re opena va'ekue.

¹⁹ Ha'e gui ma ta'y Finéias ra'yxy omemby oikuavã rai'i va'e oendu avi omombe'u rã Nhanderuete ayvu ryru oipe'a heravyague ha'e ime ru ha'e ime omanoague. Ha'e nunga oendu vy onhea'ã xapy'a vy kyrĩ'i va'e oikuavã'i oiny, omemby raxya oendu vy.

²⁰ Kunha va'e omano ta ramo kunhague ipytyvõa kuery aipoe'i okuapy:

— Ekyje eme, reikuavã'i ae ma ava'i — he'i.

Ha'e rami teĩ kunha va'e nombovai, ha'e rami ijayvua re ndojapyxaka potai.

²¹ Va'eri opi'a'i omboery Icabô,

— Israel kuery pegua hexakãmba va'ekue okanhy ra'e — he'i vy.

Ha'e rami ijayvu Nhanderuete ayvu ryru oipe'aa heravyague re, ime ru ha'e ime omanoague re guive.*

²² Aipoe'ive ju:

— Israel kuery pegua hexakãmba va'ekue okanhy ra'e, Nhanderuete ayvu ryru oipe'aa rã.

5

Dagom pegua opy hyru oĩ jave guare

¹ Ha'e gui Nhanderuete ayvu ryru ma filisteu kuery ogueraa Ebenézer tekoa gui, ha'e Asdode tetã py ogueroaẽ.

---

* **4:21** Tery Icabô ma “Okanhy ma hexakã va'e” 'ea.

² Ha'e py ma Nhanderuete ayvu ryru ogueraa vy Dagom ra'angaa oĩa oo py omoĩ, ta'angaa yvy'iry ae.

³ Ha'e gui ko'ẽ ramo aje'ive'i reve Asdode pygua kuery ovypa vy oma'ẽ rã Dagom ra'angaa ho'a ma oupy ra'e, ngova yvy rami itui SENHOR ayvu ryru renonde. Ha'e ramo ojopy vy hi'añague py ju omopu'ã imo'amy.

⁴ Ko'ẽ jevy aje'ive'i reve ovypa ju vy oma'ẽ rã Dagom ra'angaa ho'a ju oupy ra'e, ngova yvy rami ae ju itui SENHOR ayvu ryru renonde. Dagom akã ha'e ipo jovaive ojayaa ma ra'e inony okẽ renda áry. Hete mbytekue rive ma ouve.

⁵ Ha'e rami rire Dagom pegua sacerdote kuery ha'e ixupegua opy oike va'e rei ma ha'e va'e okẽ renda re nopyrõvei 'rã Asdode tetã py, aỹ peve.

⁶ Ha'e gui Asdode pygua kuery rovai SENHOR opo omoĩ vy omoingo axy vaipa. Ombojexavai vy omomba'eaxypa tuguy rape mbopeupaa py, ha'e katy'i rupi ikuai va'e kuery guive.

⁷ Ha'e rami rã avakue Asdode pygua ha'e nunga oexa vy aipoe'i okuapy:

– Nda'evenei nhanderekoa py Israel kuery ruete ayvu ryru opyta aguã. Mba'eta nhande'áry ma ipo ipoyi ete, nhande kuery ruete Dagom áry voi – he'í.

⁸ Ha'e rami vy ayvu reraarã omondouka guekoa py omboatypa aguã filisteu kuery ruvixa ikuai va'e ha'e javi. Ha'e vy ha'e kuery pe aipoe'i okuapy:

– Mba'e nda'u jajapo 'rã Israel kuery ruete ayvu ryru re?

Ombovai:

– Peraa ju Israel kuery ruete ayvu ryru Gate tetã py, ha'e gui tetã nhavõ rupi toguerekoa – he'i ramo Gate tetã py ju ogueraa.

⁹ Ayvu ryru ogueraa ma rire ha'e va'e tetã rovai ju SENHOR po oĩ. Ha'e ramo nda'evenpa rei okuapy, mba'eta ha'e va'e tetã py voi omomba'eaxypa vvyĩgueve ha'e yvatekueve voi. Ha'e kuery ha'e javi re oĩ tuguy rape mbopeupaarã.

¹⁰ Ha'e ramo Ecrom tetã py ju ogueraa Nhanderuete ayvu ryru. Teĩ ha'e py oguerovaẽ rã Ecrom pygua kuery ijayvu atã reve aipoe'i:

– Nhandea py ju oguerua ra'e Israel kuery ruete ayvu ryru. Nhande kuery ha'e javi ojukapaxe vy rima ogueru – he'i.

¹¹ Ha'e rami vy ayvu reraarã omondouka vy filisteu kuery ruvixa ikuai va'e omboaty ju aguã. Ha'e vy aipoe'i:

– Peraa uka ju apy gui Israel kuery ruete ayvu ryru, tojevvy ju oĩague py ae, ore kuery ha'e javi orejukapa e'ỹ aguã – he'i. Mba'eta hetã ha'e javi rupi oiko manoa gui okyjepa rei va'e, ha'e py Nhanderuete po ombojexavai ete ramo.

¹² Mba'eta omano e'ỹ va'ekue re voi oĩ tuguy rape mbopeupaa. Ha'e ramo ha'e va'e tetã pygua kuery ojavukaia onhendu ovy yva peve.

6

Filisteu kuery ovyvy rovai katy hyru ogueraa ukaague

¹ Sete jaxy re SENHOR ayvu ryru oĩ filisteu kuery vvy re.

² Ha'e ramo ha'e kuery oenoĩmba sacerdote ha'e imba'ekuaa va'e kuery. Ha'e vy aipoe'i okuapy:

– Mba'e tu jajapo 'rã SENHOR ayvu ryru re? Pe-mombe'u marã rami vy pa oĩague katy ae rogueraa uka jevy aguã.

³ Ha'e kuery ombovai:

– Ha'e gui Israel kuery ruete ayvu ryru peraa ukaxe vy peraa uka eme hyru rive. Ha'e kuery ruete oĩa katy peraa uka avi 'rã nhandereko vaia rekovia peme'ẽ va'e. Ha'e vy 'rãe pekuera, ha'e peikuaa mba'e re pa opo pende'áry gui ndoipe'ai teria – he'i.

⁴ Ha'e ramo oporanduve ju okuapy:

– Mba'e nunga 'rã tu orereko vaia rekovia rome'ẽ?

Ha'e kuery ombovai:

– Filisteu kuery yvatekueve mbovy pa ikuai rami vy peme'ẽ 'rã peteĩ nhiruĩ tuguy rape mbope-upaa ra'angaa ha'e peteĩ nhiruĩ anguja ra'angaa ouro guigua meme, mba'eta tekoaxy pende'áry ha'e yvatekueve ikuai va'e áry ou va'ekue ma peteĩ'i regua.

⁵ Pejapo ke pendekoaxy ra'angaa ha'e anguja ra'angaa guive Israel kuery ruete pemboete aguã, mba'eta anguja heta ikuai nhandeyvy jave rupi ombovaipa va'e. Xapy'a rei rã pende'áry gui oipe'a nho 'rã opo, penderuete ramigua ha'e pendeyvy ha'e javi áry gui guive.

⁶ Mba'eta mba'e re rã'vy peneakã ratã Faraó ha'e Egito pygua kuery ha'e javi inhakã ratãague rami? Mba'eta ha'e va'e minha oguereko axy rire omondoukapa raka'e, oeja ha'e kuery oje'oipa aguã.

⁷ Ha'e gui aỹ ma pejapo peteĩ karóxa ipyau va'e heraarã. Pejopy avi mokoĩ vaka ta'y'i va'e, canga hexe omoĩmby e'ỹ teri va'e, ha'e pemoĩ karóxa re.

Ha'e rã ta'y'i ma peraa uka vy pemboty uka 'rã hoo py.

⁸ Ha'e vy mae ma SENHOR ayvu ryru peupi vy pemoĩ karóxa py. Ijyke re hyru mboae oĩ va'e py ma pemoĩ ouro gui mba'emo ra'angaa pejapo va'ekue, pendeko vaia rekovia peme'ẽ va'e. Ha'e gui ma tove too.

⁹ Pexa pota porã ke. Xapy'a rei Bete-Semes katy tape oo va'e rupi ri oo ramo jaikuaa 'rã ha'e ae nhanemoingo axyare oikoa. Ha'e rã ha'e katy e'ỹ ri oo ramo jaikuaa 'rã ipo e'ỹ ae nhanemoingo axyare oikoa, ha'e xapy'a-py'a py rive nhandere oiko va'e ae — he'i.

Bete-Semes py hyru ovaẽague

¹⁰ Ha'e rami ae ha'e va'e avakue ojapo. Ha'e vy mokoĩ vaka ta'y'i va'e ogueraa vy omoĩ karóxa re. Ha'e rã ta'y'i ma omboty hoo py.

¹¹ Karóxa py omoĩ SENHOR ayvu ryru. Omoĩ avi hyru py anguja ra'angaa ouro guigua ha'e tuguy rape mbopeupaa ra'angaa guive.

¹² Ha'e gui ma vaka uguata oje'oivy Bete-Semes katy ma voi. Oguataa rupi haxẽ jogueravy va'eri ha'e va'e tape rupi ae tema oo, opia e'ỹ re oiporu kuaa katy neĩ oiporu kuaa e'ỹa katy. Hakykue rupi oje'oi filisteu yvatekueve, Bete-Semes tetã katy'i peve oo.

¹³ Ha'e va'e jave py ma Bete-Semes pygua kuery trigo omono'õ okuapy yvyugua rupi. Ha'e gui oma'ẽ-ma'ẽ vy oexa ayvu ryru oguerua oiny rã. Oexa vy ovy'a pavẽ.

¹⁴ Karóxa ma Bete-Semes pygua Josué yvy peve oguerua. Ha'e py ae opyta peteĩ ita tuvixa va'e ituia py. Ha'e ramo karóxa regua yvyrape ikuai

va'e omboipa vy omoendy. Tata ojapo va'e áry oapy okuapy vaka, SENHOR pe ome'ẽ vy.

¹⁵ Levita kuery ma SENHOR ayvu ryru omboguejy, ijyvýry hyru ouro gui ojapo pyre oĩ va'e voi. Ha'e rami vy ita tuvixa va'e áry ju omoĩ. Ha'e va'e árave Bete-Semes pygua avakue mba'emo ome'ẽ avi SENHOR pe, mymba oapy reve.

¹⁶ Ha'e nunga ha'e javi peteĩ nhiruĩ filisteu yvatekueve va'e oexa ma vy ojevypa ju E Crom tetã katy ha'e va'e árave.

¹⁷ Ha'e gui tuguy rape mbopeupaa ra'angaa ouro guigua filisteu kuery gueko vaía rekovia SENHOR pe ogueru ruka va'ekue ma pova'e: Asdode tetã regua peteĩ, ha'e Gaza, Gate, Asquelom ha'e E Crom tetã regua avi.

¹⁸ Anguja ra'angaa ouro guigua ha'e rami ae avi filisteu kuery guetã mbovy pa ikuaia rami vy ogueru ruka, mba'eta tetã peteĩ nhiruĩ ikuai va'e ma yvatekueve peteĩ-teĩ openaa, ikorapa va'e ha'e ha'e katy'i tekoa ikuai va'e guive. Ha'e gui ita tuvixa va'e hi'áry SENHOR ayvu ryru omoĩague va'e ma aỹ peve oime Bete-Semes pygua Josué mba'etygue py.

Quiriate-Jearim peve ayvu ryru ogueraa ague

¹⁹ Bete-Semes pygua avakue ayvu ryrupy katy oma'ẽ ramo SENHOR omomba'eaxypa. Ha'e kuery regua cingüenta mil e setenta ojuka. Ha'e ramo heta va'e kuery ojae'opa okuapy ha'e kuery va'e regua SENHOR ojuka reta ramo.

²⁰ Ha'e rami vy Bete-Semes pygua kuery avakue aipoe'i okuapy:

– Mava'e nda'u ha'eve SENHOR renonde oĩ aguã? Mba'eta Nhanderuete ma iky'a e'ỹ va'e oiko. Mava'e kuery rekoa katy ju 'rã jaraa uka nhanderekoa gui? – he'i.

²¹ Ha'e nunga rupi Quiriate-Jearim pygua kuery pe omondouka ayvu reraarã. Ha'e vy aipoe'i:

– Filisteu kuery ogueru ruka ju ma SENHOR ayvu ryru. Peju ha'vy, peraa peẽ kuerya py.

7

¹ Ha'e ramo Quiriate-Jearim pygua avakue ou vy SENHOR ayvu ryru ogueraa Abinadabe ro py, yvy'ã áry. Ha'e rami vy ta'y Eleazar omoĩ SENHOR ayvu ryru re opena aguã.

Ojeko rerova jevy okuapy aguã re Samuel ijayvuague

² Ha'e va'e ára guive SENHOR ayvu ryru opyta Quiriate-Jearim py. Mbovy ára re rei e'ỹ oaxa oiny ha'e py, vinte ma'etỹ oaxapa peve. Ha'e nunga re Israel kuery ha'e javi ojae'o okuapy SENHOR renonde.

³ Ha'e rami rã Samuel ijayvu Israel ro pygua kuery ha'e javi pe. Ha'e vy aipoe'i:

– Pendepy'a ha'e javi py ri SENHOR pe pejevy vy peipe'a ha'vy penembyte gui Nhanderuete ramigua rive pereko va'e, Astarote ra'angaa ikuai va'e voi. Pereko katu pendepy'a SENHOR peguarã, ha'e ixupe anho peiko. Ha'e rami ri ramo pendereraa jepe 'rã filisteu kuery po gui – he'i.

⁴ Ha'e ramo Israel kuery ombyte gui oipe'a Baal ha'e Astarote ra'angaa oguereko va'ekue ha'e javi, ha'e SENHOR pe anho ju ikuai.

Filisteu kuery nda'ipo'akaveiague

⁵ Samuel aipoe'ive ju:

— Israel kuery ha'e javi tonhemboaty Mispá py. Ha'e rá xee ma SENHOR pe anhembo'e 'rá pendere — he'i.

⁶ Ha'e ramo Mispá py onhemboaty okuapy vy yy oguenoẽ vy SENHOR renonde onhoẽ, okaru e'ỹ re ikuai vy ha'e va'e ára. Ha'e py aipoe'i:

— Jajejavy SENHOR rovai — he'i okuapy. Israel kuery Mispá py ikuai va'e re ma Samuel ae opena.

⁷ Mispá py Israel kuery onhemboaty okuapya omombe'ua rá filisteu kuery oendu vy yvatekueve ikuai va'e reve ou Israel kuery rovai. Ha'e nunga Israel kuery oendu vy okyjepa rei okuapy filisteu kuery gui.

⁸ Ha'e rami vy Israel kuery aipoe'i okuapy Samuel pe:

— Epytu'u eme ta'vy SENHOR Nhanderujete pe orere rejapukaia gui, filisteu kuery po gui orerepy aguã — he'i.

⁹ Ha'e gui Samuel peteĩ vexe'i okambu teri va'e ogueraa vy ojuka, ha'e SENHOR pe ome'ẽ oapy reve. SENHOR pe Samuel ojapukai Israel kuery re. Ha'e ramo ombovai.

¹⁰ Samuel mymba ome'ẽ jave py filisteu kuery ovaẽ Israel kuery reve joguero'a aguã. Ha'e rami teĩ ha'e va'e ára SENHOR hyapu opororo ratã reve filisteu kuery áry rupi. Ha'e rami vy omongyjea py rive oitypa, Israel kuery renonde.

¹¹ Israel regua avakue Mispá gui oje'oi filisteu kuery rakykue. Ha'e rami vy oity Bete-Car katy'i yvy'ã guy oĩ va'e peve.

¹² Ha'e gui Samuel peteĩ ita ojopy vy omopu'ã Mispa ha'e Sem mbyte py. Ha'e va'e omboery Ebenézer. Po va'e ma “Apy peve SENHOR nhanepytyvõ” he'ia.

¹³ Ha'e rami vy filisteu kuery oitypaa rire ndouvei Israel kuery yvy re, Samuel oikovea ja ha'e kuery rovai SENHOR po oĩ rã.

¹⁴ Ha'e gui tetã ikuai va'e re filisteu kuery ipo'akaague va'e ma Israel kuery po py ju omboaxapa, Ecmom guive Gate peve. Ha'e katy'i yvy itui va'e voi Israel kuery oipe'a filisteu kuery po gui. Amorreu kuery voi ndajoguero'avei ranhe Israel kuery reve.

¹⁵ Samuel oikovea pukukue re opena Israel kuery re.

¹⁶ Ma'etÿa nhavõ ojeapa 'rã ovy Betel, Gilgal ha'e Mispa tetã rupi. Ha'e va'e tekoa ha'e javi rupi oikuaa pota Israel kuery re.

¹⁷ Ramá tetã py ojevy kuerei 'rã, ha'e py ae hoo oĩ ramo. Ha'e py voi Israel kuery re opena, ha'e peteĩ altar SENHOR peguarã ojapo avi ha'e py.

8

Nguvixaverã re Israel kuery ojerure okuapyague

¹ Samuel tuja'i ma vy gua'y kuery ju omoĩ Israel kuery re opena aguã.

² Ta'y ppy rery ma Joel, ha'e rire jevygua ma Abias. Ha'e kuery ma Berseba py opena.

³ Ha'e rami teĩ Samuel ra'y kuery ma nguukoague rami e'ÿ ikuai. Peráta re rive nda'eveive

va'e vy mba'emo ome'ẽa rã ojopy 'rã ha'eve e'ỹa rami joguereko aguã.

⁴ Ha'e ramo Israel regua nhomongeta va'ety kuery onhemboaty vy oupa okuapy Ramá py Samuel oĩa py.

⁵ Ha'e vy aipoe'i okuapy ixupe:

— Ne'exa, ndee ndetuja'i, ha'e ndera'y kuery ma reikoague rami e'ỹ ikuai. Ha'e nunga rupi aỹ ejou peteĩ oreruvixaverã orere opena va'erã, yvy regua ha'e javi oguerekoa rami — he'i.

⁶ Ha'e rami ijayvu rã Samuel oendu vy ndojou porãi, “Ejou oreruvixaverã orere opena va'erã”, he'i ramo. Ha'e rami vy Samuel oporandu oiny SENHOR pe.

⁷ Ha'e gui SENHOR aipoe'i Samuel pe:

— Endu pota heta va'e kuery ijayvua ha'e ndevy ojerurea ha'e javi re, mba'eta ndee e'ỹ ndereja, ha'e rã xee anho ndaxepotai ha'e kuery re apena aguã.

⁸ Ha'e kuery Egito yvy gui anoẽmba jave ma voi rire aỹ peve ikuai tema ha'e rami. Mba'eta nguete mboa pe ikuai vy xereja jepi okuapy. Ha'e rami ae ju ojapo ndere voi.

⁹ Ha'e rami teĩ aỹ ma endu pota ha'e kuery ijayvua re. Ha'e rami avi ndeayvu atã 'rã ha'e kuery pe, emombe'u porãve marã rami pa huvixave oĩ va'e oguereko 'rãa — he'i.

¹⁰ Ha'e ramo heta va'e kuery nguvixaverã re ojerure rire ha'e kuery pe Samuel omombe'upa SENHOR ijayvuague.

¹¹ Ha'e vy aipoe'i:

— Po rami ma huvixave oĩ va'e penderereko 'rã. Ha'e va'e ma pendera'y kuery oipe'a vy

omomba'eapo 'rã karóxa py ha'e kavaju áry guarã, ha'e karóxa renonde onha va'erã.

¹² Ha'e kuery va'e regua omoĩ 'rã mil re opena va'erã, ha'e'ỹ vy cinqüenta va'e re mba'e. Amboae kuery ma omba'ety rupi 'rã omomba'eapo, mba'emo ra'yĩgue omono'õa py. Ha'e rã amboae kuery ju ma ojapo uka 'rã tembiporu joe opu'ãa pyguarã, ha'e'ỹ vy karóxa reguarã.

¹³ Penderajy kuery voi ogueraa 'rã heakuã porã va'e apoarã, tembi'u mbojyarã ha'e mbojape apoarã.

¹⁴ Ojeupe ae oipe'a 'rã penemba'ety iporãvea, uvaty ha'e oliveira ty gui. Guembiguai kuery pe ju 'rã omboaxa.

¹⁵ Mba'emo ra'yĩgue ha'e uva pemono'õ va'ekue gui ojopy 'rã dízimo ojeupe ae, ojeupegua opena va'e ha'e guembiguai kuery pe omboaxapa aguã.

¹⁶ Ogueraa avi 'rã penerembiguai avakue ha'e kunhague, ha'e kunumigue iporãve va'e, penerymba mburika'i kuery voi. Ha'e vy omomba'eapo 'rã mba'emo ojapo ukaa py.

¹⁷ Penerymba vexe'i kuery gui voi ojopy 'rã dízimo, ha'e penemoingo 'rã guembiguairã.

¹⁸ Ha'e rami rã ha'e va'e ára pejapukai 'rã SENHOR pe penderuvixarã peiporavo uka va'ekue káuxa. Ha'e rami teĩ ha'e va'e ára SENHOR noendui 'rã pejapukaia – he'i.

¹⁹ Ha'e rami Samuel ijayvu rã heta va'e kuery noendu potai. Ha'e vy aipoe'i okuapy:

— Any rima! Roguereko nho 'rã huvixave orere opena va'erã,

²⁰ yvy regua kuery ha'e javi ikuaia rami ore kuery voi orekuai aguã. Oreruvixave ae 'rã opena orere,

ha'e ore kuery renonde 'rã oo joe ropu'ã aguã katy
– he'i okuapy.

²¹ Ha'e rami heta va'e kuery ijayvua Samuel
oendu vy SENHOR pe ju omombe'u.

²² Ha'e ramo Samuel pe SENHOR ombovai vy
– Endu ke ha'e kuery ijayvua, ha'e emoĩ huvix-
averã teĩ – he'i.

Ha'e rami rã Israel kuery pe ju Samuel aipoe'i:
– Pejevuy ju peteĩ-teĩ penderekoa katy.

9

*Mburika'i kanhygue reka vy Saul oo vy Samuel
reve joexaague*

¹ Peteĩ ava oiko oguerekopa va'e Benjamim
regua Quis hery va'e. Ha'e va'e ma Abiel ra'y, Abiel
ma Zeror ra'y, Zeror ma Becorate ra'y, Becorate
ma Afia ra'y.

² Ha'e va'e ma peteĩ gua'y oguereko Saul hery
va'e. Ha'e va'e kunumi ma iporãve va'e. Israel
kuery regua nda'ipoi ixugui iporãve va'e. Heta
va'e kuery ha'e javi gui ipukuve va'e, joaxi'y gui
oaxa reive va'e.

³ Ha'e gui Saul ru Quis rymba kuery mburika
okanhymba. Ha'e ramo gua'y Saul pe Quis aipoe'i:
– Eraa peteĩ kunumi va'e nderupive guarã.
Peiko katu, ha'e tapeo mburika'i peka vy – he'i.

⁴ Ha'e ramo oo vy oaxa jogueravy Efraim yvy'ã
reia ha'e Salisa yvy rupi teĩ ndojoui. Ha'e va'e rire
Saalim yvy katy ju oo va'eri ha'e py voi nda'ipoi
avi. Benjamim yvy rupi ju oaxa teĩ ndojoui ae
tema.

⁵ Ha'e gui ma Zufe yvy re ha'e kuery ovaẽ ramo
Saul aipoe'i kunumi hupive oo va'e pe:

– Eju, javevy ju. Nda'evei xeru guymba kuery mburika'i re iporiaua gui nhandere ju iporiauve aguã.

⁶ Kunumi va'e ombovai:

– Ha'e rami avi kova'e tetã py oiko peteĩ ava Nhanderujete remimbo'e omboetevepy. Ha'e va'e ijayvua ma oiko 'rãe. Jaa mba'e ha'e py. Xapy'a rei ha'e oexa uka 'rã tape jaa aguã – he'i.

⁷ Ha'e ramo Saul aipoe'ive ju kunumi va'e pe:

– Ha'e rami avi ha'e va'e oĩa py jaa vy mba'e nunga ta'vy jaraa 'rã ixupe? Mba'eta nhandevoko py mbojape jareko va'ekue opa ma. Nda'ipoi teve ava Nhanderujete remimbo'e pe nhamẽ va'erã. Mba'e tu jareko?

⁸ Kunumi va'e ombovai Saul pe:

– Apy ko arekove teri peteĩ hatã'i kyrĩ'i va'e prata guigua. Ha'e va'e ae 'rã ame'ẽ ava Nhanderujete remimbo'e pe, nhandevy tape oexa uka aguã – he'i.

⁹ (Ymave rupi Israel yvy re ma Nhanderujete pe oporandu uka vy oo va'e “Peju, jaje'oi imba'ekuaa va'e oĩa py”, he'i 'rã. Aỹ “Profeta” ja'ea va'e pe ma yma rupi “Imba'ekuaa va'e” 'ea raka'e.)

¹⁰ Ha'e gui Saul aipoe'i kunumi va'e pe:

– Aipo'rea ma ha'eve va'e. Eju ha'vy, jaa. Ha'e rami vy oo tema tetã Nhanderujete remimbo'e oĩa katy.

¹¹ Tetã py ovaẽ rai'i ma vy ovaexĩ kunhataĩgue yy re oẽ okuapy va'e. Ha'e vy oporandu ha'e kuery pe:

– Apy nda'u oĩ 'rã ri imba'ekuaa va'e?

¹² Ha'e kuery ombovai:

— Oĩ rima. Ma'ẽ, peove ma penerenonde. Pejapurave'i ke, mba'eta ange ou kuri tetã py. Mba'eta apygua kuery oo 'rã kuri yvy'ã re Nhan-deruete pe mba'emo ome'ẽ aguã.

¹³ Tetã py pevaẽ vyve pejou 'rã, yvy'ã katy okaru aguã oo e'ỹ mbove'i. Mba'eta apygua kuery ndokarui 'rã ha'e ovaẽ e'ỹa ja, mba'emo ome'ẽ va'erã oguereko va'e ogueroayvu porã ranhe e'ỹa ja. Ha'e va'e rire mae ma oenoĩ uka pyre kuery okaru 'rã okuapy. Tapeo ha'vy aỹ'i ma voi pejou aguã — he'i.

¹⁴ Ha'e ramo tetã katy oo. Ovaẽ ramove Samuel ae oẽ ouvy yvy'ã katy oo aguã. Ha'e rami vy nhovaexĩ okuapy.

¹⁵ Peteĩ ára teri Saul ovaẽ aguã oata jave SENHOR oikuaa uka ma voi Samuel pe. Ha'e vy aipoe'i:

¹⁶ “Ko'ẽ rã kova'e hora ndea py ambou 'rã peteĩ ava Benjamim vyv guigua. Ha'e va'e ma azeite reikyty reve remoĩ 'rã xevelygua Israel kuery ruvixarã. Ha'e ma ogueraa jepe 'rã xevelygua kuery filisteu kuery po gui. Mba'eta xee aendu xevelygua kuery ojerure rã, ha'e kuery ojavukaia xea peve onhendu ramo”, he'i va'ekue.

¹⁷ Ha'e gui ma Samuel oexa Saul ramove SENHOR aipoe'i ixupe:

— Pee ma ava aipoa'eague. Evoko va'e ae ma opena 'rã xevelygua kuery re — he'i.

¹⁸ Okẽ py Saul Samuel re onhemboja vy aipoe'i:

— Ajerure ndevy, rexa uka aguã mamu pa imba'ekuaa va'e ro oĩa.

¹⁹ Samuel ombovai vy aipoe'i Saul pe:

— Xee ae ma imba'ekuaa va'e. Tereo xerenonde yvy'ã katy. Kova'e ára ma jakaru 'rã xereve.

Ko'ẽ rã aje'ivekue ma romondouka ju 'rã, ha'e amombe'upa 'rã ndepy'a re oĩ va'e ha'e javi.

²⁰ Ndepy'a vai eme guive mboapy ára re mburika'i okanhy va'ekue re, mba'eta ojoua ma. Mava'e peguarã tu oĩ ovareve va'e Israel ha'e javi re, ndevy e'ỹ vy, ha'e nderu ro pygua kuery ha'e javi pe e'ỹ teve? – he'i.

²¹ Ha'e ramo Saul ombovai:

– Ha'e rami avi xee ma Benjamim regua Israel kuery ikuai va'e gui yvyĩve va'e, xero pygua kuery voi Benjamim regua gui ore'yvyĩve va'e orekuai. Mba'e re tu ha'vy ha'e rami ndeayvu? – he'i.

²² Ha'e gui Samuel ogueraa Saul ha'e hexevegua kunumi va'e, ha'e vy ogueroike opy mboae'i okaruaty py. Ha'e kuery pe ome'ẽ henda iporãve va'e oenoĩ uka va'ekue mbyte py, trinta rivyvyi ikuaia py.

²³ Tembi'u mbojya pe Samuel aipoe'i:

– Eru ke ndevy tembi'u ame'ẽ va'ekue, “Emoĩ porã ndea py”, ha'eague.

²⁴ Ha'e ramo tembi'u mbojya ma xo'o 'ugue hexegua ha'e javi reve ogueru vy Saul renonde omoĩ. Samuel aipoe'i:

– Ne'exa, upe va'e ma amoĩ porã va'ekue. Ejopy ke, he'u, mba'eta ndevy pe ae amoĩ porã kova'e hora guarã, “Penoĩ ukapa apygua kuery”, ha'e va'ekue guive – he'i. Ha'e ramo Samuel reve Saul okaru ha'e va'e ára.

²⁵ Ha'e gui yvy'ã gui oguejy jogueruvy vy tetã re ju ovaẽ rire Samuel ijayvu oiny Saul reve ngoo áry.

26 Ko'ẽmba rai jave ko'ẽ mbija oẽ jekuaa ouvy ramove Samuel ovy vy onhenduka Saul hoo áry okea py.* Ha'e vy aipoe'i:

– Evy ke. Xee aa 'rã ndereve romondouka aguã – he'i ramo Saul ovy vy jogueraa mokoĩve, Samuel reve.

27 Tetã apy katy ha'e kuery oguejy jogueravy jave Samuel aipoe'i Saul pe:

– Aipo're kunumi va'e pe nhanerenonde oo aguã re. Ha'e rã ndee ma ha'e oo rire earõve'i ke, ndevy amombe'u aguã Nhanderuate ijayvuague.

10

Israel kuery ruvixarã Saul re Samuel azeite onhoẽague

1 Ha'e gui peteĩ ryru azeite Samuel oguenoẽ vy onhoẽ Saul akã re. Oayvu vy aipoe'i:

– SENHOR ae ndere onhoẽ uka azeite ojeupegua Israel kuery ruvixa reiko aguã.

2 Ha'e gui xea gui kurive reo vy rexa 'rã mokoĩ avakue Raquel ojatyaague katy'i, Benjamim yvy re Zelza py. Ha'e va'e kuery aipoe'i 'rã ndevy: “Ojoua ju ma mburika'i peka peikovy va'e. Ha'e gui aỹ ma nderu mburika'i re nda'ipy'a vaivei ma, pendere ju iporiau oikovy. Ha'e rami vy ojeupe ae 'Mba'e 'rã tu ajapo xera'y ajou aguã?’ he'i.”

3 Ha'e gui peove'i vy pevaẽ 'rã Tabor katy'i yvyra carvalho hi'aĩ va'e py. Ha'e py penerovaexĩ 'rã jogueravy mboapy avakue Betel py Nhanderuate omboete vy oje'oi va'e. Peteĩ ma omondyi 'rã

---

* **9:26** Ha'e kuery ro ao'ia ma pyrõa rami ae ijoja rei va'e hiny, hi'áry ha'e kuery oke, e'ỹ vy mba'emo ojapo aguã ha'eve va'e.

heravy mboapy kavara. Amboae ma mboapy mbojape he'ẽ va'e 'rã ogueraa. Ha'e rã amboae ju ma peteĩ ryru ipire guigua py 'rã ogueraa vinho.

⁴ Ha'e kuery ma ndevy oxarura ma vy ndevy ome'ẽ 'rã mokoĩ mbojape. Ha'e va'e ma rejopy 'rã ipo gui.

⁵ Ha'e gui peove 'rã Gibeá-Eloim katy. Ha'e py ma oĩ filisteu regua xondaro kuery ijaty okuapya. Tetã py pevaẽ ma vy peovaexĩ 'rã profeta kuery yvy'ã katy gui ou va'e. Ha'e kuery renonde ou 'rã okuapya mbaraka revegua, angu'a pu, mimby ha'e mba'epu ixã reta va'e revegua. Ayvu omombe'u reve 'rã ou.

⁶ Ha'e gui ndere voi SENHOR Nhe'ẽ oĩ 'rã. Ha'e ramo ayvu remombe'u avi 'rã ha'e kuery reve, amboae ava rami nemoingo ramo.

⁷ Ha'e nunga ndere oiko ramo ejapo reipota va'e ha'e py, mba'eta ndereve Nhanderujete oiko ramo.

⁸ Ha'e gui ndee ranhe xegui reo 'rã Gilgal py. Ne'exa, xee voi aa avi 'rã reĩa py, mymba aapy reve ame'ẽ aguã, peteĩ rami ikuai aguã regua voi. Sete ára re xerarõ 'rã ndea py aju peve. Ha'e ramo ma ndevy amombe'u porã 'rã rejapo va'erã – he'i.

Profeta kuery mbyte Saul oikoague

⁹ Saul oo ta vy Samuel-a katy ojere oxarura aguã. Ha'e ramove Nhanderujete oguerova ipy'a. Ha'e gui ha'e va'e árave ha'e nunga ha'e javi oiko ikuaa ukaarã.

¹⁰ Ha'e gui Gibeá py ha'e kuery ovaẽ jogueravy ramo profeta kuery oẽ ouvy ovaexĩ aguã. Saul re Nhanderujete Nhe'ẽ onhemonde ramo ha'e voi ayvu omombe'u avi ha'e kuery mbyte.

¹¹ Yma guive oexa va'ety kuery ha'e javi ma profeta kuery mbyte ayvu omombe'u avi rã oexa vy peteĩ-teĩ aipoe'i okuapy joupe-upe:

– Mba'e nunga tu oiko Quis ra'y re? Saul voi nda'u profeta kuery regua avi oiko?

¹² Ha'e rã peteĩ ava ombovai:

– Ha'e rami avi mava'e ha'vy amboae kuery ru? – he'i. Ha'e nunga rupi aipo'ea va'ety: “Saul voi nda'u profeta kuery regua avi oiko?”

¹³ Saul ayvu omombe'upa ma rire yvy'ã katy ju oo.

¹⁴ Ha'e gui Saul tuty oporandu ixupe, hexevegua kunumi va'e pe guive:

– Marã katy tu peo ra'e?

Ombovai:

– Mburika'i reka vy roo teĩ ndorojou reguai vy roove ju Samuel oĩa py – he'i.

¹⁵ Ha'e ramo Saul tuty aipoe'i:

– Ajerure ndevy, emombe'u ke xevy mba'e he'i tu Samuel pendevy?

¹⁶ Saul ombovai otuty pe:

– Orevy omombe'u mburika'i ojoua jevyague rive – he'i. Nomombe'u porã potai huvixa oĩ aguã re Samuel ijayvuague.

Saul huvixarã oĩague

¹⁷ Ha'e gui Mispa py Samuel oĩ teria py omboatypa SENHOR pegua kuery.

¹⁸ Ha'e vy aipoe'i Israel kuery pe:

– Po rami SENHOR Israel kuery ruete ijayvu: “Xee ma Israel kuery anoẽmba va'ekue Egito yvy gui. Egito pygua kuery po gui araa jepe, huvixa ikuai va'e imbojexavaia gui guive.”

¹⁹ Ha'e rami teĩ aỹ ma pejapa Penderuete mba'emo vai py pejexavaia gui pendereraa jepe va'ekue. Ha'e vy aipopeje: “Any! Emoĩ peteĩ huvixave orere opena va'erã”, peje. Ha'e gui aỹ SENHOR renonde pendekuai, penderegua ikuai va'e ha'e javi, ha'e mil jevy-jevy pendekuai va'e reve – he'i.

²⁰ Ha'e javi regua Samuel omboatypa rire xortea py Benjamim regua oiporavao oikuaa ukaa.

²¹ Ha'e gui Benjamim regua kuery peteĩ-teĩ ro pygua ikuai va'e oguerupa rã oikuaa ukaa va'e ma Matri ro pygua kuery. Ha'e va'e kuery gui ju Quis ra'y Saul oikuaa ukaa. Ha'e rami teĩ oeka vy ndojouai.

²² Ha'e ramo SENHOR pe ju oporandu Saul pa ou ra'ea re. Ha'e ramo SENHOR ombovai vy

– Upe py ae ma oĩ, mba'e rei-rei mbyte py on-hemi oiny – he'i.

²³ Ha'e ramo onha oje'oivy vy ogueru ha'e gui. Ha'e ramo heta va'e kuery mbyte hi'aña py pavẽ gui ipukuve ho'amy joaxi'y gui oaxa reive va'e.

²⁴ Ha'e gui Samuel aipoe'i heta va'e kuery pe:

– Pexa ma pa SENHOR oiporavo va'ekue? Nhande kuery va'e regua amboae ndoikoi ae ha'e ramigua ete'i – he'i ramo heta va'e kuery ha'e javi ojapukai atã reve

– Toikove riae nhanderuvixa! – he'i okuapy.

²⁵ Heta va'e kuery pe Samuel omombe'u porãve huvixa ikuai va'e joguereko aguã. Ha'e nunga peteĩ kuaxia re ombopara vy omoĩ porã SENHOR renonde. Ha'e rami vy Samuel omondoukapa heta va'e kuery peteĩ-teĩ hoo katy.

26 Saul voi oo avi ngoo katy Gibeá py. Hupive heta oje'oi avi avakue ipy'a Nhanderuete ogueroaague va'e kuery.

27 Ha'e rã nhe'ë vai ra'y kuery ma aipoe'i okuapy:
— Mba'exa 'rã ha'e va'e ava nhandereraa jepe? — he'i. Ha'e rami vy ombojaru rei okuapy, mba'eve ndoguerui guive ixupe ome'ë va'erã. Ha'e rami teĩ Saul ma oendu rive.

11

Amom pygua kuery re Saul ipo'akaague

1 Ha'e gui Amom pygua Naás opu'ã ovy vy ojoko Jabes-Gileade tetã. Ha'e ramo Naás pe Jabes pygua avakue aipoe'i okuapy:

— Ejapo ke orerereko porã aguã regua, ha'e ramo ndevy pe orekuai 'rã — he'i.

2 Ha'e rami teĩ Amom pygua Naás ombovai:

— Ajapo 'rã ri teĩ penderexa peiporu kuaa regua re amombupa avi 'rã — he'i Israel kuery ha'e javi omoxĩmbaxe vy.

3 Ha'e ramo Jabes pygua nhomongeta va'ety kuery aipoe'i:

— Ha'e rami rã ma earõ ranhe sete ára ayvu mombe'uarã romondouka aguã Israel ha'e javi rupi. Ha'e gui xapy'a rei orerepyarã nda'ipoai ramo ma rojejopy ukapa 'rã ndevy — he'i okuapy.

4 Ha'e gui Saul rekoa Gibeá py ayvu mombe'ua kuery ovaë vy ha'e pygua kuery pe omombe'u oiko va'ekue. Ha'e ramo ha'e kuery ojae'o atã okuapy.

5 Ha'e jave py ma Saul nhuũndy rupi vaka kuery re openaa gui ojevvy vy oporandu:

— Mba'e tu ha'e kuery oguereko ha'e rami ete ojae'o okuapy aguã? — he'i ramo ixupe omombe'u Jabes pygua avakue ijayvuague.

⁶ Ha'e rami ijayvu rã Saul oendu ramo hexe oĩ Nhanderuete Nhe'ẽ. Ha'e ramo oendu ipoxy raxaa.

⁷ Ha'e rami vy mokoĩ toro ojuka ha'e ombo'ipa vy ogueraa uka Israel yvy regua ha'e javi pe. Ayvu mombe'ua kuery heraa va'e pe aipoe'i uka:

— Saul ha'e Samuel oipotaa rami amongue nda'ikuai ramo nami ae 'rã ojapoa hymba toro re — he'i uka.

Ha'e ramo heta va'e kuery SENHOR gui okyjea oendu vy peteĩ ava rami oupa.

⁸ Bezeque py ovaẽa py oipapaa rã Israel kuery va'e regua ma trezentos mil, ha'e gui Judá guigua ma trinta mil avakue ju ikuai.

⁹ Ayvu mombe'ua kuery ou va'ekue pe ha'e kuery aipoe'i:

— Po rami 'rã aipopeje Jabes-Gileade pygua kuery pe: “Ko'ẽ rã kuaray ojope'i ramove penderepya 'rã”, peje.

Ha'e ramo ayvu mombe'ua kuery oo vy omombe'u okuapy Jabes pygua kuery pe.

Ha'e rami rã ha'e kuery ovy'apa vy

¹⁰ Amom pygua kuery pe ju aipoe'i:

— Ko'ẽ rã rojejopy ukapa 'rã pendevy. Ha'e ramo ma peipotaa rami oreapo teĩ ha'eve — he'i okuapy.

¹¹ Ha'e gui ko'ẽ jevy Saul omboja'o ngupivegua kuery mboapy henda py. Ha'e ramo aje'ive'i reve ha'e kuery Amom pygua kuery ikuaia mbyte oo vy ojukapa rai'i, kuaray akuve peve. Okuave va'e joa rupi e'ỹ-e'ỹ onha vy ndopytai peteĩve ma joa py.

Huvixarã Saul oĩ ete aguã re ijayvu okuapyague

¹² Ha'e gui heta va'e kuery aipoe'i Samuel pe:

– Mava'e kuery tu nhandere Saul opena aguã ndoipotai va'ekue? Peru apy, rojukapa aguã.

¹³ Ha'e rã Saul ombovai:

– Kova'e ára ma mava'eve nomanoi 'rã, mba'eta ange SENHOR ogueraa jepepa Israel kuery – he'i.

¹⁴ Heta va'e kuery pe Samuel ju aipoe'i:

– Peju, jaje'oi Gilgal py nhamoĩ atãve aguã huvixarã oĩ aguã regua – he'i.

¹⁵ Ha'e ramo ha'e kuery ha'e javi Gilgal py oo vy SENHOR renonde ijayvu okuapy nguvixarã Saul oĩ ete aguã re. Henonde ogueru avi okuapy peteĩ rami ikuai aguã regua SENHOR pe ome'ẽ va'erã. Saul voi ovy'a vaipa ha'e py Israel regua kuery ha'e javi reve.

12

Samuel opa vy ijayvu heravyague

¹ Ha'e gui Samuel aipoe'i Israel kuery ha'e javi pe:

– Ne'exa, pendeayvua aendu vy ajapopa va'ekue pejerurea. Ha'e vy amoĩ penderuvix-averã.

² Aỹ ma pereko ma huvixa penerenonde oiko va'erã. Ha'e gui xee ma xetujá'i ma, xe'a xiĩmba ma guive. Xera'y kuery ikuai avi apy pendekuaia py. Xee ae penerenonde aiko va'ekue, xekunumi guive aỹ peve.

³ Ha'e gui apy ma ha'ã SENHOR renonde, ha'e penderuvixarã omoĩ va'ekue renonde. Pemombe'u ha'vy xapy'a rei xerovai mba'emo pereko ri vy. Mava'e rymba toro tu aipe'a raka'e? Mava'e gui tu

mburika'i aipe'a raka'e? Mava'e tu akore raka'e? Mava'e tu areko axy raka'e? Mava'e po gui tu peráta ajopy raka'e ha'evea rami e'ỹ aikuuaa pota aguã? Ha'e nungakue ajopy va'e rire ame'ẽmba ju 'rãgue – he'i.

⁴ Ha'e ramo heta va'e kuery ombovai:

– Any rima, mba'eve py ndee ndorekorei, norembojexavai, neĩ mba'eve nderejopyi orepo gui – he'i.

⁵ Ha'e rã ha'e aipoe'i:

– Kova'e ára SENHOR ae oĩ pendeayvuague renduarã, ha'e penderuvixarã omoĩ va'ekue voi oĩ omombe'u aguã xepo py mba'eve ndapejouia.

Ha'e rã heta va'e kuery ombovai vy

– Nhanderuete oĩ ri oreayvuague renduarã – he'i okuapy.

⁶ Ha'e ramo Samuel aipoe'i heta va'e kuery pe:

– SENHOR ae pendeayvu renduarã oĩ. Ha'e ae Moisés ha'e Arão oiporavo va'ekue Egito yvy gui penderu kuery oguenoẽ aguã.

⁷ Ha'e gui aỹ ma apy pendekuai va'e xee romoma'endu'apa 'rã SENHOR renonde, mba'emo porã pende vy ha'e penderu kuery pe ojapoague re.

⁸ Mba'eta Jacó kuery Egito yvy py ovaẽmba raka'e. Ha'e va'e rire penderu kuery SENHOR pe ojavukai okuapy ramo ombou Moisés ha'e Arão. Ha'e rami vy Egito yvy gui oguenoẽmba vy ojapo apy ju hekoa aguã rami.

⁹ Ha'e rami teĩ ha'e kuery hexaraipa SENHOR Nguete gui. Ha'e ramo omboaxapa Hazor pygua xondaro kuery ruvixa Sísera va'e po py, filisteu

kuery po py, ha'e gui Moabe pygua huvixa po py ju. Ha'e ramo ha'e kuery reve joguero'a.

10 — Ha'e gui ma SENHOR pe ju ojapukai vy aipoe'i okuapy: “Rojevavy, mba'eta SENHOR roeja vy Baal ha'e Astarote ra'angaa pe rive orekuai va'ekue. Ha'e rami teĩ aỹ orereraa jepe jevy ke orerovaigua kuery po gui. Ha'e ramo ndevy ae ju 'rã orekuai”, he'i va'ekue.

11 Ha'e rami rã SENHOR ombou Jerubaal, Baraque, Jefté ha'e gui xee Samuel ju, penderovaigua kuery penembojere rei va'e po gui pendereraa jepe uka vy. Ha'e va'e rire pendekuai porãmba va'ekue.

12 — Ha'e rami teĩ penderovai Amom kuery ruvixa Naás ou rã pexa vy aipopeje xevy: “Nda'evei! Tove toĩ oreruvixaverã”, peje, SENHOR Penderuete ae penderuvixave oĩ ae va'eri.

13 Ha'e gui aỹ, pee ma hi'aĩ penderuvixaverã pejou uka va'ekue, pejerureague. Ma'ẽ, SENHOR penderuvixaverã omoĩ va'ekue hi'aĩ.

14 Ha'e gui xapy'a rei SENHOR renonde pejererokyjea rupi vy ixupe pendekuai, ha'e penhe'ẽ rendu, ha'e ojapo uka va'e rovai napepu'ãi, ha'e rami 'rãgue py peẽ ha'e penderuvixave pendere opena va'e reve SENHOR penderuete pe ete ri peiko ramo ma ha'eve 'rã pendeivy.

15 Ha'e rami avi xapy'a rei SENHOR ayvu re ndapejapyxakai vy ojapo uka va'e ndapejapoi ri ramo ma SENHOR oupi 'rã opo penderovai, peneramoĩ kuery rovai oupiague rami avi.

16 Ha'e gui aỹ voi apy pene'aĩ va'e pexa 'rã mba'emo porã SENHOR penerenonde ojapo va'e.

17 Aỹ e'ỹ teve trigo mono'õa ára? Ha'e rami teĩ aỹ ajerure 'rã SENHOR pe. Ha'e rã ombou 'rã yapu

oky reve. Ha'e nunga pexa vy peikuaa 'rã SENHOR renonde pejevavy vaipa eteague, mba'eta pejerure penderuvixaverã omoĩ aguã re — he'i.

¹⁸ Ha'e rami vy SENHOR pe Samuel ojerure ramo ha'e va'e árave SENHOR ombou yapu oky reve. Ha'e ramo ojererokyje okuapy SENHOR renonde, Samuel guive omboete pavẽ.

¹⁹ Ha'e gui ha'e kuery ha'e javi aipoe'i Samuel pe:

— Ejerure ke SENHOR nderuete pe ore nerembiguai kuery romanomba e'ỹ aguã re. Mba'eta rojevavyague ha'e javi romboetave ma heravy ore-ruvixaverã re rojerurea py.

²⁰ Samuel ombovai:

— Pekiye eme. Ha'e rami pejapoa py pejevavy ete ri. Ha'e rami teĩ pejepe'a eme SENHOR pe pendekuaia gui. Ha'e rami 'rãgue py pendepy'a ha'e javi py pendekuai SENHOR pe.

²¹ Pejepe'a eme mba'emo ra'angaa pe rive pendekuai aguã, ha'e nunga mba'everã ndovarei, neĩ pendereraa jepearã e'ỹ, mba'emo ra'angaa rive ae vy.

²² Ha'e rami teĩ SENHOR guery tuvixa va'e omboete ukaa rupi vy noipytyvõ e'ỹi 'rã ojeupegua kuery, ojeupe guarã SENHOR pendereru rire.

²³ — Ha'e gui xee ma ndajejavyi 'rãe SENHOR pe, peẽ kuery re ajerure e'ỹa py rive. Ha'e rami 'rãgue py xee rombo'e tema 'rã tape porã hi'yvi va'e re.

²⁴ Ha'e nunga rupi SENHOR renonde pejererokyjea rupi pendekuai, ixupe anho peiko pendepy'a ha'e javi py. Mba'eta pexa ae mba'emo porã pendevy ojapo va'ekue tuvixa ete va'e.

²⁵ Ha'e rami teĩ xapy'a rei pejejavya rupi tema pendekuai vy pekanhy 'rãe, peẽ kuery, ha'e penderuvixave voi.

13

Israel ha'e filisteu kuery reve joe opu'ã aguã rami ikuaiague

¹ Peteĩ ma'etỹ ma Israel kuery re Saul opena rire mokoĩ ma'etỹa py

² ojeupe oiporavo trêš mil avakue Israel regua. Ha'e kuery va'e regua ma dois mil ikuai Saul reve Micmás py, Betel yvy'ã reia re, ha'e rã amboae mil avakue ma ta'y Jônatas reve ikuai Benjamim regua Gibeá py. Heta va'e kuery rembyrekue ma omondoukapa ju peteĩ-teĩ hoo katy.

³ Ha'e gui Jônatas kuery ojukapa rai'i filisteu kuery Gibeá py ikuai va'e. Ha'e nunga filisteu kuery oendupa vy ivai ramo Saul omonhe'ẽ uka mimby guaxu oyvy ha'e javi rupi, “Hebreu kuery toendupa” he'i vy.

⁴ Ha'e rami py Israel kuery ha'e javi oendu okuapy Saul kuery filisteu ikuai va'e ojukapa rai'i ramo filisteu kuery Israel kuery pe ivai okuapya. Ha'e ramo Saul oenoĩ ukapa heta va'e kuery Gilgal py oĩa py.

⁵ Filisteu kuery voi ono'õmba okuapy Israel kuery reve joguero'a aguã. Ha'e kuery va'e regua ma trinta mil karóxa, seis mil kavaju árygua kuery ha'e gui amboae kuery ju ita ku'i ye'ẽ rembe re ikuai va'e rami heta va'e. Ha'e vy oje'oi vy ijaty okuapy Micmás py, Bete-Áven regua kuaray oua katy.

⁶ Ha'e gui avakue Israel regua omoĩ vaia rã oexa okuapy heta va'e kuery ndaekorãvei rei. Ha'e rami vy onhemi okuapy itakua ikuai va'e rupi, yvykua, itaova yvateve va'e pa'ũ, yvyra rupa ha'e yy oĩ atyrã ojo'o pyre rupi.

⁷ Hebreu kuery va'e regua amongue ma Jordão yakã oaxa oje'oivy Gade ha'e Gileade yvy katy oo aguã. Ha'e rã heta va'e kuery Gilgal py Saul reve ae opyta va'ekue ma okyjea anho oendu okuapy.

Saul mymba kuery ome'ẽ ramo ixupe Samuel ijayvu eteague

⁸ Ha'e gui Saul ma sete ára re oarõ Samuel ijayvuague rami vy.* Va'eri Gilgal py Samuel ndoui ramo heta va'e kuery omboypy ha'e gui joa katy e'ỹ-e'ỹ oje'oi aguã.

⁹ Ha'e ramo Saul aipoe'i:

— Peru ha'vy xevy mymba aapy reve ame'ẽ va'erã, ha'e peteĩ rami nhandekuai aguã regua guive — he'i.

Ha'e rami vy mymba ome'ẽ oapy reve.

¹⁰ Oapy reve ome'ẽmba'i ramove Samuel ovaẽ ouvy. Ha'e rã Saul oẽ ovy ovaexĩ vy oipopyy aguã.

¹¹ Samuel oporandu:

— Mba'e tu rejapo?

Saul ombovai:

— Heta va'e kuery apy gui joa katy e'ỹ-e'ỹ oje'oi ta, ha'e ndee reju 'rãgue ára py nderejui, ha'e gui filisteu kuery Micmás py ono'õmba ma avi. Ha'e nunga aexa vy

---

* **13:8** Samuel ijayvu ma voi va'ekue Gilgal py sete ára re Saul oarõ aguã (1 Samuel 10.8).

¹² aipoa'e xejeupe ae: “Aỹ ma xerovai filisteu kuery ou ma 'rã Gilgal py, SENHOR pe ajerure e'ỹ re.” Ha'e rami vy aĩ vai ma vy mymba kuery ame'ẽ kuri aapy reve – he'i.

¹³ Ha'e rami rã Samuel aipoe'i Saul pe:

– Ne'arandua rupi e'ỹ reiko ra'e SENHOR nderuete ojapo uka va'ekue e'ỹ rejapo vy. Ha'e rami e'ỹ va'e rire SENHOR ojapo ma 'rãgue raka'e rã peve Israel kuery re repena aguã rami.

¹⁴ Ha'e rami teĩ aỹ gui ma repenaa noĩ riaei 'rã. SENHOR ojeupe guarã ojou ae ma peteĩ ava oguerovy'a va'e. Ha'e va'e ma omoĩ 'rã ojeuegua kuery ruvixarã, SENHOR ojapo uka va'ekue ndee nderejapoi rire – he'i.

¹⁵ Ha'e vy Samuel opu'ã vy Gilgal gui oo Benjamim regua Gibeá katy. Ha'e rire'ive Saul oipapa heta va'e kuery hexeve opyta va'e, seiscentos avakue ikuai.

¹⁶ Ha'e gui Saul, ta'y Jônatas ha'e heta va'e kuery hexeve opyta va'ekue ma Benjamim regua Geba py ikuai. Ha'e rã filisteu kuery ma Micmãs py ijaty okuapy.

¹⁷ Filisteu kuery rekoa gui ma mboapy henda katy oje'oi mba'emo re imonda aguã. Ha'e kuery regua peteĩ aty ma tape Ofra via rupi oje'oi Sual yvy katy.

¹⁸ Amboae kuery ma oje'oi tape Bete-Horom via rupi. Ha'e rã mboapya ma tape kavaju árygua ooaty rupi oje'oi Zeboim yvyugua rupi, tekoa e'ỹa katy.

¹⁹ Ha'e gui Israel yvy ha'e javi re peteĩve ndoikoi ferro moatyrõa, filisteu kuery “Hebreu kuery ojapo e'ỹ aguã kyxe, neĩ hu'y rakua” he'i rire.

²⁰ Ha'e nunga rupi Israel ha'e javi oje'oi 'rã filisteu kuery rekoa py oaĩmbe'e uka aguã yvy karaña, enxada, haxa ha'e foice.

²¹ Filisteu kuery ma Israel kuery gui mokoĩ hatã'i va'e repy re 'rã oaĩmbe'e yvy karaña ha'e enxada, ha'e gui haxa ha'e foice oaĩmbe'e aguã ma peteĩ repy 'rã ojopy.

²² Ha'e nunga rupi joguero'aa ára ma Saul ha'e Jônatas reve ikuai va'e po py neĩ kyxe, neĩ hu'y rakua ma voi ndoguerekoi. Ha'e nunga oguereko va'e ma Saul ha'e ta'y Jônatas anho'i.

²³ Ha'e jave py filisteu regua xondaro kuery oẽ oje'oivy Micmás tape rugua katy.

14

Filisteu kuery re Jônatas ipo'akaague

¹ Ha'e gui peteĩ ára Saul ra'y Jônatas aipoe'i hu'y jokoia reraa kunumi va'e pe:

– Eju, jaa filisteu kuery yvy'ã ugua rovai re ijaty va'e katy – he'i. Nguu pe oikuaa uka e'ỹ re oo.

² Ha'e jave py Saul ma Gibeá apy katy oiko Migrom py romã'y hi'aĩ va'e yvypy py. Hexeve ikuai va'e ma seiscentos avakue.

³ Ha'e py oiko avi sacerdote Aías, manto sacerdote pegua py onhemonde va'e. Ha'e va'e ma Icabô ryvy Aitube ra'y, Icabô ma Finéias ra'y, Finéias ma Eli ra'y. Eli ma sacerdote SENHOR pegua Siló py oiko va'ekue. Saul reve ikuai va'e ndoikuaai okuapy Jônatas ooague.

⁴ Ha'e gui Jônatas ma onhembopy'a tape rugua oaxa aguã filisteu kuery ijatya katy. Kyvõ rupi hi'aĩ peteĩ itaova, ha'e rã hovai re ma amboae hi'aĩ. Peteĩ rery ma Bozez, amboae ma Sené.

⁵ Peteĩ ma kuaray apu'a'ia katy hi'aĩ Micmás katy, ha'e rã amboae ma kuaray puku-a katy hi'aĩ Geba katy.

⁶ Ha'e gui hu'y jokoá reraa pe Jônatas aipoe'i:

— Eju, jaa opire omboi uka e'ỹ va'ekue ijatya katy. Xapy'a rei SENHOR nhandepytyvõ 'rã, mba'eta ixupe ma ndaxyi jogueraa jepe aguã heta va'e rupi e'ỹ vy mboapy'i va'e rupi teĩ — he'i.

⁷ Ha'e ramo hu'y jokoá reraa ombovai:

— Ejapo tema ndepy'a re oĩ va'e ha'e javi. Apy ma xee aikõ avi ndereve, ajapo 'rã ndee reipota va'e.

⁸ Ha'e ramo Jônatas aipoe'i:

— Jaa ha'vy ha'e va'e avakue ikuaia katy. Ha'e kuery pe jajexa uka 'rã.

⁹ Xapy'a rei nhandevy “Pepyta peña py rovaẽ peve” he'i ramo ma japyta 'rã nhande'ã py ae, ndajai 'rã ha'e kuerya katy.

¹⁰ Ha'e rã xapy'a rei “Peju orea katy” he'i ramo ma nhavaẽ 'rã javy ha'e katy, mba'eta SENHOR omboaxapa 'rã nhandepo py. Ha'e rami ma jaikuaa 'rã — he'i.

¹¹ Ha'e gui filisteu kuery ijaty va'e pe mokoĩve ojexa uka ramo joupe-upe aipoe'i:

— Pee ma hebreu kuery oẽ jogueruvy itakua py onhemiague gui — he'i okuapy.

¹² Ha'e rami vy Jônatas ha'e hu'y jokoá reraa ojexa uka rã filisteu kuery ijaty va'e ombovai vy aipoe'i:

— Peju orea katy, ha'e ore rombopaga 'rã — he'i.

Ha'e ramo hu'y jokoá reraa pe Jônatas aipoe'i:

— Eju einy xerakyue'i rupi, mba'eta SENHOR omboaxapa ma Israel kuery po py — he'i.

¹³ Ha'e rami vy Jônatas oponhy reve ojeupi ovvy. Hakykue'i rupi ma hu'y jokoá reraa ou avi oiny. Jônatas guenonde rupi oitypa filisteu kuery. Hakykue rupi ma hu'y jokoá reraa voi jojuka ovvy.

¹⁴ Ha'e rami jypy Jônatas ha'e hu'y jokoá reraa reve jojuka vinte avakue meio litro vvy py rive'i.

¹⁵ Ha'e ramo filisteu kuery ijatya py oiko nhemondyi tuvixa va'e, nhuũndy rupi ha'e kuery ikuaia ha'e javi rupi guive. Ijaty va'e ha'e imonda aguã oje'oi va'ekue voi oryryipa okuapy. Vvy voi oryryi, ngyje Nhanderuete guigua oiko rá.

¹⁶ Ha'e gui Benjamim regua Gibeá py Saul pegua harõa kuery oma'ẽ vy oexa rá filisteu kuery heta va'ekue oaĩmba ra'e, joa katy e'ỹ-e'ỹ onha oje'oivy.

¹⁷ Ha'e ramo Saul aipoe'i hexeve ikuai va'e pe:

— Ne'exa, peipapa xerevegua kuery, mava'e pa nhandea gui oo ra'ea peikuaa aguã — he'i ramo oipapa vy oikuaa Jônatas ha'e py noĩa, neĩ hu'y jokoá reraa va'e voi.

¹⁸ Saul aipoe'i Aías pe:

— Eru apy Nhanderuete ayvu ryrũ — he'i, mba'eta ha'e va'e ára ma Israel kuery ikuaia py ae hyru oĩ.

¹⁹ Ha'e gui sacerdote pe Saul ijayvu jave filisteu kuery ijatya py hevovo nhendu va'e onhenduve tema ramo Saul aipoe'i sacerdote pe:

— Aỹ gui ma ayvu ryrũ reru e'ỹ teĩ ha'eve — he'i.*

²⁰ Ha'e ramo Saul ha'e hexeve ikuai va'e ono'õmba jevy vy joguero'a aguã katy oje'oi. Ha'e

---

* **14:19** Nhanderuete ayvu ryrũ Saul oipota, ha'e va'e rupi Nhanderuete pe oporandu aguã mba'e pa oikoa re, ha'e filisteu kuery rakykue oo aguã re. Ha'e gui filisteu kuery onhamba ma rire Saul ndoipotavei hyru.

ramo filisteu kuery jomeme ae opu'ã okuapy ra'e kyxe oguerojerovia reve, opa marã jojuka rive okuapy.

²¹ Ha'e gui hebreu kuery filisteu kuery ijatya py ikuai va'ekue ma Israel kuerya katy ju oje'oi, ha'e vy Saul ha'e Jônatas reve ikuai va'e re ju onhemoirũ okuapy.

²² Ha'e gui Efraim yvy'ã reia rupi Israel regua avakue onhemi va'ekue oendupa okuapy filisteu kuery onhambaa. Ha'e rami vy ha'e kuery voi oje'oi hakykue joguero'a vy.

²³ Ha'e rami py ha'e va'e ára SENHOR ogueraa jepe Israel kuery. Bete-Áven rovai rupi voi joguero'a oje'oivy.

Saul onhemboayvu jave guare

²⁴ Ha'e va'e ára Israel regua avakue ojexavai okuapy, mba'eta ojeupegua kuery oendua py Saul oura vy: “Ayvu vaipy toiko ava pytũ e'ỹ mbove tembi'u ho'u va'e rei, xerovaigua kuery re ajepypa e'ỹa ja”, he'i rire. Ha'e rami rã heta va'e kuery neĩ mba'eve ndo'ui.

²⁵ Ha'e gui ha'e kuery ha'e javive ovaẽ okuapy ka'aguy re, ei yvy re oĩa py.

²⁶ Ka'aguy re ha'e kuery ovaẽ rã ei oĩ vaipa teĩ mava'eve rei ndoerei, ouraague káuxa okyje vy.

²⁷ Ha'e rã Jônatas ma noendui nguú heta va'e kuery oendua py ouraague. Ha'e rami vy yvyra'i opo py oguereko va'e apy omoaẽ vy omoakỹ ei rykue'i py. Oere vyve hexa hendypa.

²⁸ Ha'e ramo heta va'e regua peteĩ aipoe'i:

— Ange nderu oura kuri ore roendua py. Ha'e vy aipoe'i: “Ayvu vaipy toiko ava kova'e ára tembi'u

ho'u va'e rei", he'i va'ekue. Ha'e ramo ore kuery orekangypa ma rokuapy – he'i.

²⁹ Ha'e ramo Jônatas aipoe'i:

— Xeru ma ojapo ra'e nhandeyvy re ojaxavaia aguã rami. Ne'exa, xerexa hendypa kuri kova'e ei ruxã'i aere va'ekue gui teĩ.

³⁰ Ha'e gui nhande kuery katuve ma imbaraete 'rãgue kova'e ára ngovaigua kuery tembi'u ogueru va'ekue gui okaruxea rami okaru va'e rire. Ha'e rami teĩ kova'e py filisteu kuery ndajajuka reta vaipai kuri – he'i.

³¹ Ha'e va'e ára ma filisteu kuery Micmás guive Aijalom peve ojukapaa py ha'e kuery ikangypa.

³² Ha'e vy hovaigua kuery mba'emo ogueru va'ekue re oje'oi pojava vy ojopypa vexa'i, vaka ha'e ta'y'i guive. Yvy rupi rive ojuka vy ho'u okuapy huguy reve.

³³ Ha'e nunga Saul pe omombe'ua vy

— Nhande revegua kuery ojevavy okuapy SENHOR rovai, xo'o huguy reve ho'u vy – 'ea.

Ha'e ramo Saul aipoe'i:

— Ha'eve'ỹa rami raxa pejapo. Pembojere aỹve ita guaxu kyvõ katy.

³⁴ Aipoe'ive ju:

— Tapeo, nhande kuery mbyte rupi aipopeje: “Peteĩ-teĩ peru mymba vaka e'ỹ vy vexa'i pejou va'ekue, ha'e pejuka apy ae. Ha'e gui mae pe'u. Pejevavyve jevy eme SENHOR rovai, huguy reve pe'ua py”, peje – he'i.

Ha'e ramo pyavyve ha'e kuery Peteĩ-teĩ ogueru vaka ojopy va'ekue. Ha'e vy ojuka ha'e py.

³⁵ Saul ojapo avi Peteĩ altar SENHOR peguarã. Ha'e va'e altar ma jypygua ha'e ojapo.

Jônatas oo jepe aguã rami heta va'e kuery ojapo okuapyague

³⁶ Saul aipoe'ive ju:

— Kova'e pyavyve jaje'oi 'rã filisteu kuery rakykue. Jaitypa 'rã ko'ẽmba peve. Nhamoemyre eme peteĩve ava ha'e kuery va'e regua — he'i.

Hexevegua kuery ombovai okuapy:

— Ejapo rejou porãa rami.

³⁷ Ha'e rã sacerdote oĩ va'e aipoe'i:

— Ha'e rami avi Nhanderuede pe ranhe nhaporandu — he'i.

Ha'e ramo Nhanderuede pe Saul oporandu uka vy aipoe'i:

— Toroo pa filisteu kuery rakykue? Remboaxa 'rã pa ore Israel kuery po py? — he'i uka teĩ ha'e va'e ára ma Nhanderuede nombovai.

³⁸ Ha'e rami rã Saul aipoe'i:

— Peẽ heta va'e kuery re pepena va'e ha'e javi, pejupa apy. Peikuaa pota pexa aguã mba'e nunga jejavy pa ange ojapoa ra'e.

³⁹ Mba'eta anhetẽ ete SENHOR oikove va'e Israel kuery reraa jepea rery rupi aura vy aipoa'e: Ojejavy va'ekue omano 'rã, xera'y Jônatas ae teĩ — he'i va'eri heta va'e kuery peteĩve nombovai.

⁴⁰ Ha'e gui aipoe'ive ju Israel kuery pe:

— Peẽ kuery ma peteĩ henda py 'rã peĩ, ha'e rã xee ha'e xera'y Jônatas reve ma amboae py 'rã ore'aĩ.

Heta va'e kuery ombovai:

— Ejapo ha'vy rejou porãa rami — he'i okuapy.

⁴¹ Ha'e gui Saul aipoe'i SENHOR Israel kuery ruete pe:

— Eikuaa uka ke anhetẽ va'e.

Ha'e ramo xortea py oikuaa uka Jônatas ha'e Saul, ha'e rã heta va'e kuery e'ỹ ae ra'e.

⁴² Saul aipoe'i ju:

— Pexa ha'vy xortea xere ha'e xera'y Jônatas re — he'i ramo Jônatas ae oikuaa ukaa.

⁴³ Ha'e ramo Saul oporandu Jônatas pe:

— Emombe'u porã ke mba'e pa rejapo ra'ea.

Jônatas ombovai:

— Aere kuri ei yvyra'i xepo py areko va'e py. Ha'e gui apy ma ã amano aguã.

⁴⁴ Ha'e ramo Saul aipoe'i:

— Nhanderuete taxembopaga ha'e oipotaa rami, Jônatas omano e'ỹ rã.

⁴⁵ Ha'e rami teĩ heta va'e kuery aipoe'i Saul pe:

— Jônatas ri ty'y omano 'rã, nhande Israel kuery nhandereraa jepe va'ekue ri? Tomanó eme. Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rery rupi roura vy aiporo'e: Ha'e va'e akã gui neĩ peteĩ hi'a ma voi ndo'ai 'rã. Nhanderuete reve vy ae ha'e nunga ojapo ange — he'i okuapy. Ha'e rami py heta va'e kuery ojapo Jônatas omano aguã gui oo jepe aguã rami.

⁴⁶ Ha'e gui filisteu kuery rakykue Saul kuery ndoovei ramo ha'e kuery ojevypa ju oyvy katy.

⁴⁷ Israel kuery ruvixarã Saul oĩ ma vy joguero'a oikovy ngovaigua kuery jovaive rupi ikuai va'e ha'e javi reve: Moabe, Amom ra'y kuery ha'e Edom ha'e Zobá pygua huvixa kuery reve, ha'e gui filisteu regua huvixa kuery reve. Ooa katy rei ipo'akapa va'e raka'e.

⁴⁸ Imbaraetea rupi joguero'a vy ojuka Amaleque pygua kuery voi. Ha'e rami vy ogueraa jepe Israel

kuery mba'emo re imonda aguã oje'oi va'ekue po gui.

⁴⁹ Saul ra'y kuery ma Jônatas, Isvi ha'e Malquisua raka'e. Tajy guaimive va'e rery ma Merabe, ha'e rã kyrĩve va'e ma Mical.

⁵⁰ Saul ra'yxy ma Aimaás rajy Ainoã. Ixupe xondaro kuery re opena va'e rery ma Abner, Saul tuty Ner ra'y ae.

⁵¹ Saul ru ma Quis raka'e. Ha'e gui Abner ru Ner ma Abiel ra'y raka'e.

⁵² Saul oĩa pukukue re joguero'a tema filisteu kuery reve. Ha'e rami vy avakue imbaraetekue ha'e ipy'a guaxukueve Saul oexa vy ogueraapa 'rã ojeupe guarã.

15

Saul SENHOR nonhe'ẽ rendui rire huvixa noĩvei aguã re ijayvuague

¹ Ha'e gui Samuel aipoe'i Saul pe:

— SENHOR xembou karamboae ndere azeite aikyty vy ixupegua Israel kuery ruvixarã amoĩ aguã. Ha'e rire aỹ ejapyxaka SENHOR ijayvua re.

² Po rami SENHOR ixondaro reta va'e ijayvu: Xee ambopaga 'rã Amaleque pygua kuery Israel kuery re ojapo vaiague re, mba'eta Egito gui Israel kuery ou ramo ha'e kuery rovai opu'ã okuapy tape rupi.

³ Ha'e nunga rupi tereo aỹ. Ejukapa Amaleque pygua kuery, ha'e emomba katuĩ'i guive oguereko va'e ha'e javi, emomba e'ỹ eme mba'eve'i. Rejuka 'rã avakue ha'e kunhague, avakue'i ha'e kyrĩgue'i okambu va'e ha'e javi, vaka ha'e vexa'i, camelo ha'e mburika'i kuery — he'i.

⁴ Ha'e rami rã Saul heta va'e kuery oenoĩ ukapa vy oipapa Telaim py: duzentos mil avakue yvy rupi guarã ha'e dez mil avakue Judá regua ikuai.

⁵ Amaleque tetã py Saul ogueraa ma vy vyugua py omoĩ oarõ nhemiarã.

⁶ Ha'e rami vy queneu kuery pe ranhe aipoe'i:

— Tapeo, pejepe'a. Peẽmba Amaleque pygua kuery mbyte gui, ha'e kuery amombaa py peẽ kuery romomba avi e'ỹ aguã. Mba'eta Israel kuery Egito gui ou jave pemboaxypa raka'e — he'i. Ha'e rami rã queneu kuery ojepe'apa Amaleque pygua kuery mbyte gui.

⁷ Ha'e ramo mae ma Saul ojuka Amaleque pygua kuery, Havilá guive Egito katy'i Sur peve.

⁸ Ojopy avi Amaleque pygua huvixa Agague oikove reve. Ha'e rã ha'e pygua kuery ma ojukapa kyxe py.

⁹ Ha'e rã Agague ma Saul ha'e hexevegua kuery ndojukai, neĩ mymba kuery vexe'i ha'e vaka ra'y porãgueve, mymba ikyrakueve va'e, vexe'i ra'y kuery ha'e mba'emo porãgueve ha'e javi guive. Nomomba etei. Ivaikue-ikue'i, oipota e'ỹ va'e rive omomba.

¹⁰ Ha'e ramo SENHOR oayvu ombou Samuel pe. Ha'e vy aipoe'i:

¹¹ — Xee ndavy'vei huvixarã Saul amoĩague re, mba'eta xevy oikoa gui ojepe'a vy ndojapoi xeayvuague — he'i ramo Samuel iporiau vaipa vy pytũ mbukukue re ojerure oiny SENHOR pe.

¹² Ko'ẽ rai ramove Samuel oo aje'ive'i reve Saul ovaexĩ aguã. Teĩ ixupe omombe'ua:

— Saul oo ma Carmelo katy. Ha'e py ma mba'emo omopu'ã ha'e ae onhemoma'endu'a uka

aguã. Ha'e gui ojevvy vy Gilgal katy oguejy ovy – 'ea.

¹³ Ha'e ramo Samuel oo Saul oĩa py. Ha'e py ovaẽ ramo Saul aipoe'i ixupe:

– Tove SENHOR topena porã ndere. Xee ajapopa ma SENHOR ijayvuague.

¹⁴ Ha'e ramo Samuel oporandu:

– Mba'exa tu ha'vy vexa'i ha'e vaka nhendua xeapyxa py aendu va'e?

¹⁵ Saul ombovai:

– Ha'e nunga tu Amaleque tekoa gui ogueru pyre rima. Mba'eta vexa'i ha'e vaka kuery iporãgueve ma xerevegua kuery nomombai, SENHOR Nderuete pe ojuka aguã ogueru. Ha'e rã hembyrekue ma rojukapa katuĩ'i – he'i.

¹⁶ Ha'e ramo Samuel aipoe'i Saul pe:

– Earõ ranhe, ndevy amombe'u aguã kuee pyávy xevy SENHOR aipoe'iague.

Saul ombovai vy

– Ndeayvu ke – he'i.

¹⁷ Samuel ijayvuve:

– Ndejeupe ae “Xe'yvyĩ'ive” 're va'ekue ri Israel kuery akãrã e'ỹ ri ty'y nemoĩa? Ha'e vy ndere azeite SENHOR oikyty uka reve nemoĩ raka'e ha'e kuery ruvixarã.

¹⁸ Ha'e gui kyvõ rupi ju SENHOR nemondouka vy aipoe'i va'ekue: “Tereo, emomba katuĩ'i ojevavy va'e kuery Amaleque regua. Ha'e kuery rovai pejoguero'a 'rã pemomba peve”, he'i va'ekue.

¹⁹ Mba'e re ha'vy nderejapyxakai SENHOR ijayvua re? Ha'e rami 'rãgue py renha reve imba'e rei-reikue rejopy. Ha'eve'ỹa rami rejapo SENHOR renonde – he'i.

²⁰ Ha'e rami teĩ Saul ombovai Samuel pe:

— Ha'e rami e'ỹ ko, aendu ri SENHOR ayvu. Ha'e vy tape SENHOR xemondoukaague rupi ae aa vy Amaleque pygua huvixa Agague aru, ha'e rã Amaleque pygua kuery ma ajukapa katuĩ'i.

²¹ Ha'e rami avi heta va'e kuery ogueru avi imba'e rei-reikue mba'emo mymba vexa'i ha'e vaka ra'y kuery. Romomba aguã va'ekue gui iporãgueve ha'e kuery oiporavo heruvy SENHOR nderuete pe ome'ẽ aguã Gilgal py — he'i.

²² Va'eri Samuel aipoe'i:

— SENHOR nda'u ijayvua nhaendua gui oguerovy'ave 'rã teve mba'emo japy vy nhamẽ va'e rive? Ne'exa, mba'emo nhamẽ'ẽa gui ma ha'eveve nhanhe'ẽ rendu. Vexa'i kyrakue nhamẽ'ẽa gui ha'eveve ojapo uka va'e jajapo.

²³ Mba'eta onhemboyvate va'e kuery ma imba'evyky va'e rami ae ojejavy, nonhe'ẽ rendui va'e kuery ma ngopy ta'angaa ombojerovia aguã oguereko va'e rami ojejavy. Ha'e gui SENHOR ayvu reja rire ha'e voi ndereja, huvixa nereĩvei aguã — he'i.

²⁴ Ha'e ramo Saul ombovai Samuel pe:

— Xee ma ajejavy ri, SENHOR ojapo uka va'e ndajapoi vy, ndeayvua guive. Mba'eta heta va'e kuery gui akyje vy ha'e kuery ijayvua aenduve.

²⁵ Ha'e rami teĩ aỹ ma ndevy ajerure xeperdoa aguã ajevvyague. Ha'e rami vy ejevvy ju xereve SENHOR romboete aguã — he'i.

²⁶ Ha'e rami teĩ Samuel aipoe'i Saul pe:

— Xee ndajevvy 'rã ndereve. SENHOR ayvu reja rire ha'e voi ndereja, Israel kuery ruvixa nereĩvei aguã — he'i.

²⁷ Ha'e gui Samuel oo ju aguã ojere rã Saul ojopy ijao puku apy re. Ha'e ramo oxoro.

²⁸ Ha'e ramo Samuel aipoe'i ixupe:

— Ange ndepo gui SENHOR omondo avo Israel kuery re repenaague. Ha'e vy ndea katy'igua ndegui heko porãve va'e pe ju ome'ẽ.

²⁹ Ha'e gui Israel kuery ruete Hexakãmba va'e ma nda'ijapui, nda'evei nho va'e'ỹ guive, mba'eta ava e'ỹ oiko ojeko rerova rive aguã.

³⁰ Ha'e ramo Saul aipoe'i:

— Xee ajevavy teĩ xemboete uka ri jepe heta va'e kuery yvatekueve ha'e Israel kuery ha'e javi renonde. Ejevvy ju ha'vy xereve, SENHOR nderuete nhamboete aguã — he'i.

³¹ Ha'e ramo Saul reve Samuel jogueraa nho ju, ha'e vy omboete SENHOR.

Samuel Agague ojukaague

³² Ha'e gui Samuel aipoe'i:

— Peru apy Amaleque pygua huvixa Agague — he'i.

Ha'e ramo oĩa py Agague oikuaa rei reve ou, ojeupe “Anhetẽ, amano aguã gui akyjea ko oaxa ma” he'i vy.

³³ Ha'e rami teĩ Samuel aipoe'i:

— Ndekyxe kunhague pi'a kuery rekove oipe'aague rami ae avo ndexy voi oiko 'rã ipi'a ve'ỹ va'e kunhague mbyte rupi — he'i vyve SENHOR renonde Gilgal py Samuel omboa'y-a'ypa Agague.

³⁴ Ha'e gui Samuel oo Ramá katy. Ha'e rã Saul ma guekoa Gibeá py oo ngoo oĩ va'e katy.

³⁵ Saul omanoa ára peve Samuel ndoexavei teĩ oendu guive Saul re ipy'a vaia. SENHOR voi

ndovy'avei Israel kuery ruvixarã Saul omoĩague re.

16

Jessé rekoa py Samuel omondoukaa ague

¹ Ha'e gui SENHOR aipoe'i Samuel pe:

– Raka'e peve 'rã tu ndepy'a vai Saul re? Mba'eta xee SENHOR amboyke ma Israel kuery re openaa gui. Emonyẽ Peteĩ hakuakue azeite, ha'e tereo. Romondouka 'rã Jessé rekoa Belém py. Mba'eta ta'y kuery va'e regua Peteĩ ajou ma huvixarã.

² Samuel oporandu:

– Mba'exa 'rã tu aa? Saul oikuaa ri vy xejuka 'rã.

SENHOR ombovai:

– Eraa Peteĩ vaka ra'y. Ha'e vy aipo're: “Aju SENHOR pe mymba ajuka vy ame'ẽ aguã”, 're.

³ Ha'e rami vy renoi 'rã Jessé mymba reme'ẽ aguã py ou aguã. Ha'e rã xee aikuaa uka 'rã mba'e pa rejapo 'rã. Ha'e ramo xee aikuaa uka va'e ae 'rã remoi, azeite reikyty vy – he'i.

⁴ Ha'e gui SENHOR aipoe'iague rami Samuel oiko vy oo Belém tekoa py. Ha'e ramo tetã pygua nhomongeta va'ety kuery oexa vy oryryipa reve oẽ jogueruvy ovaexĩ aguã. Ha'e vy oporandu:

– Ha'evepa reia rupi pa reju?

⁵ Ombovai:

– Ha'evepa reia rupi ri aju SENHOR pe mymba ajuka vy ame'ẽ aguã. Pejegy'a'o ke ha'e peju xereve mymba ame'ẽa py – he'i. Ha'e rami vy oiky'a'o Jessé ha'e ta'y kuery. Ha'e vy oenoĩmba avi mymba ome'ẽ aguã katy.

⁶ Ha'e kuery oike ouvy rã Samuel oexa Eliabe. Ha'e vy ojeupe ae “Kova'e nhi'ã SENHOR renonde oiporavo va'ekue hi'aĩ” he'i.

⁷ Ha'e rami teĩ SENHOR aipoe'i Samuel pe:

– Eikuaa pota eme hova re, neĩ ipuku-a re, mba'eta ha'e va'e ma xee ndaiporavoi. Mba'eta SENHOR ma avakue joexaa rami e'ỹ oexa va'e. Avakue ma hi'árykue rive 'rã oexa, ha'e rã SENHOR ma ipy'apy re oexa va'e – he'i.

⁸ Ha'e gui gua'y Abinadabe ju Jessé oenoĩ vy ojapo Samuel renonde rupi oaxa aguã rami. Ha'e rami teĩ

– Kova'e voi SENHOR oiporavo va'ekue'ỹ – he'i.

⁹ Ha'e gui gua'y Samá ju Jessé ojapo oaxa aguã, teĩ Samuel

– Kova'e e'ỹ SENHOR oiporavo – he'i.

¹⁰ Ha'e rami vy Jessé sete-ve ojapo gua'y kuery Samuel renonde rupi oaxa aguã rami, teĩ Jessé pe Samuel ombovai vy

– Kova'e kuery voi SENHOR ndoiporavoi avi – he'i.

¹¹ Ha'e gui ma Samuel oporandu Jessé pe:

– Opa ma teve ndera'y kuery?

Ombovai:

– Oata teri kunumive ete va'e teĩ vexa'i re opena oikovy – he'i.

Samuel aipoe'i ju Jessé pe:

– Enoĩ uka ha'vy, mba'eta ha'e ou e'ỹ re nda'evei mesa py jaguapy aguã.

¹² Ha'e ramo oenoĩ uka vy ogueroike uka. Ha'e va'e ma ipytã rei porã, hexa porãmba, ha'e hete porã rei va'e. SENHOR aipoe'i Samuel pe:

– Epu'ã ha'e eikyty azeite hexe, mba'eta upe va'e ae ma – he'i.

¹³ Ha'e ramo Samuel hakuakue py azeite oĩ va'e oupi vy oikyty inhakã re omoĩ tyke'y kuery oexaa py. Ha'e va'e ára guive SENHOR Nhe'ẽ onhemonde Davi re. Ha'e gui ma Samuel opu'ã vy Ramá katy ju oo.

Saul renonde Davi mba'epu ixã reta va'e ombopu oinyague

¹⁴ Saul gui SENHOR Nhe'ẽ ojepe'a ramo nhe'ẽ vai ju ombou rã oguereko axy.

¹⁵ Ha'e ramo Saul rembiguai kuery aipoe'i okuapy:
– Ne'exa, aỹ ma nhe'ẽ vai Nhanderuete ombou va'ekue nembojexavai.

¹⁶ Ha'e nunga rupi oreruvixa, emondouka na nerembiguai kuery nerenonde ikuai va'e peteĩ ava rogueru aguã ixã reta va'e mbopuarã. Ha'e ramo rãnda'u nhe'ẽ vai SENHOR ombou va'ekue ndere ou jave peteĩ-teĩ okuã py ombopu rã rendu vy rekuerave 'rã – he'i okuapy.

¹⁷ Saul ombovai guembiguai kuery pe:

– Pejou ha'vy peteĩ ava imba'epu porã kuaa va'e, ha'e peru xea py – he'i.

¹⁸ Ha'e gui peteĩ kunumi va'e ombovai vy aipoe'i:

– Xee ma aikuaa peteĩ ava Belém pygua Jessé ra'y kuery va'e regua. Ha'e va'e ma imba'epu porã kuaa va'e, imbarate ha'e ipy'a guaxu va'e guive, ava joguero'aa pygua rami rei oiko va'e, ijayvu kuaa ha'e hete porã rei va'e, ha'e hexeve SENHOR oikoa va'e – he'i.

¹⁹ Ha'e rami rã Jessé oĩa py Saul ayvu mombe'uarã ombou vy aipoe'i uka:

– Embou xevy ndera'y Davi, vexa'i kuery re opena oikovy va'e – he'i uka.

²⁰ Ha'e ramo Jessé guymba mburika'i ojopy vy ombovoyi mbojape ha'e peteĩ vinho ryru re. Peteĩ kavara ra'y'i voi ogueru vy Saul peguarã ogueraa uka avi gua'y Davi pe.

²¹ Ha'e rami vy Saul oĩa py Davi oo vy henonde oiko. Ha'e ramo ha'e oayvu vaipa vy hu'y jokoeraaraã omoingo.

²² Saul aipoe'i uka Jessé pe:

– Tove Davi xerenonde rupi riae toiko, xembovy'a rei ramo – he'i.

²³ Ha'e gui Saul re nhe'ẽ vai Nhanderuete ombou va'e ou nhavõ Davi mba'epu ixã reta va'e oupi vy peteĩ-teĩ okuã py ombopu 'rã oiny. Ha'e ramo Saul onhenhandu 'rã ha'eve raive, okuerave 'rã, ixugui nhe'ẽ vai ojepe'a kuerei rã.

17

Golias opu'ãxe reia rupi ijayvuague

¹ Ha'e gui filisteu kuery omboaty xondaro kuery joguero'a aguã. Ono'õmba okuapy Judá re Socó oĩ va'e py. Socó ha'e Azeca mbyte ijaty okuapy Efes-Damim py.

² Ha'e rã Saul ha'e Israel kuery ma ono'õmba vy Elá vvyugua py ijatypa okuapy. Ha'e py ma oiko katu okuapy filisteu kuery re opu'ã okuapy aguã.

³ Filisteu kuery ma hovai re ikuai vvy'ã oĩ va'e re, ha'e rã Israel kuery ma vvy'ã kyvõ rupigua re ikuai. Ha'e kuery ikuaia mbyte ma vvyugua oĩ.

⁴ Ha'e gui filisteu kuery ijaty okuapya gui peteĩ ava oẽ ouvy joguero'a kuaa rei va'e. Golias hery va'e, Gate pygua, mboapy metros ipuku va'e.

⁵ Oakã re oguereko akã regua overa va'e guigua, ha'e onhemonde ao ratã ipore-pore va'e py. Ha'e va'e poyia ma cingüenta e cinco quilos.

⁶ Hetyma re ma oĩ tetyma regua hatã va'e overa va'e guigua. Ijaxy'y re ma peteĩ hu'y guaxu overa va'e guigua oĩ.

⁷ Hu'y guaxu'y ma ipoguaxu ajukue popẽa'y rami. Hu'y guaxu apy ma seis quilos va'e. Henonde ma oo oiny hu'y jokoá tuvixa va'e reraa.

⁸ Ha'e va'e ojäpukai ho'amy Israel regua xondaro kuery ikuaia katy. Ha'e vy aipoe'i:

— Mba'e re tu pejoguero'a aguã peju va'eri pendeyxy rei pekuapy? Xee ma filisteu e'ỹ teve aiko, ha'e peẽ nda'u Saul rembiguai kuery e'ỹ teve pendekuai? Peiporavo ha'vy peteĩ ava penderagua xerovaiguarã.

⁹ Ha'e gui xereve rojoguero'aa py ha'e va'e xejuka ri ramo ore kuery orekuai 'rã penerembiguairã. Ha'e rã xee ri xepo'aka vy ajuka ramo peẽ 'rã orerembiguairã pendekuai ore roipotaa rami anho.

¹⁰ Aipoe'ive tema:

— Aỹ ma xeyvü ha'amy xondaro kuery Israel regua rovai. Embou na xevy peteĩ ava, mokoĩve rojoguero'a aguã — he'i.

¹¹ Ha'e rami filisteu va'e ijayvü rã Saul ha'e Israel kuery ha'e javi oendu vy onhemondyipa rei okuapy, okyje vaipa guive.

Tyke'y kuery ikuaia katy Davi omondoukaa ague

¹² Davi ru ma efrateu Judá regua Belém pygua, Jessé hery va'e, ta'y irundy meme va'e. Saul opena oikovy jave ma tujave va'e ae ma oiko.

¹³ Jessé ra'y kuery tujakueve mboapy ikuai va'e ma Saul pe ojexa uka vy hupive oo joguero'a aguã katy. Ha'e va'e kuery regua tujave va'e ma Eliabe, mokoña ma Abinadabe, ha'e rã mboapya ma Samá.

¹⁴ Davi ma kunumive ete va'e. Tyke'y tujakueve anho oo mboapyve Saul rupive.

¹⁵ Ha'e rã Davi ma Saul oña py oo rire ojevvy kuerei 'rã guekoa Belém py nguu rymba vexa'i kuery re opena aguã.

¹⁶ Ha'e ramia ja filisteu va'e ma aje'ive'i nhavõ 'rã ou, ka'aru'i avi. Quarenta ára re ha'e rami oiko.

¹⁷ Ha'e gui ma Jessé aipoe'i gua'y Davi pe:

— Eraa ke nderyke'y kuery pe peteñ ryru trigo oaimbe pyre ha'e kova'e dez mbojape. Tereo pojava kova'e nunga reraa vy ijaty okuapya py, nderyke'y kuery pe.

¹⁸ Ha'e gui kova'e dez queijo ma mil xondaro re opena va'e pe eraa. Nderyke'y kuery reipou 'rã reikuaa aguã ikuai porã pa ra'ea. Ha'e gui reju vy ha'e kuerya gui reru 'rã mba'emo aikuaa aguã.

¹⁹ Ha'e kuery ma Saul ha'e Israel kuery ha'e javi reve 'rã ikuai Elá vyugua py, filisteu kuery reve joguero'a aguã py — he'i tuu.

²⁰ Ha'e ramo ko'ẽmba rai'i ramove Davi ovy vy vexa'i kuery re opena va'erã po py oejapa vy mba'emo ojopy heravy nguu Jessé aipoe'ïague rami vy. Xondaro kuery ijaty okuapya py ovaẽ jave ha'e kuery joguero'a aguã katy oje'oi. Ojapukai okuapy reve nhoenõ joguero'a aguã py oje'oi aguã.

21 Israel kuery ha'e filisteu kuery nhoarõ okuapy, jovaive re hyxy okuapy.

22 Ha'e ramo Davi mba'emo ogueraa va'ekue oe-japa ranhe mba'emo re opena va'ety po py. Ha'e vy onha ovy joguero'a va'erã ikuaia katy. Ha'e py ovaẽ vy oporandu guyke'y kuery pe ikuai porã paa re.

23 Ha'e kuery reve Davi ijayvu teri ho'amy reve filisteu regua xondaro kuery ikuaia gui ou oiny ha'e ae'i opu'ã va'erã Golias hery va'e, filisteu Gate pygua. Ha'e va'e ma ijayvuaty rami ae ijayvu ramo Davi oendu.

Israel kuery rovai gigante Golias ijayvuague

24 Ha'e va'e ava Israel kuery ha'e javi oexa vy onhamba ixugui okyje vaipa vy.

25 Ha'e vy joupe-upe aipoe'i:

— Pexa pa ha'e va'e ava ou rã? Israel kuery rovai ijayvu aguã ou. Ha'e va'e jukaare pe ma huvixa ome'ẽ 'rã opa mba'e nunga, guajy ae ome'ẽ avi 'rã ta'yxyrã, ha'e tuu ro pygua kuery imposto re ndopagavei ma 'rã Israel regua — he'i okuapy.

26 Ha'e rami rã Davi oporandu oĩa katy'i ikuai va'e pe. Ha'e vy aipoe'i:

— Mba'e nunga ete tu ome'ẽa 'rã ava ha'e va'e filisteu ojuka vy Israel kuery moxĩmbaare oipe'a va'e pe? Marã ramigua tu ha'e va'e opire omboi uka e'ỹ va'ekue oiko, Nhanderujete oikove va'e pegua xondaro kuery rovai ha'e rami ete ijayvu aguã? — he'i.

27 Ha'e kuery ijayvuague rami ae ju ijayvu vy

— Ha'e nunga ome'ẽmbaa 'rã ava ijukaare pe — he'i.

²⁸ Ha'e gui ha'e kuery reve ijayvu rã tyke'y tujave va'e Eliabe oendu vy ivai vaipa Davi pe. Ha'e vy aipoe'i:

— Mba'e re tu reju ra'e apy? Mava'e po py tu reja ra'e vexa'i kuery mboapy'i repenaa va'e tekoa e'ÿa rupi? Xee aikuaa porã renhemboyvateve reia ha'e ndereko vaia. Joguero'a va'e rexa aguã rive reju.

²⁹ Davi ombovai:

— Mba'e nunga py tu xee ajapo vai aÿ? Aporandu rive'i merami va'eri — he'i.

³⁰ Ha'e rami vy ixugui ojepe'a vy amboae pe ju oporandu ha'ekue rami ae. Ha'e rã jypyguare rami ae ju ombovai.

*Gigante rovai Davi joguero'a aguã oiko katu-
ague*

³¹ Ha'e rami Davi ijayvua oendupaa vy Saul pe omombe'u uka. Ha'e ramo oenoï uka Davi.

³² Davi ou vy aipoe'i Saul pe:

— Avave py'a re toï eme ixugui okyjea. Xee nerembiguai ae 'rã aa filisteu rovai ajoguero'a aguã — he'i.

³³ Ha'e rami teï Saul aipoe'i Davi pe:

— Nda'evei ndee reo aguã filisteu reve re-joguero'a vy, mba'eta ndee ma nekunumi ete teri. Ha'e rã ha'e ma kunumi guive joguero'a va'ety ae rei.

³⁴ Davi ombovai Saul pe:

— Ha'e gui xee nerembiguai ma xeru rymba kuery vexa'i re apena va'e. Guary e'ÿ vy urso mba'e ou vy mymba kuery ikuaia gui vexa ra'y'i ojopy ramo

³⁵ hakykue xee aa vy ajuka 'rã. Ha'e vy ijuru gui araa jepe kuerei 'rã vexa ra'y'i. Xere opu'ã teĩ hendyva re ajopy vy ajuka 'rã.

³⁶ Xee nerembuguai ajuka karamboae guary ha'e urso. Ha'e gui filisteu va'e voi omano 'rã ha'e kuery rami, Nhanderuete oikove va'e pegua xondaro kuery rovai ijayvu rire – he'i.

³⁷ Davi aipoe'ive tema:

– Guary ha'e urso xejopya gui SENHOR xereraa jepe rire filisteu va'e po gui voi xereraa jepe 'rã – he'i.

Ha'e rami rã Saul aipoe'i Davi pe:

– Tereo ha'vy, SENHOR toiko ndereve – he'i.

³⁸ Saul omonhemonde Davi oao ratã py ae, inhakã re ngora overa va'e guigua omoĩ, ha'e ipexo re omba'e pexo regua ae omoĩ.

³⁹ Ao ratã re Davi kyxex omoĩ vy onhea'anga oguata aguã, oiporu va'ety e'ỹ vy. Ha'e rami vy Davi aipoe'i Saul pe:

– Kova'e nunga reve tu nda'evei rima aguata aguã, aiporu va'ety e'ỹ vy – he'i. Ha'e vy Davi omboipa ju ojegui.

⁴⁰ Opo py vyvra'i oiporu va'ety ogueraa reve oo yakã'i rembe py. Ha'e py oiporavo peteĩ nhirui ita xxyĩ rei'i va'e. Ha'e va'e ita omboyru ovoko vexa'i re openaa rupi oguereko va'ety py. Ha'e vy ita momboa ogueraa avi vy onhembojave ovy filisteu va'e re.

Gigante reve Davi nhovaexĩ vy ojukaague

⁴¹ Davi onhemboja ovy rã filisteu va'e oexa vy ha'e voi ovaexĩ ouvvy. Henonde ma hu'y jokoatuvixa va'e reraa ou avi oiny.

⁴² Filisteu va'e oma'ẽ porã vy oexa Davi. Ha'e rami vy ojojai rei, kunumi pytã rei ha'e hete porã rei va'e ou rã.

⁴³ Ha'e rami vy filisteu va'e aipoe'i Davi pe:

— Ha'e gui jagua ri ty'y xee aiko, yvyra'i reve rive reju aguã? — he'i. Ha'e vy nguete ramigua rery rupi filisteu ijayvu vai Davi re.

⁴⁴ Filisteu va'e aipoe'ive tema Davi pe:

— Eju ke xere, ndero'okue ame'ẽ aguã guyra oveve va'e ha'e vixo vaikue ikuai va'e pe — he'i.

⁴⁵ Ha'e ramo Davi aipoe'i filisteu pe:

— Ndee ma kyxe reve reju xerovai, hu'y guaxu ha'e hu'y jokoia reve. Ha'e rã xee ma nderovaiaju SENHOR ixondaro reta va'e rery rupi. Ha'e va'e ma Israel regua xondaro kuery rovai ndeayvu vaiaty va'e ruete ae oiko.

⁴⁶ Aỹ'ive SENHOR nemboaxa 'rã xepo py. Rojuka 'rã, ha'e amboi 'rã neakãgue. Ha'e rami vy filisteu ijaty okuapy va'e retekue voi aỹve ame'ẽmba 'rã guyra yvate rupi oveve va'e ha'e vixo vaikue pe. Ha'e rami rire yvy jave re oikuaapaa 'rã Israel kuery mbyte Nhanderuete oikoa.

⁴⁷ Apy heta va'e kuery ikuai va'e ha'e javi oexa 'rã SENHOR jogueraa jepea kyxe py e'ỹ, hu'y guaxu py e'ỹ guive. Mba'eta pendere opu'ã va'e ma SENHOR ae. Ha'e ae 'rã penemboaxapa orepo py — he'i.

⁴⁸ Ha'e gui filisteu va'e Davi ovaexĩ aguã ouve ramo hyxy okuapy va'e oeja ovy vy onha ovy filisteu va'e ovaexĩ vy.

⁴⁹ Ovoko'i py Davi opo'ẽ ovy vy oguenoẽ peteĩ ita. Ha'e va'e ma ita momboa py omombo vy ojapi filisteu rova py. Hova mbyte py ita oijke oiny ramo ho'a ngova yvy re.

⁵⁰ Ha'e rami py filisteu re Davi ipo'aka raka'e ita py ha'e ita momboa py rive'i. Ojapi vy ojuka, opo py kyxe oguereko vy e'ÿ.

⁵¹ Ha'e gui Davi onha ovy vy filisteu áry onhemombo vy ikyxe ojopy vy oguenoẽ hyru gui. Ojuka ma vy ha'e va'e py ojaya inhakã. Ha'e ramo filisteu kuery ma guepyarã va'ekue omano maa oexa vy onhamba.

⁵² Ha'e ramo Israel ha'e Judá pygua avakue opu'ãmba. Ovy'apa reve oje'oi filisteu kuery rakykue Gate ha'e Ecom tetã rokẽ peve. Filisteu kuery ojuka pyre ho'a-o'apa tape rupi, Saaram guive Gate ha'e Ecom peve.

⁵³ Ha'e gui ma filisteu kuery rakykue ooague gui Israel kuery ojevypa ju. Filisteu kuery ijaty okuapyague gui ojopypa heravy mba'emo oaja pyre.

⁵⁴ Davi ma filisteu akãgue ojopy vy ogueraa Jerusalém tetã py. Ha'e rã hembiporukue ma ngoo py ae omoĩ porã.

⁵⁵ Filisteu va'e re nhovaexĩ aguã Davi oo rã Saul oexa vy aipoe'i xondaro kuery ruvixa Abner pe:

– Abner, mava'e ra'y tu peva'e kunumi va'e?

Abner ombovai:

– Xeruvixa, anhetẽ ete nderekove rupi aura vy aipoa'e: Xee ndaikuaai – he'i.

⁵⁶ Huvixave aipoe'i ju:

– Eporandu ha'vy mava'e ra'y pa ha'e va'e kunumi va'e – he'i.

⁵⁷ Ha'e gui ma filisteu ojukaague gui Davi ojevypa ju ma ramo Abner ogueraa Saul oĩa py, filisteu akãgue opo py ogueru reve.

⁵⁸ Ha'e ramo Saul oporandu:

– Kunumi, mava'e ra'y tu ndee?
 Davi ombovai:
 – Xee nerembuguai ma Belém pygua Jessé ra'y aiko – he'i.

18

Davi reve Jônatas joayvuague

¹ Ha'e gui Saul reve Davi ijayvupa ma ramo ta'y Jônatas onhe'ẽ py joayvu Davi reve. Jônatas ha'e ae ojeayvua rami oayvu.

² Ha'e va'e ára guive Saul oĩa py ae omombyta Davi, tuu ro katy nomondoukavei.

³ Davi reve Jônatas ojapo peteĩ rami ikuai aguã, ha'e ae ojeayvua rami oayvu vy.

⁴ Ha'e rami vy Jônatas oao puku oiporu va'ety omboi vy ome'ẽ Davi pe, tembiporu joe opu'ãa pygua guive: kyxe, guyrapa ha'e ku'akuaa.

⁵ Davi oo tema 'rã Saul omondoukaa py rei, ha'evea rami meme ojapo oikovy. Ha'e ramo ipo py Saul omboaxa oxondaro kuery opena aguã. Heta va'e kuery ojou porãmba okuapy, Saul rembuguai kuery ikuai va'e voi.

Kunhague oporaeia Saul oendu vy ivai oinyague

⁶ Ha'e gui Saul oxondaro kuery reve oupa jave Davi avi ojevvy filisteu kuery ojukaague gui. Ha'e ramo kunhague Israel tetã py ikuai va'e ha'e javi oẽmba huvixa Saul ovaexĩ vy. Oporaei oje'oivy, pandeiro reve ojeroky guive. Ovy'a oje'oivy mba'epu reve.

⁷ Kunhague ovy'a reve jorire-rire'i oporaei vy
 – Saul ma mil ojuka va'ekue,

ha'e rã Davi ma dez mil peve ojuka va'ekue — he'i oje'oivy.

⁸ Ha'e rami ijayvu rã Saul oendu vy ivai vaipa oiny, ha'e va'e ayvu nombovy'ai ete rã. Ha'e aipoe'i:

— Davi pe ma “Dez mil peve ojuka va'ekue” he'i kunhague, ha'e rã xe'vy pe ma “Mil ete'i ojuka va'ekue” he'i. Anhetẽ ixupe oata va'e ma huvixarã oĩ aguã anho — he'i.

⁹ Ha'e va'e ára guive Saul ndoexaxe porãvei Davi.

¹⁰ Ko'ẽ jevy Saul re nhe'ẽ vai Nhanderuetete ombou va'ekue oĩ ramo ivaia re anho oĩ ngoo py. Ha'e rã Davi ma jypyguare rami ae ixã reta va'e ombopu oiny. Saul ma hu'y guaxu oguereko opo py.

¹¹ Ojeupe “Anhyvõ 'rã Davi oo mbotya reve” he'i vy omombo teĩ Davi ojeavy uka. Hu'y guaxu mokoĩgue omombo teĩ Davi ojeavy uka kuerei.

¹² Davi reve SENHOR oiko rã Saul okyje ixugui, Saul-a gui ma SENHOR ojepe'a rire.

¹³ Ha'e rami vy Saul oĩa gui omondouka ju Davi, ha'e vy mil xondaro kuery re ju omopena. Ha'e ramo oxondaro kuery reve oẽ ha'e ojevy 'rã heta va'e kuery oexaa py.

¹⁴ Davi reve SENHOR oiko rã ha'evea rami meme ojapo.

¹⁵ Ha'e ramo Saul ma Davi ha'evea rami ojapo oikovya oexa vy okyjeve tema ixugui.

¹⁶ Ha'e rã Israel ha'e Judá kuery ha'e javi ma oayvu okuapy Davi, mba'eta ha'e kuery oexaa py oxondaro kuery reve oẽ ha'e ojevy 'rã.

Saul Davi ojuka ukaxeague

¹⁷ Ha'e gui Saul aipoe'i Davi pe:

– Ne'exa, apy ma oĩ xerajy guaimive va'e Merabe. Ame'ẽ 'rã ndera'yxyrã. Ha'e gui ndee ma xeivy anho 'rã reiko xera'y ipy'a guaxu va'erã, SENHOR pe vy rejoguero'a aguã – he'i, ojeupe ae “Xepo py e'ỹ 'rã oiko vai, ha'e rã filisteu kuery po py” he'i vy.

¹⁸ Ha'e ramo Davi ombovai vy aipoe'i Saul pe:

– Ha'e rami avi marã ramigua tu xee, ha'e mba'exa tu xereko, ha'e xeru kuery marã ramigua tu ikuai Israel vyv re, xeruvixa rajy me xee aiko aguã? – he'i.

¹⁹ Ha'e rami teĩ Davi pe Saul guajy Merabe ome'ẽ 'rãgue py amboae pe ome'ẽ ta'yxyrã, Meolá pygua Adriel pe.

Mical Davi oayvu vy hexe omendaague

²⁰ Ha'e rã Saul rajy mboae Mical ma oayvu Davi. Ha'e nunga Saul pe omombe'ua rã oendu vy ovy'a vaipa.

²¹ Mba'eta ojeupe aipoe'i: “Xerajy Mical ae 'rã ame'ẽ ixupe, oiko aguã nhuã imbo'aarã, filisteu kuery ojuka aguã”, he'i vy.

Ha'e rami vy Davi pe Saul aipoe'i:

– Kova'e xerajy mokoĩa va'e re ma aỹ xerajy me 'rã reiko – he'i.

²² Saul aipoe'i uka guembiguai kuery pe:

– Pendeayvu ke Davi pe ha'e ae'ia py. Ha'e vy aipopeje 'rã: “Ne'exa, huvixa ma nderayvu vaipa, hembiguai kuery ha'e javi nderayvu avi. Eiko ha'vy huvixa rajy merã”, peje 'rã.

²³ Ha'e rami Davi pe Saul rembiguai kuery ijayvu rã ombovai:

– Pavẽ gui xeporiaukueve va'eri huvixa rajy me ta ri ty'y aiko? – he'i.

²⁴ Ha'e rami ijayvuague Saul rembiguai kuery ixupe omombe'u vy aipoe'i:

– Po rami ma Davi ijayvu.

²⁵ Saul aipoe'ive ju:

– Po rami aipopeje ju 'rã Davi pe: “Oreruvixa ma mba'eve ndoipotai reme'ẽ tajy re remenda aguã, cem filisteu kuery pirekue e'ỹ vy, ngovaigua kuery re ojepy uka aguã” peje 'rã – he'i Saul, mba'eta oipota filisteu kuery po py Davi omano.

²⁶ Ha'e va'e ayvu Davi pe Saul rembiguai kuery omombe'u rã ovy'a vaipa huvixa rajy merã oiko aguã. Ha'e rami vy oa'angaague ára ovaẽ e'ỹ mbove

²⁷ Davi opu'ã vy ojeuegua kuery ogueraa vy ojuka duzentos filisteu regua. Ipirekue omboipa heruvy vy ome'ẽ huvixa pe, tajy me oiko aguã. Ha'e ramo ta'yxyrã Saul ome'ẽ guajy Mical.

²⁸ Ha'e nunga Saul oexa vy oikuaa Davi reve SENHOR anhetẽ oikoa, ha'e tajy Mical Davi oayvua guive oexa.

²⁹ Ha'e rami vy Davi gui Saul okyjeve oikovy vy nda'ija'ei ae tema hexe.

³⁰ Filisteu yvatekueve pegua xondaro kuery joguero'a vy oje'oi nhavõ Saul rembiguai kuery ikuai va'e gui Davi ojukave 'rã. Ha'e ramo hery opa rupi oendupaa.

19

Davi re Jônatas ojerureague

¹ Ha'e gui ma gua'y Jônatas pe Saul ijayvu Davi ojuka aguã re, guembiguai kuery ha'e javi pe guive. Ha'e rami teĩ Saul ra'y Jônatas Davi oayvu ete vy

² omombe'u ixupe. Ha'e vy aipoe'i:

— Xeru Saul ndejuka ukaxe. Enheangu ke ko'ẽ rã aje'ivekue guarã. Tereo renhemi aguã katy, epyta ha'e py ae.

³ Ha'e rã xee ma aa 'rã xeru reve nhuũndy rupi reĩa katy'i peve. Xeru reve xeayvu 'rã ndere, ha'e aexa 'rã oiko va'e. Ha'e gui ma aikuaa uka 'rã ndevy — he'i.

⁴ Ha'e gui ma nguu Saul reve Jônatas ijayvu porã Davi re. Ha'e vy aipoe'i:

— Xeruvixa, ejejavy eme nerembiguai Davi rovai, mba'eta ndevy pe ndojapo vai. Ha'e rami 'rãgue py ndevy ojapo oikovy va'e ma iporã va'e meme.

⁵ Mba'eta ndojeayvuvei reve filisteu kuery ojuka reta ramo SENHOR ogueraa jepe Israel kuery. Ndee ae voi rexa vy rerovy'a va'ekue. Mba'e re 'rã'vy rejevavy heko porã'i va'e ruguy remoẽ vy, Davi rejuka rive vy? — he'i.

⁶ Ha'e rami Jônatas ijayvu 'rã Saul oendu vy oura:

— Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi aura vy aipoa'e: Davi ma nomanoi 'rã — he'i.

⁷ Ha'e rã Jônatas Davi oenoĩ uka vy ixupe omombe'upa tuu ijayvuague ha'e javi. Ha'e rami vy Saul oĩa py ju ogueru. Ha'e ramo henonde rupi ju oiko jypyguare rami ae.

Peteĩgue ju Saul Davi ojuka ukaxeague

⁸ Ha'e gui teĩgue ju oiko joe opu'ãa. Ha'e ramo filisteu kuery reve Davi joguero'a vy oitypa ramo onhamba okuapy ixugui.

⁹ Ha'e rã Saul re ma nhe'ẽ vai ju oĩ SENHOR ombou va'ekue. Ngoo py uguapy oiny, opo py hu'y guaxu uguereko reve. Henonde Davi ombopu oiny mba'epu ixã reta va'e.

¹⁰ Ha'e rami vy Davi re Saul hu'y omombo xapy'a oo mbotya reve onhyvõxe vy, teĩ ojeavy uka rã hu'y guaxu ipija oiny oo mbotya re. Ha'e ramo Davi onha vy oo jepe.

¹¹ Ha'e va'e pyavyve Saul omondouka guembiguai kuery Davi ro py, oarõ vy aje'ive reve ojuka aguã. Ha'e nunga Davi pe ta'yxy Mical omombe'u vy

– Kova'e pyávy ndereo jepei ri vy ko'ẽ rã nde-jukaa 'rã – he'i.

Mical nguu ombotavy ramo Davi oo jepeague

¹² Ha'e gui Mical ma janela yvate oĩ va'e gui omboguejy Davi. Ha'e ramo onha ovy vy oo jepe.

¹³ Mical ojopy peteĩ ta'angaa ngopy uguereko va'e. Ha'e va'e ma tupa py omonheno vy inhakã re omoĩ peteĩ ajukue kavara rague guigua, ha'e ao puku py ju onhovãmba inony.

¹⁴ Saul rembiguai kuery Davi reraarã ombou va'ekue pe ma ta'yxy ijayvu vy

– Imba'eaxy oupy – he'i.

¹⁵ Ha'e rire Saul guembiguai kuery omondouka ju Davi oexa ete aguã. Ha'e vy aipoe'i ha'e kuery pe:

– Peru tema hupa reve teĩ, ajuka aguã – he'i.

16 Ha'e ramo hembiguai kuery oo ju vy tupa py oexa rã ta'angaa oo pygua ae itui ra'e, ha'e inhakã re ajukue kavara rague guigua oĩ.

17 Ha'e ramo guajy Mical pe Saul aipoe'i:

– Mba'e re tu nami xembotavy vy remondouka xerovaigua?

Mical ombovai:

– Mba'eta ha'e aipoe'i xeivy: “Eja taa. Ha'e rami e'ỹ ramo xee rojuka 'rã”, he'i va'ekue.

Guembiguai kuery reve Saul ayvu omombe'u okuapyague

18 Ha'e rami py Davi onha vy oo jepe. Ha'e vy Ramá tetã py Samuel oĩa py ovaẽ vy ixupe omombe'u Saul ojapoague ha'e javi. Ha'e rami vy Samuel reve ojepe'a vy profeta kuery ro oĩ va'e py ju oiko.

19 Ha'e gui Saul pe aipo'ea:

– Davi je Ramá tetã py oiko profeta kuery ro py –'ea.

20 Ha'e rami rã Saul omondouka guembiguai kuery Davi ogueru aguã. Ha'e kuery oo vy oexa profeta kuery ikuai va'e ayvu omombe'u okuapy rã. Samuel voi oĩ ha'e kuery reroayvua py. Saul rembiguai kuery re voi ou Nhanderuite Nhe'ẽ, ha'e ramo ha'e kuery omombe'u avi okuapy ayvu.

21 Ha'e nunga Saul pe omombe'ua rã oendu vy guembiguai kuery mboae ju omondouka. Ha'e rã ha'e kuery voi omombe'u avi ayvu. Ha'e ramo Saul ma mboapykuea ju omondouka. Ha'e kuery voi omombe'u avi ayvu.

22 Ha'e ramo ha'e ae ma voi oo Ramá tetã py. Ygua tuvixa va'e Seco tekoa katy'i oĩ va'e py ovaẽ vy oporandu:

— Mamo tu ikuai Davi ha'e Samuel?

Ombovai vy

— Ha'e kuery ma Ramá tetã py ikuai profeta kuery ro py — 'ea.

²³ Ha'e ramo Ramá tetã py profeta kuery ro oĩ va'e katy oo. Ha'e rã hexe voi Nhanderuete Nhe'ẽ ou. Ha'e ramo uguata ovy ramive ayvu omombe'u ovy Ramá py profeta kuery ro oĩ va'e py ovaẽ peve.

²⁴ Ha'e py ma oao puku omboi vy omombe'u oiny ayvu Samuel renonde. Ha'e rami onhenoupy ha'e va'e ára re, pytũ mbukukue re guive. Ha'e rami rã aipo'ea:

— Saul voi teve oiko profeta kuery va'e regua?

20

Davi ha'e Jônatas joavyu eteague

¹ Ha'e gui Ramá tetã py profeta kuery ro oĩ va'e gui Davi onhave ju ovy. Ha'e vy aipoe'i Jônatas pe:

— Mba'e tu xee ajapo? Mba'e nungakue py tu ajejavy? Mba'e py tu xee ajapo vai nderu pe, xejuka ukaxe aguã?

² Ombovai:

— Ha'e nunga ndoikoi 'rã. Nanderejukai 'rãe. Xeru ma ndojapoi 'rã mba'eve, tuvixa va'e neĩ kyrĩ'i va'e xeve ranhe omombe'u e'ỹ re. Mba'erã tu xeru ha'e ramigua ndoikuaa ukai 'rã xeve? Ha'e nunga ndoikoi 'rãe — he'i.

³ Ha'e rã Davi oura reve ombovai:

— Nderu ma oikuaa ae ndee xemboaxya. Ha'e nunga rupi ojeupe ae aipoe'i: “Jônatas toikuaa eme ha'e nunga, iporiau e'ỹ aguã”, he'i va'ekue. Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi, ha'e ndee Jônatas

nderekove rupi avi aura vy aipoa'e: Xee amano aguã ovaẽ rai'ĩ ma – he'i.

⁴ Ha'e rami rã Jônatas aipoe'i Davi pe:

– Ndee reipotata va'e tema xee ajapo 'rã.

⁵ Davi ombovai:

– Ko'ẽ ramo oiko 'rã ngaru jaxy pyau pygua, huvixa reve xee akaru ainy aguã 'rãgue. Va'eri tove taa nhuũndy rupi anhemí aguã, mboapy araa ka'arukue peve.

⁶ Ha'e gui xee naĩa nderu oikuaa rã ndee aipo're 'rã: “Davi ojerure kuri Belém guetã katy oo aguã re, mba'eta ha'e py hetarã kuery ha'e javi 'rã ojapo mymba ome'ẽ okuapy aguã ma'etÿa nhavõ”, 're 'rã.

⁷ Ha'e ramo xapy'a rei nderu “Ha'eve” he'i ramo xee nerembiguaí aiko porã 'rã. Teĩ ivai ri ramo reikuaa ma 'rã xejukaxea.

⁸ Xee nerembiguaí pe exa uka xemboaxya, xereve SENHOR renonde peteĩ rami jaiko aguã rami re-japo ríre. Ha'e rami e'ÿ rã xapy'a rei xere ha'eve'ÿ va'e oĩa reikuaa vy ndee ae xejuka. Mba'e re 'rã tu nderu pe xemboaxa? – he'i.

⁹ Jônatas ombovai:

– Ha'e nunga ma ndoikoi 'rãe ndere. Xeru ndejukaxea aikuaa ri vy aju voi 'rã ndea py, xee ae amombe'u aguã – he'i.

¹⁰ Davi oporandu Jônatas pe:

– Ha'e rami rã nderu ivai reve ri ombovai rã mava'e tu ou 'rã xe'vy pe omombe'u aguã?

¹¹ Jônatas ombovai:

– Eju ha'vy, jaa nhuũndy rupi – he'i. Ha'e vy jogueraa.

Davi reve peteĩ rami ikuai aguã Jônatas ojapoague

¹² Ha'e gui Jônatas aipoe'i Davi pe:

— SENHOR Israel kuery ruete oendua py aipoa'e: Ko'ẽ rã e'ỹ vy ko'ẽ mboae ramo aikuaa pota 'rã xerua py. Xapy'a rei ndee Davi pe ha'e ojapo porãxe ri ramo xee amombe'u uka 'rã.

¹³ Ha'e rami avi xapy'a rei xeru ndejukaxe teĩ ndevy xee ndaikuaa ukai ri ramo reo jepe aguã rami, ha'e ramo tove SENHOR xee Jônatas tax-embopaga ha'e ae oipotaa rami. SENHOR toiko ndereve, xeru reve oikoague rami.

¹⁴ Ha'e gui xapy'a rei xee aikove teri ramo xemboaxy ke SENHOR rami, amano e'ỹ aguã.

¹⁵ Ha'e yvy gui SENHOR omomba teĩ ndee Davi rovaigua kuery ha'e javi, ha'e rami teĩ emboaxy e'ỹ eme xero pygua kuery — he'i.

¹⁶ Ha'e rami Davi ro pygua kuery re Jônatas oma'ẽ vy ojapo peteĩ rami ikuai aguã. Ha'e vy aipoe'i:

— Tove SENHOR tombopaga Davi rovaigua kuery ha'e javi — he'i.

¹⁷ Teĩgue ju Jônatas ojapo Davi oayvua rupi oura aguã rami, mba'eta Jônatas oayvu onhe'ẽ ha'e javi py.

¹⁸ Ha'e gui Jônatas aipoe'ive:

— Ko'ẽ ramo oiko 'rã ngaru jaxy pyau pygua. Ha'e va'e py oporandua 'rã ndere, nerenda oĩ rive ramo.

¹⁹ Mboapy araa py ma reo pojava 'rã jypy renhemi-ague katy, Ezel py itaova rovai hi'ãa py 'rã repyta.

²⁰ Ha'e gui xee ma ha'e katy amombo 'rã mboapy hu'y, itaova re rive omombo va'e rami.

21 Ha'e rami vy amondouka 'rã kunumi va'e, “Tereo, eka hu'y”, ha'e vy. Ha'e va'e gui xapy'a rei kunumi va'e pe “Ne'exa, hu'y tu kyvõ'i rami ikuai, eru”, ha'e ramo ke eju ju Davi, mba'eta anhetê ete SENHOR oikove va'e rupi aura vy aipoa'e: Reiko porã 'rã, mba'eve gui rekyje e'ỹ re.

22 Ha'e rami teĩ xapy'a rei kunumi va'e pe “Neĩ ke, hu'y nderovaive'i ma ikuai”, ha'e ramo tereo, SENHOR nemondouka ramo.

23 Ha'e gui jajogueroayvuague rami vy nhanem-byte SENHOR oĩ 'rã raka'e rã peve – he'i.

24 Ha'e rami rã Davi oo vy nhuũndy rupi onhemi.

Ha'e gui ngaru jaxy pyau pygua oiko jave py ma huvixa ma mesa py oĩ okaru aguã.

25 Gueko rami vy guenda py ae oĩ oo mbotya vvy'iry. Jônatas ma henonde'i oĩ, ha'e gui Saul vvy'iry ma Abner oĩ avi. Ha'e rã Davi renda ma oĩ rive.

26 Ha'e rami teĩ ha'e va'e ára ma Saul mba'eve nde'i, ojeupe ae “Davi re ko mba'emo rei oĩ rã ha'eve'ỹ va'e teri oiko, onhemongy'a uka va'ekue ae 'rã”, he'i vy.

27 Ko'ẽ jevy ha'ekue rami ae ju oiko mokoĩ araa ma ngaru jaxy pyau pygua. Davi renda oĩ rive ae tema.

Ha'e ramo Saul aipoe'i gua'y Jônatas pe:

– Mba'e re tu Jessé ra'y ndoui okaru vy, kueue neĩ aỹ ma voi?

28 Jônatas ombovai:

– Davi ijayvu porã'ia rupi ojerure xevy Belém tekoa katy oo aguã re.

29 Ha'e vy aipoe'i xevy: “Ajerure aa aguã, mba'eta xeretarã kuery mba'emo ome'ẽ aguã rami ikuai

tekoa py. Ha'e vy xeretarã kuery va'e regua on-hea'ã rei xereraa aguã re. Aỹ ha'eva ri ramo ajerure aa aguã re, xeregua kuery aexapa aguã”, he'i rire. Ha'e nunga rupi ae ndoui xeruvixa ngaru rejapoa py.

Jônatas pe Saul ivai reve ijayvuague

³⁰ Ha'e ramo Saul ma Jônatas pe ae ivai. Ha'e vy aipoe'i:

— Kunha heko vai ha'e inhakã ratã va'e pi'a! Xee ndaikuaai teve Jessé ra'y reiporavoague nemoxĩmbaarã, ha'e ndexy nekuavãare voi oxĩmba aguã?

³¹ Ha'e nunga rupi Jessé ra'y yvy re oikovea ja neĩ ndee ma voi riae ndereikoi 'rã, neĩ repenaa voi noĩ atã'i 'rã. Eru ruka ha'vy aỹ ma voi, ajuka 'rãe — he'i.

³² Ha'e ramo Jônatas ombovai vy aipoe'i nguu Saul pe:

— Mba'e re 'rã ha'vy rejuka? Mba'e tu ojapo vai?

³³ Ha'e rami teĩ hexe Saul omombo hu'y guaxu onhyvõ aguã. Ha'e rami rã Jônatas oikuaa anhetẽ ae tuu onhembopy'aa Davi ojuka aguã.

³⁴ Ha'e rire Jônatas ivai vy mesa gui opu'ã ovy. Mokoĩ araa ma ngaru jaxy pyau pygua va'e ára ma ndokarui, tuu ha'e rami ete Davi re ijayvu rã iporiau vy.

Jônatas Davi mondoukaa rupi ijayvuague

³⁵ Ko'ẽ jevy Davi reve Jônatas oa'angaague ára py oo nhuũndy katy. Ogueraa avi peteĩ guembiguai kunumi va'e.

³⁶ Kunumi va'e pe

– Enha ke hu'y amombo rã reru aguã – he'i. Ha'e ramo ha'e va'e onha jave omombo peteĩ hu'y henonderã katy.

³⁷ Jônatas hu'y omombo va'ekue ho'aague py kunumi va'e ovaẽ ramo Jônatas oja pukai ixupe. Ha'e vy aipoe'i:

– Nderovaive'i e'ỹ teve hu'y ho'a?

³⁸ Teĩgue ju Jônatas oja pukai:

– Neĩ ejapura ke, neakuã ta'vy – he'i. Ha'e ramo kunumi Jônatas rembiguai hu'y ojopy ma vy ojevy ju herekoa oĩa py.

³⁹ Kunumi va'e mba'eve ma voi ndoikuaai. Jônatas ha'e Davi anho'i oikuaa ha'e nunga.

⁴⁰ Ha'e gui ma kunumi ogueru va'ekue po py Jônatas omoĩ guapa. Ha'e vy aipoe'i:

– Tereo, eraa tetã katy.

⁴¹ Kunumi va'e oo'i ramove Davi opu'ã ouvy kuaray puku-a katy oĩague gui. Mboapykue oĩ guenapy'ã re, ngova yvy re omovaẽ reve. Ha'e vy Jônatas reve mokoĩve joayvu vyve ojae'o. Davi ma ojae'ove oiny.

⁴² Jônatas aipoe'i Davi pe:

– Tereo porã'i ke, nhande mokoĩve SENHOR rery rupi jaura vy “ SENHOR toĩ nhanembyte, ha'e gui xero pygua ha'e ndero pygua kuery mbyte avi”, ja'e rire – he'i.

Ha'e ramo Davi opu'ã ovy. Ha'e rã Jônatas ma tetã katy ju ojevy.

21

Sacerdote Aimeleque oĩa py Davi ooague

¹ Ha'e gui ma Nobe tetã py Davi ovaẽ sacerdote Aimeleque oĩa py. Ha'e ramo Aimeleque ma Davi ou rã oexa vy oryryipa reve oẽ ovaexĩ vy. Ha'e vy aipoe'i:

— Mba'e re tu ndee ae'i reju? Mava'eve pa ndoui ndereve?

² Davi ombovai sacerdote Aimeleque pe:

— Huvixave xembou vy aipoe'i: “Mava'eve toikuaa eme mba'e re pa romondoukaa, ha'e mba'e nunga rupi paa voi”, he'i va'ekue. Ha'e rã xevelygua xondaro kuery pe ma aipoa'e peteĩ henda py rojoexa ju aguã rami.

³ Aỹ ma mba'e tu rereko apy ndepo py? Eme'ẽ xeivy peteĩ nhiruĩ mbojape, e'ỹ vy rereko va'e rei tema — he'i.

⁴ Sacerdote ombovai vy Davi pe aipoe'i:

— Mbojape rive'i ma ndarekoi xepo py. Mbojapeiky'a e'ỹ va'e anho oĩ. Ha'e rami avi nderevegua avakue kunha reve nhogueronhenno ve'ỹ teri va'e pe ma guive rã — he'i.

⁵ Davi ombovai vy aipoe'i sacerdote pe:

— Tá, ha'e rami ae jepi, rojoguero'a aguã katy roo nhavõ nda'evei ae kunhague reve roĩ aguã. Ha'e rami vy xerevegua avakue nonhemboete ky'ai 'rã roo rivea rupi, ha'e gui aỹ katuve ma nda'iky'aive ma 'rã — he'i.

⁶ Ha'e rami rã sacerdote ome'ẽ mbojapeiky'a e'ỹ va'e, amboae regua ha'e py nda'ipoi rã. Mbojapeiky'a e'ỹ va'e anho oĩ, SENHOR renonde gui oguenoẽ mbyre, hi'ára py porã omboekovia rire mbojape haku rei teri va'e re.

⁷ Ha'e va'e ára py oĩ ra'e peteĩ Saul rembiguai regua, SENHOR renonde oĩ aguã rami oiko va'e ae.

Doegue hery va'e, Edom pygua, Saul rymba kuery re opena va'e.

⁸ Ha'e gui Davi aipoe'i Aimeleque pe:

– Ndererekoi pa hu'y guaxu, e'ỹ vy kyxe? Mba'eta xee ndarekoi kyxe neĩ xerembiporu ma voi, huvixa xembou pojava rã.

⁹ Sacerdote ombovai:

– Apy oĩ va'e ma kyxe filisteu Golias Elá yvyugua py rejuka va'ekue mba'ekue. Manto sacerdote pegua'ã katy oĩ ajukue py onhovã mbyre. Reraaxe vy ke eraa, mba'eta amboae nda'ipoi kova'e anho e'ỹ vy – he'i.

Davi aipoe'i:

– Amboae nda'ipoi ri ha'e va'e ramigua. Eme'ẽ xevy.

Gate pygua huvixa Aquis oĩa katy ojavaague

¹⁰ Ha'e va'e ára Davi opu'ã vy ojava ovy Saul gui. Ha'e vy Gate pygua huvixa Aquis oĩa py ju ovaẽ.

¹¹ Ha'e rami teĩ Aquis pe hembiguai kuery aipoe'i okuapy:

– Peva'e pa Davi ovy re huvixa opena va'e e'ỹ teve? Ixupe e'ỹ teve ojeroky reve oporaie reve “Saul ma mil ete'i ojuka, ha'e rã Davi ma dez mil peve ojuka va'e”, he'i okuapyague va'e? – he'i okuapy.

¹² Ha'e rami ijayvu rã Davi oendu vy ima'endu'ariae oikovy ha'e ae'i. Ha'e rami vy Gate pygua huvixa Aquis gui okyje.

¹³ Ha'e rami vy ha'e kuery oexaa py onhembotavy rei vy inhakã porã e'ỹ va'e rami oiko. Ha'e vy okẽ yta rupi oikaraĩmba, ha'e hendyry xyrypa rei oikovy guendyva rupi.

¹⁴ Ha'e ramo Aquis aipoe'i guembiguai kuery pe:
— Pexa ma kova'e ava na'inhakã porãia va'eri.
Mba'e re tu xea py peru?

¹⁵ Xevy pe oata ri ty'y inhakã porã e'ỹ va'e, ha'e va'e peru avi aguã, xerenonde inhakã vai rei oikovy aguã? Ha'e va'e voi ri ty'y oike 'rã xero py? — he'i.

22

Adulão ha'e Moabe py Davi onhemiaque

¹ Ha'e rami rã Davi ha'e gui oo vy Adulão katy'i itakua oĩ va'e py ju onhemi. Ha'e py ha'e oikoa tyke'y kuery ha'e tuu ro pygua kuery ha'e javi oendu vy oupa ha'e py hexeve ikuai aguã.

² Hexe onhemoirũ avi avakue mba'emo py ojapurapa rei va'e ha'e javi, oreve va'e e'ỹ vy ndovy'ai rei va'e. Ha'e rã ha'e ma oiko ha'e kuery re opena va'e. Ha'e javi vy hexeve ikuai quatrocentos avakue rivyvyi.

³ Ha'e va'e gui Davi oo ju Moabe regua Mispa katy. Ha'e rami vy ha'e pygua huvixa pe aipoe'i:

— Toiko xeru ha'e ha'i pendereve, mba'e pa Nhanderuede xere ojapo 'rãa aikuaa peve — he'i.

⁴ Ha'e rami vy Moabe pygua huvixa oĩa py ha'e kuery ogueru ramo hexeve ikuai, Davi itakua py oikoa ja.

⁵ Ha'e gui profeta Gade aipoe'i Davi pe:

— Epytave eme apy. Tereo, Judá yvy re ju eike — he'i ramo Davi oẽ vy Herete ka'aguy'i re ju oo.

Nobe py sacerdote ikuai va'ekue Saul ojuka ukapaague

⁶ Davi ha'e hexevegua avakue ikuaia oikuaa okuapya. Ha'e nunga Saul pe omombe'ua rã oendu. Ha'e jave py Saul ma Gibeá py oĩ, yvyra-vyra'i guy py, yvy'ã'ia re. Opo py oguereko hu'y guaxu, ha'e hexeve hembiguai kuery voi ikuai.

⁷ Ha'e va'e kuery pe aipoe'i:

— Benjamim ramymino kuery, pendu ke xeayvua! Pěvy voi ty'y Jessé ra'y ome'ẽ rã yvy ha'e uvaty? Peẽ kuery ha'e javi pendeapo rã ri ty'y mil ha'e cem re pepena aguã rami?

⁸ Ha'e rami aguã ae ri ty'y pejogueroayvu pekuapy xerovai? Mava'eve rei nomombe'ui xevy Jessé ra'y reve xera'y peteĩ rami ikuai aguã re jogueroayvuague. Peẽ kuery va'e regua peteĩve naxemboaxyi vy xevy napemombe'ui xera'y eteve voi xerembiguai reve xemoingo axy aguã rami jogueroayvuague, aỹ minha jaexaa rami — he'i.

⁹ Ha'e ramo Edom pygua Doegue ma ombovai, Saul rembiguai kuery mboae reve hi'aĩ avia py. Ha'e vy aipoe'i:

— Ha'e gui xee ma aexa Jessé ra'y Nobe tetã py ovaẽ rã, Aitube ra'y Aimeleque oĩa py.

¹⁰ Ha'e gui ha'e ojerure rã Aimeleque oporandu SENHOR pe. Ha'e vy ixupe ome'ẽ tembi'u. Ixupe ome'ẽ avi kyxe filisteu Goliás mba'ekue — he'i.

¹¹ Ha'e rami rã huvixa oenoĩ uka sacerdote Aitube ra'y Aimeleque, ha'e tuu ro pygua kuery ha'e javi. Ha'e va'e kuery ma Nobe py sacerdote ikuai va'e. Ha'e ramo ha'e kuery ha'e javi ou okuapy huvixaa py.

¹² Saul aipoe'i:

— Aitube ra'y, endu ke xeayvua!
Ombovai:

– Apy ma aĩ, xeruvixa – he'i.

¹³ Ha'e ramo Saul aipoe'i:

– Mba'e re tu Jessé ra'y reve penhomongeta xerovai? Mba'eta ixupe reme'ẽ mbojape ha'e kyxe. Hexe reporandu avi Nhanderujete pe, xerovai opu'ã vy xejuka nhemi aguã, aỹ jaexaa rami – he'i.

¹⁴ Ha'e ramo Aimeleque ombovai vy huvixa pe aipoe'i:

– Ha'e rami avi mava'e ha'vy nerembiguai kuery ikuai va'e regua Davi rami heko porã va'e? Ha'e ma nderajy me, nerarõa kuery re opena va'e, ha'e ndero pygua kuery omboeteve okuapy va'e.

¹⁵ Tyrã aỹ ramo teve jypy'i Nhanderujete pe ajerure hexe? Any! Ndeayvu rive eme xee nerembiguai re, neĩ xeru ro pygua kuery re. Mba'eta xee nerembiguai va'e ma mba'eve aikuaa va'e'ỹ, tuvixa va'e neĩ kyrĩ'i va'e – he'i.

¹⁶ Ha'e rami teĩ huvixave ombovai:

– Aimeleque, ndee remano 'rã, nderu ro pygua kuery ha'e javi reve.

¹⁷ Huvixa aipoe'ive ju harõa kuery hexeve ikuai va'e pe:

– Peju, pejukapa SENHOR pegua sacerdote kuery, mba'eta ha'e kuery voi Davi re onhemoirũ vy ojava rã oikuaa va'eri xeivy ndoikuaa ukai rire – he'i teĩ hembiguai kuery ndojukaxei SENHOR pegua sacerdote kuery.

¹⁸ Ha'e ramo Doegue pe ju huvixa aipoe'i:

– Eju, ejukapa sacerdote kuery – he'i ramo Edom pygua Doegue ou vy ojukapa sacerdote kuery. Ha'e va'e ára ojuka oitenta e cinco avakue manto sacerdote pegua py onhemonde va'ekue.

19 Nobe tetã sacerdote kuery rekoa py voi ojukapa kyxe py: avakue ha'e kunhague, kyrĩgue ha'e okambu'i va'e, vaka, mburika'i ha'e vexa'i kuery.

Davi reve Abiatar voi onhemiague

20 Aitube ra'y Aimeleque ra'y kuery regua ojukaa rã peteĩ'i anho oo jepe, Abiatar hery va'e. Ha'e va'e ma Davi oĩa katy onha ovy.

21 Ha'e vy ixupe omombe'u vy aipoe'i:

– Saul ma ojuka ukapa ma SENHOR pegua sacerdote kuery.

22 Ha'e ramo Davi aipoe'i Abiatar pe:

– Xee aikuaa porã ae ma Edom pygua Doegue ha'e py oĩ rire nomombe'u e'ỹi 'rãe Saul pe. Xekáuxa ae nderu ro pygua kuery omanomba.

23 Eiko ri xereve, ekyje eme, mba'eta xejukaxea ma ndee voi ndejukaxe avi. Xereve vy ma reo jepe 'rã – he'i.

23

Queila pygua kuery Davi ogueraa jepeague

1 Ha'e gui ma Davi pe omombe'ua:

– Queila pygua kuery reve filisteu kuery joguero'a vy imondapa mba'emo ra'yĩgue re – 'ea.

2 Ha'e rami rã SENHOR pe Davi oporandu vy aipoe'i:

– Ha'e gui xee aa vy pa aity 'rã filisteu kuery?

SENHOR ombovai vy aipoe'i Davi pe:

– Tereo, filisteu kuery peitypa 'rã, ha'e vy peraa jepe 'rã Queila pygua kuery – he'i.

3 Ha'e rami teĩ avakue Davi reve ikuai va'e aipoe'i:

— Apy Judá yvy re rive voi rokyje, ha'e gui Queila katy filisteu regua xondaro kuery rovai roje'oi vy katuve ma — he'i okuapy.

⁴ Ha'e rami rã Davi teĩgue ju oporandu SENHOR pe. Ha'e rã SENHOR ombovai vy aipoe'i:

— Peiko katu tema Queila katy peo aguã, mba'eta pendepo py amboaxapa 'rã filisteu kuery — he'i.

⁵ Ha'e ramo Queila katy Davi oje'oi hexevegua kuery va'e reve. Filisteu kuery rovai opu'ã vy ogueraapa ju mymba kuery imondaague. Heta avi ojuka ha'e kuery regua. Ha'e rami py Davi ogueraa jepe Queila pygua kuery.

⁶ Davi oĩa katy Aimeleque ra'y Abiatar ojava va'ekue Queila katy oo avi vy opo py ogueraa manto sacerdote pegua.

⁷ Ha'e gui Saul pe omombe'ua Queila katy Davi ooague. Saul aipoe'i:

— Nhanderujete omboaxa ma xepo py. Ojejoko uka ma, peteĩ tetã hokẽ joko va'e py oike rire — he'i.

⁸ Ha'e rami vy Saul oenoĩ ukapa ojeupegua kuery, joe opu'ã vy Queila katy oje'oi aguã, Davi ha'e hexevegua kuery ojokopa aguã.

⁹ Ha'e rami teĩ Davi oikuaa ae Saul ojukaxe oikovya. Ha'e vy aipoe'i sacerdote Abiatar pe:

— Eru apy manto sacerdote pegua — he'i ramo ogueru.

¹⁰ Ha'e gui Davi onhembo'e SENHOR pe:

— Xe-SENHOR Israel kuery ruete va'e, xee nerembiguai aendu Saul xekáuxa Queila tetã py ou vy ombovaipaxea.

11 Ha'e gui Queila pygua avakue xemboaxa 'rã teve ipo py? Ha'e Saul ou ae 'rã teve, xee nerembiguai aendua rami? Ah SENHOR Israel kuery ruete, eikuaa uka ke xee nerembiguai pe.

SENHOR ombovai:

— Ou 'rã — he'i.

12 Ha'e gui teĩgue ju Davi oporandu ixupe:

— Ha'e gui avakue Queila pygua xemboaxa 'rã teve Saul po py, xerembiguai kuery reve?

SENHOR ombovai ju:

— Penemboaxa 'rã ipo py — he'i.

13 Ha'e rami rã Davi ma hexeve avakue seiscentos ikuai va'e reve oiko katupa vy Queila gui oẽmba vy ooa katy rei oje'oi. Ha'e gui Queila gui Davi ojava maa omombe'ua rã Saul oendu vy ndoo potavei.

14 Ha'e rã Davi ma tekoe e'ũa rupi ae tema oiko onhemia py. Yvy'ã reia Zife tekoe e'ũa re oiko. Saul ko'ẽ nhavõ oeka oikovy teĩ Nhanderuete nomboaxai ipo py.

Teĩgue ju Davi ha'e Jônatas peteĩ rami ikuai aguã re jogueroayvague

15 Ha'e gui Saul ojukaxe vy oo jevyague Davi oikuaa vy opyta ranhe Horesa py Zife tekoe e'ũa py.

16 Ha'e ramo Saul ra'y Jônatas opu'ã vy oo Davi oĩa katy Horesa py. Ha'e vy ombopy'a guaxuve Nhanderuete re ojerovias py.

17 Ha'e vy aipoe'i:

— Ekyje eme, mba'eta xeru Saul nandejoui 'rã. Ha'e rami 'rãgue py ndee ae 'rã repena Israel kuery re. Ndereve xee voi aĩ 'rã nepytyvõarã. Ha'e nunga xeru ae voi oikuaa porã — he'i.

18 Ha'e rami vy SENHOR renonde mokoĩve ojapo peteĩ rami ikuai aguã. Ha'e gui Davi opyta Horesa py, ha'e rã Jônatas ma ngoo katy ju ojevy.

Zife pygua kuery Davi omboaxa nhemi aguã re ijayvu okuapyague

19 Ha'e gui Zife pygua kuery oje'oi Gibeá katy Saul oña py. Ha'e vy aipoe'i:

— Ore kuery orerekoa Horesa py e'ỹ teve Davi onhemi oikovy? Haquila yvy'ã reia rupi oiko Jesimom regua kuaray puku-a katy.

20 Aỹ ma oreruvixa, tereo ndepy'a py rejou porãa rami vy. Ha'e gui ore kuery ma ndepo py romboaxa aguã rami 'rã roiko — he'i okuapy.

21 Saul aipoe'i:

— SENHOR tapenemoingo porã, xemboaxya rupi peiko rã.

22 Tapeo ha'vy peporandu porãve. Peikuaa pota porã mamõ pa oikoa re, ha'e mava'e pa oexa jepi va'ea re. Mba'eta xevy omombe'ua ha'e oiko kuaa raxa va'ea rami.

23 Ha'e nunga rupi pejapyxaka, peikuaa pota porã onhemiaty ha'e javi re. Ha'e gui ma pejevy ju xea py pemombe'u porãve aguã, Judá regua mbovy e'ỹ ikuai rupi teĩ ajou aguã — he'i.

24 Ha'e rami rã ha'e kuery opu'ã vy Zife katy ju ojevy Saul renonderã. Davi ha'e hexevegua avakue ikuai Maom regua tekoka e'ỹa py Jesimom katy, yvy joja reia oĩ va'e re.

25 Hakykue Saul ha'e hexevegua avakue oje'oi rã Davi pe omombe'ua. Ha'e rami rã oo itaova pa'ũ tekoka e'ỹa Maom oĩ va'e katy. Ha'e nunga Saul

oendu vy oo avi Davi rakykue tekoa e'ŷa Maom katy.

²⁶ Ha'e gui ma Saul ha'e hexevegua avakue oje'oi peteĩ yvy'ã katy, ha'e rã Davi ha'e hexevegua avakue ma amboae katy oje'oi. Davi ojapura Saul gui oo jepe aguã onha vy. Ha'e rami teĩ ha'e kuery ojoko Davi kuery ojopypa aguã.

²⁷ Ha'e gui Saul oĩa py ou peteĩ ayvu mombe'ua. Ha'e vy aipoe'i:

— Ejapura ke ha'e tereo ju, mba'eta filisteu kuery oupa ma nhandeyvy re — he'i.

²⁸ Ha'e rami rã Saul ojepe'a Davi rakykue ooa gui, filisteu kuery re opu'ã ovy aguã. Ha'e nunga rupi ha'e va'e tekoa omboerya Ita oo jepea.

²⁹ Ha'e va'e gui Davi oo vy En-Gedi py ju onhemi oĩ porã aguã py.

24

Davi Saul ndojukaiague

¹ Filisteu kuery rakykue Saul ooague gui ojevy jave omombe'ua ixupe:

— Davi ma En-Gedi tekoa e'ŷa re oiko — 'ea.

² Ha'e ramo Saul ogueraa trêš mil avakue Israel kuery ha'e javi gui oiporavo va'ekue. Ha'e rami vy itaova pa'ũ ijavaete reia rupi oje'oi Davi ha'e hexevegua avakue rakykue.

³ Tape rupi ooa rupi ovaẽ vexa'i kuery kora oĩ va'e py. Ha'e py oĩ avi peteĩ itakua. Ha'e va'e py ma Saul oike, jai py opytaxea oendu vy. Ha'e va'e itakua py ae Davi oirũ kuery reve ikuai, iguyve katy onhemi okuapy.

⁴ Ha'e ramo Davi revegua avakue aipoe'i okuapy:

– Ange ma SENHOR aipoe'iague ára: “Ndepo py amboaxa 'rã nderovaigua, reipotaa rami rereko aguã” he'iague – he'i okuapy ramo Davi opu'ã mbeguei'i ovy vy ojaya Saul ao puku apy.

⁵ Ha'e rami teĩ Saul ao apy ojaya rire Davi oendu ipy'a tytyvea.

⁶ Ha'e rami vy hexevegua avakue pe aipoe'i:

– SENHOR taxejoko mba'emo rei xeruvixa re ajapo e'ỹ aguã, hovai xepo amoĩ e'ỹ aguã, SENHOR oiporavo va'ekue oiko rã – he'i.

⁷ Ha'e rami Davi ijayvu vy ojoko hexevegua avakue Saul rovai opu'ã okuapya gui. Ha'e gui Saul ma itakua gui oẽ ju vy oove tema.

⁸ Ha'e rire Davi voi opu'ã vy oẽ avi itakua gui. Ha'e rami vy ojapukai ho'amy Saul pe. Ha'e vy aipoe'i:

– Huvixave, xeruvixa!

Saul guakykue re oma'ẽ ramo Davi guenapy'ã re oĩ omboetea rupi, ngova yvy re omovaẽ reve.

⁹ Ha'e vy Davi aipoe'i Saul pe:

– Mba'e re tu rejapyxaka 'rã avakue “Davi nde-jukaxe”, he'i va'e kuery re?

¹⁰ Mba'eta nderexa py ae rexa ange kova'e itakua py SENHOR xepo py SENHOR nemboaxa rã. Ha'e gui amongue aipoe'i rojuka aguã teĩ xee ma ndoro-jukai, mba'eta aipoa'e: “Xee namoĩ 'rã xepo xeruvixa re, Nhanderujete oiporavo rire”, ha'e kuri.

¹¹ Ema'ẽ ha'vy xeru, exa apy xepo py ndeao apykue areko va'e. Ndeao apy'i rive xee ajaya kuri rojuka 'rãgue py. Eikuaa pota ha'vy rexa aguã xere

noña romoingo axy aguã. Xee ma mba'eve ndajapoxei ndere, ndajapo vai ndevy, ndee xejukaxe vy xereka reikovy teĩ.

¹² SENHOR toikuaa pota xere ha'e ndere, SENHOR ae tanembopaga xere rejapo vaiague re, ha'e rã xee ma namoĩ 'rã xepo ndere.

¹³ Ymagua kuery ayvu omombe'u vy “Heko vai va'e gui ae oiko teko vai”, he'iaty rami ae. Ha'e rã xee ma namoĩ 'rã xepo nderovai.

¹⁴ Ha'e gui mava'e rakykue tu ndee Israel pygua huvixa va'e reo? Marã ramigua tu rejopyxe? Peteĩ jagua re'õgue ri ty'y? Tyrã pa peteĩ jagua ky teve?

¹⁵ SENHOR toikuaa pota xere, toikuaa pota xere ha'e ndere, toexa pota porã, taxemboeko porã, xevy pe tojapo ha'evea ramigua, ha'e taxereraa jepe ndepo gui – he'i.

¹⁶ Ha'e rami Davi ijayvupa ma ramo Saul ombovai:

– Pova'e ae pa ndeayvua, xera'y Davi? – he'i vyve ojae'o atã.

¹⁷ Aipoe'ive Davi pe:

– Ndee ma xegui ndereko porãve va'e, mba'eta mba'emo porã anho rejapo xere, ha'e rã xee ma mba'emo vai ajapoxe ndere.

¹⁸ Ange rexa uka xere rejapo porãa. Ndepo py SENHOR xemboaxa teĩ ndee ndaxejukai.

¹⁹ Mba'eta mava'e nda'u ngovaigua ojou teĩ omondouka porã rive 'rã tape rupi? SENHOR tome'ẽ ndevy mba'emo porã ange xere nderejapo vaiague re.

²⁰ Aỹ aikuaa porã ma ndee ae 'rã huvixave reiko, ha'e Israel kuery re repenaa oĩ atã 'rã ndepo py.

21 Ha'e nunga rupi eura ke xevy SENHOR re, xeguigua kuery remomba e'ỹ aguã, xerery rem-bogue e'ỹ aguã xeru ro gui — he'i.

22 Ha'e rami rã Saul pe Davi oura ramo oo ju ngoo katy. Ha'e rã Davi ma hexeve avakue reve oje'oi peteĩ henda py onhemi jevy aguã.

25

Samuel omanoague

1 Ha'e gui Samuel omano. Ha'e ramo Israel kuery ha'e javi ono'õmba vy ojae'o okuapy. Hekoague py ae onhono porã, Ramá tetã py. Ha'e va'e rire Davi opu'ã vy oove ju Parã tekoka e'ỹa katy.

Nabal rekoa py Davi kuery ovaẽ jave guare

2 Oiko peteĩ ava Maom pygua, Carmelo katy'i ijyvy va'e. Ha'e va'e ma oguerekopa va'e, trêš mil vexa'i ha'e mil kavara oguereko va'e. Ha'e vy vexa'i rague ojaya oikovy Carmelo py ae.

3 Ha'e va'e rery ma Nabal.* Ha'e rã ta'yxy rery ma Abigail. Kunha va'e ma hi'arandu ha'e iporã guive. Ha'e rã ime ma ivai ja rei ha'e nda'iporayvui guive opa mba'e py. Ha'e va'e ma Calebe ramymino oiko raka'e.

4 Ha'e gui Davi ma tekoka e'ỹa re oikoa py oendu Nabal vexa'i rague ojaya oikovya.

5 Ha'e rami vy dez guembiguai kunumigue ha'e katy omondouka vy aipoe'i:

— Tapeo Carmelo py Nabal omba'eapoa py. Ixupe peporandu 'rã xerery rupi, mba'exa pa oikoa re.

---

* 25:3 Tery Nabal ma "Hi'arandu e'ỹ va'e" 'ea (versículo 25).

⁶ Ha'e vy oguerekopa va'e pe aipopeje 'rã: “Toĩ ndere mby'a porã, ndero pygua re voi, ha'e rereko va'e ha'e javi re.

⁷ Aendu vexa'i rague pejaya pekuapya. Nerymba vexa'i re opena va'e kuery romovaẽ oreá py. Ha'e kuery pe ndorojapo vai, ha'e ha'e kuery pe mba'eva rei ndoatai Carmelo py oreá py ikuai jave.

⁸ Ndevyguá kunumigue ikuai va'e pe reporandu rã ha'e kuery oremombe'u porã 'rã. Ha'e nunga rupi xevyguá kunumigue voi ndea py ou ramo emovaẽ porã, mba'eta pevy'aa ára py rovaẽ ramo. Eme'ẽ ha'vy xerembiguaí kuery pe ndepo py rereko va'e tema, xee ndera'y Davi pe voi”, he'i uka imondovy.

⁹ Ha'e gui kunumigue Davi omondouka va'ekue Nabal oĩa py ovaẽmba vy ixupe omombe'upa Davi ayvu ha'e javi, hery rupi. Ha'e vy ojaxpyxaka okuapy.

¹⁰ Ha'e ramo Davi rembiguaí kuery pe Nabal ombovai vy aipoe'i:

— Mava'e tu Davi? Mava'e tu Jessé ra'y? Mba'eta aỹ gui ma heta ikuai tembiguaí opatõ gui ojavapa va'ekue.

¹¹ Xee nda'u aipe'a 'rã ri xemba'e mbojape ha'e yy, ha'e xevy omba'eapo va'e kuery peguarã xo'o ajuka va'ekue, ha'e nunga amboaxa aguã avakue aikuaa e'ỹ va'e pe, magui pa oua aikuaa e'ỹ re? — he'i.

¹² Ha'e rami rã Davi rembiguaí kuery ojevvy ju oje'oivy tape ouague rupi. Ovaẽmba vy Davi pe omombe'upa ju ijayvuague ha'e javi.

¹³ Ha'e ramo Davi aipoe'i guembiguaí kuery pe:

— Peteĩ-teĩ pemoĩ kyxe pendejee — he'i ramo peteĩ-teĩ ojee omoĩ okyxe, Davi voi omoĩ avi okyxe.

Davi rupive avakue oje'oi va'e ma quatrocentos rivyvyi, ha'e gui duzentos ju mba'e rei-rei rarõa py opyta.

¹⁴ Ha'e rami jave Nabal rembiguai kuery va'e regua omombe'u ta'yxy Abigail pe. Ha'e vy aipoe'i:

— Davi tekoa e'ỹa py oĩa gui ombou guembiguai kuery orererekoa va'e pe ijayvu porã'i uka aguã teĩ ha'e ombovai atã.

¹⁵ Ha'e va'e avakue ma ha'eve vai'i va'e orevy. Mba'eve py ha'e kuery noremoingo axyi. Ha'e rami ae avi ha'e kuery reve orekuaia ja mba'eve rei ndoatai oremba'e, nhuũndy rupi orekuai jave teĩ.

¹⁶ Ore kuery pe ma ha'e kuery ara py ha'e pyávy ikuai kora mba'emo jokoarã, ha'e kuery reve vexa'i ropenaa rupi orekuaia ja.

¹⁷ Aỹ ma eikuaa pota. Exa mba'e pa rejapo va'erã, mba'eta anhetẽ mba'emo vai oiko 'rã tema orererekoa re, ha'e hoo pygua kuery ha'e javi re. Ha'e ma nhe'ẽ vai ra'y ramo ndoikoi hexeve ijayvu porã'ia aguã — he'i.

Davi jojukaxea gui Abigail omombytu'u eteague

¹⁸ Ha'e ramo ta'yxy Abigail oapura reve ogueraa duzentos mbojape, mokoĩ ryru vinho, teĩ nhiruĩ vexa'i ro'okue, teĩ nhiruĩ ryru trigo ra'yĩgue mbixy, cem uva'a pirukue ha'e duzentos figo pirukue apomo. Ha'e vy guymba kuery mburika'i áry omoĩmba vy

¹⁹ aipoe'i guembiguai kunumigue pe:

— Tapeo xerenonderã. Xee ma penderakykue'i 'rã aa — he'i va'eri ome Nabal pe ma mba'eve nomombe'ui.

²⁰ Mburika'i áry oo oiny vy yvy'ã guy oguejy vy ojeapa'i ma ovy jave Davi ha'e hupivegua avakue ou avi okuapy. Ha'e vy nhovaexĩ ha'e kuery reve.

²¹ Davi aipoe'i ma voi va'ekue: “Anhetẽ tekoe e'ÿa rupi arõ uka rive va'ekue mba'emo Nabal oguereko va'e. Xee ma imba'e rei-rei regua mba'eve namboatai heta teĩ. Ixupe xee ajapo porãague rekovia ha'e ojapo vai xevy.

²² Tove Nhanderute oipotaa rami tombopaga Davi rovaigua kuery, xapy'a rei ko'ẽmba peve pe-teĩ ava ha'e kuery va'e regua oikove reve aeja ri ramo”, he'i va'ekue.

²³ Ha'e gui Abigail oexa Davi vy oguejy pojava guymba mburika'i áry gui. Davi renonde py gue-napy'ã re oĩ ngova yvy re omovaẽ reve, yvy re peve ojero'a oiny.

²⁴ Ipy yvy'iry oĩa py aipoe'i:

– Ake'e xeruvixa, xere ae toĩ xeme ojapo va-iague repy. Ha'eve rã xee nerembiguai xeayvu ta ndereve. Endu ke xee nerembiguai xeayvu rã.

²⁵ Xeruvixa, epena eme dhe'ẽ vai ra'y Nabal hery va'e re. Mba'eta hery he'ia rami avi heko. Hery ma Nabal, a rami avi hexe oĩ va'e ma 'arandu e'ÿ reia anho. Ha'e rã xee nerembiguai ma ndaexai kuri nerembiguai kuery remondouka va'ekue.

²⁶ Ha'e gui aÿ ma xeruvixa, anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi, ha'e ndee avi nderekove rupi aura vy aipoe'i: SENHOR ndejoko kuri jouguy remoẽ e'ÿ aguã, ha'e ndepo py ae rejepy e'ÿ aguã. Nabal rami ae avi topagapa nderovaigua kuery ndee xeruvixa pe ojapo vaixe va'e ha'e javi.

²⁷ Ha'e gui kova'e ma xee nerembiguai aru va'ekue ndee xeruvixa pe ame'ẽ rive va'erã. Eme'ẽ

nderupivegua kunumigue pe.

²⁸ Xeperdoa ke xee nerembiguai ajejavya. Mba'eta SENHOR ojapo 'rã ndero pygua kuery imbaraete aguã rami meme, SENHOR pe vy rejoguero'a ramo. Teko vai toĩ eme ndere reikoa pukukue re.

²⁹ Xapy'a rei amongue ava nderakykue opu'ã 'rã nderekovea oipe'a aguã teĩ nderekovea SENHOR Nderuete ojokua 'rã ojeupegua ikuai va'e mbyte. Ha'e rã nderovaigua kuery rekovea ma omombo 'rã ita momboa py rami.

³⁰ Ha'e gui ma SENHOR ndere ijayvuague rami vy oexa uka 'rã nderayvua, Israel kuery ruvixaverã nemoĩ vy.

³¹ Ha'e va'e jave py xeruvixa, noĩ 'rã nemombori-auarã, neĩ ndepy'a re ipoyi va'e jouguy mba'eva re'ỹ remoẽague re, neĩ ndepo py ae rejepyague re. Ha'e gui SENHOR nemoingo porã jave ma nema'endu'a ke xee nerembiguai re — he'i.

³² Ha'e rami rã Abigail pe Davi ombovai:

— Tove SENHOR Israel kuery ruete ta'ima'endu'a porãa, ange xerovaexĩ aguã nembou rire.

³³ Ta'ima'endu'a porãa ne'arandu reikovya re, ha'e ima'endu'a porãmby tereiko ndee ae, mba'eta ange xejoko jouguy amoẽ taa gui, ha'e xepo py ae ajepy taa gui.

³⁴ Mba'eta anhetẽ ete SENHOR Israel kuery ruete oikove va'e rupi aura vy aipoa'e: Xejoko kuri ajapo vai taa gui. Mba'eta xerovaexĩ aguã ndereju pojavai va'e rire Nabal ndoikovei 'rãgue ko'ẽmba peve, neĩ peteĩve ava ixupegua ma voi — he'i.

³⁵ Ha'e gui Abigail po gui Davi ojopy mba'emo ogueru va'ekue. Ha'e vy aipoe'i:

— Tereo porã'i ke ndero katy. Ne'exa, rejerurea aendu vy ajapo 'rãe.

Nabal omanoague

³⁶ Ha'e rire Abigail ojevvy ju Nabal oĩa py. Ha'e rã ha'e ma ngoo py ojapo oikovy ngaru, huvixave ngaru ojapo va'e ramigua. Opy'a re ovy'aa anho rei oendu, oka'u vaipa ma vy. Ha'e rami rã ixupe ta'yxy nomombe'ui ranhe mba'eve, neĩ mboapy'i neĩ heta ma voi, nako'ẽi teria ja.

³⁷ Ko'ẽ jevvy Nabal okuera ju ma oiny vinho py oka'uague gui. Ha'e gui ma ta'yxy omombe'u ha'e nunga. Ha'e rã ipy'a he'õmba rire ita rami ju opyta.

³⁸ Dez araa py ma SENHOR ojuka Nabal. Ha'e rã omano.

Abigail re Davi omendaague

³⁹ Nabal omanoague Davi pe omombe'ua rã oendu vy aipoe'i:

— SENHOR toiko ima'endu'a porãmby, mba'eta xerepy ma Nabal xevvy ijayvu atãague re, xejoko guive mba'emo vai ajapo taa gui. Nabal ojapo vaiague repy ma hexe ae ju SENHOR ombou — he'i.

Ha'e gui Abigail pe Davi oporandu uka gua'yxyrã ogueraa aguã re.

⁴⁰ Ha'e ramo Davi rembiguai kuery oje'oi Carmelo py Abigail oĩa py. Ha'e vy aipoe'i okuapy ixupe:

— Davi orembou gua'yxyrã rogueraa aguã — he'i.

⁴¹ Ha'e ramo kunha va'e opu'ã vy guenapy'ã re oĩ ngova yvy re omovaẽ reve. Ha'e vy aipoe'i:

— Apy ma aĩ hembiguairã. Xeruvixa rembiguai kuery py ajoi aguã rami aiko — he'i.

⁴² Ha'e rami vy kunha va'e ojapura vy oo mburika'i áry teĩ nhiruĩ guembiguai kunhataĩgue reve. Ha'e vy oo Davi rembiguai kuery rupive. Ha'e ramo ogueraa gua'yxyrã.

⁴³ Davi ogueraa avi Ainoã Jezreel guigua. Ha'e vy ta'yxy mokoĩ.

⁴⁴ Mba'eta Saul ma guajy Mical Davi ra'yxy va'e ome'ẽ ju va'ekue Galim pygua Laís ra'y Palti ra'yxyrã.

26

Teĩgue ju Davi Saul ndojukaiague

¹ Ha'e gui Zife pygua kuery ou Gibeá py Saul oĩa py. Ha'e vy aipoe'i okuapy:

— Davi ma Haquila yvy'ã reia rupi nonhemi teve, Jesimom katy'i? — he'i okuapy.

² Ha'e rami rã Saul opu'ã vy Zife tekoa e'ỹa katy oo Davi reka vy. Hexeve oje'oi avi trẽs mil avakue Israel gui oiporavo va'ekue.

³ Saul kuery ijaty okuapy Haquila yvy'ã re, Jesimom katy, tape yvýry. Ha'e rã Davi ma tekoa e'ỹa re oiko. Ha'e rami vy Saul oeka ouvya Davi oikuaa vy

⁴ omondouka oexa pota va'erã kuery. Ha'e vy oikuaa Saul ou ete ae ra'ea.

⁵ Davi opu'ã vy oo Saul kuery ijaty okuapya py. Ha'e vy oexa Saul onhenoupy rã, Ner ra'y Abner xondaro kuery re opena va'e guive. Saul ma ijaty okuapy va'e mbyte py onhenoupy. Ijyvýry rupi ma heta va'e kuery ikuai.

⁶ Ha'e gui Davi aipoe'i Heteu pygua Aimeleque ha'e Joabe ryke'y Abisai Zerua pi'a va'e pe:

– Mava'e tu peo ta xerupive ha'e kuery ijaty okuapya py Saul ituia py?

Abisai ma ombovai:

– Xee aa 'rã nderupive – he'i.

⁷ Ha'e rami vy Abisai reve Davi ou pyávy heta va'ea py. Ha'e rã ha'e py Saul onheno vy oke oupy ijaty okuapya va'e mbyte. Oakã katy'i hu'y guaxu oipyxo imo'amy yvy re. Abner ha'e heta va'e kuery mboae ma ijyvýry rupi meme onheno okuapy.

⁸ Ha'e gui Abisai aipoe'i Davi pe:

– Aỹ ma ndepo py Nhanderuete omboaxa ma nderovaigua. Taa xee aỹ taipyxo yvy re hu'y guaxu py ae, peteĩgue'i pyve. Mokoĩgue aipyxo e'ỹ teĩ ha'eve 'rã – he'i.

⁹ Teĩ Davi ombovai vy aipoe'i Abisai pe:

– Ejuka eme. Mava'e tu SENHOR oiporavo va'ekue rovai opo oupi 'rã ojejavy e'ỹ re?

¹⁰ Davi aipoe'ive ju:

– Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi aura vy aipoa'e: SENHOR ae 'rã ojuka, e'ỹ vy omano aguã ára ovaẽ 'rã, e'ỹ vy joguero'aa py oo rã ojukaa 'rã, xee e'ỹ.

¹¹ SENHOR taxejoko oiporavo va'ekue re xepo aupi e'ỹ aguã. Ha'e rami avi aỹ ma ejopy hu'y guaxu inhakã katy'i oĩ va'e, yryru guive. Ha'e gui jaa ju – he'i.

¹² Ha'e rami vy Davi ojopy uka hu'y guaxu Saul akã katy'i oĩ va'e ha'e yryru. Ha'e gui oo ju. Mava'eve ndoexaai, neĩ ndoikuaai, nomyĩai guive. Ha'e ja-vive okepa tema okuapy, ha'e kuery hopeyi vaipa aguã rami SENHOR ojapo rã.

13 Ha'e gui Davi ma vvyugua rovai re oo ma vy vvy'ã apyte py hi'aĩ mombyry'ia py. Saul kuery ikuaia gui mombyry'i ete hi'aĩ.

14 Ha'e rami vy ha'e kuery pe ojavukai nhendu ho'amy, Ner ra'y Abner pe guive. Ha'e vy aipoe'i:

– Abner, nerembovai va'e ty'y?

Ha'e ramo Abner omyĩ vy oporandu:

– Mava'e tu ndee, huvixave pe rejapukai aguã?

15 Ha'e ramo Davi ombovai Abner pe:

– Ndee ta'vy ava e'ỹ teve reiko? Israel kuery va'e regua mava'e tu oiko ndee rami ipo'aka va'e? Mba'e re ha'vy nerepenai ri nderuvixa re? Mba'eta ou kuri peteĩ regua nderuvixa omomba aguã.

16 Ha'eve'ỹa rami rejapo. Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi aura vy aipoa'e: Ha'eveve pe-mano, penderuvixarã SENHOR oiporavo va'ekue re napepenai rire. Aỹ ma exa pota: Mamo tu oĩ huvixa mba'e hu'y guaxu ha'e yryru inhakã katy'i oĩ va'ekue? – he'i.

Teĩgue ju Davi reve Saul peteĩ rami ikuai aguã re ijayvuague

17 Ha'e gui Davi ri ty ra'ea Saul oendu kuaa vy aipoe'i:

– Ndeayvu e'ỹ teve, xera'y Davi?

Davi ombovai:

– Tá xeruvixa, xeayvu ae ri – he'i.

18 Aipoe'ive tema:

– Xeruvixa, mba'e re tu ha'e rami ete ri reka riae nerembiguai? Mba'e tu xee ajapo ndere? Mba'e nunga teko vai tu rejou xere?

19 Aỹ ma xeruvixa, ajerure ndevy: Endu ke xee nerembiguai xeayvu rã. SENHOR ae xerovai reo

aguã rami ndeapo va'e rire ojopy 'rãgue mba'emo ixupe ame'ẽ va'e. Ha'e rami avi avakue ri ha'e rami aguã rami ndeapo vy ayvu vaipy ta'ikuai SENHOR renonde. Mba'eta aỹ ha'e kuery xemoxẽ ma SENHOR pegua yvy re aikoague gui, “Tereo, embojerovia tuuete mboae ramigua pe”, he'ia rami.

²⁰ Ha'e rami teĩ aỹ xeruguy tomoẽa eme SENHOR pegua yvy gui mombyrya py. Mba'eta ndee Israel pygua huvixave ma jagua ky ramigua rakykue rive reo, inambu pytã rakykue yvy'ã reia rupi oo va'e rami – he'i.

²¹ Ha'e rami rã Saul aipoe'i:

– Ajejavu rima. Xera'y Davi, ejevuy ju ha'vy, mba'eta ndajapo vai jevyĩ 'rã ndevy. Ange rexa uka xerekovea rembovare va'ea. Xee ae ma inhakã porã e'ỹ va'e rami aiko ajejavu riaea py.

²² Davi ombovai:

– Ne'exa, apy ma nemba'e hu'y guaxu areko. Tou xea py peteĩ kunumi ogueru aguã.

²³ Ha'e gui peteĩ-teĩ pe SENHOR tomboekovia heko porãa rupi ojeroviapy oikoa. Mba'eta xepo py SENHOR nemboaxa va'eri xee ma xepo ndaupixei SENHOR oiporavo va'ekue rovai.

²⁴ Ange nderekovea ambovareague rami ae avi SENHOR tombovare xerekovea voi, taxereraa jepe opa mba'e vai gui – he'i.

²⁵ Ha'e ramo Saul aipoe'i Davi pe:

– Xera'y Davi, ima'endu'a porãmby tereiko. Mba'eta rejapo 'rã mba'emo tuvixa va'e, ndepo'aka 'rãe – he'i.

Ha'e ramo Davi oove ju, ha'e rã Saul ma guekoa katy ju ojevuy.

27

Teĩgue ju Davi Gate pygua huvixa Aquis oĩa py ooague

¹ Ha'e rami teĩ Davi ojeupe ae aipoe'i: “Xapy'a rei ramo amongue ára xee akanhy 'rã Saul po py. Ha'eveve filisteu kuery yvy katy ajava, Israel ha'e javi rupi Saul xereka oikovya gui ikane'õ vy opytu'u aguã. Ha'e ramo 'rãe xee aa jepe ipo gui” he'i.

² Ha'e rami vy Davi oiko katu vy seiscentos avakue hupive ikuai va'e reve oje'oi Gate pygua huvixa Maoque ra'y Aquis oĩa katy.

³ Gate tetã py ae Davi oiko Aquis reve. Ha'e rã hupivegua avakue ma peteĩ-teĩ gua'yxy kuery reve ikuai. Davi voi mokoĩve gua'yxy reve oiko: Jezreel guigua Ainoã, ha'e Carmelo pygua Nabal ra'yxykue Abigail.

⁴ Gate katy Davi ojavaague Saul pe omombe'ua rã oendu vy ndoeka potavei.

⁵ Ha'e gui Davi aipoe'i Aquis pe:

— Xapy'a rei ndee xemboaxya rendu vy ke eme'ẽ peteĩ tetã ndeyvy regua py añ aguã. Xee nerembiguai nda'evei ndeyvy'iry añ aguã tetã huvixave oĩaty mbyte py — he'i ramo

⁶ ha'e va'e árave ixupe Aquis omboaxa Ziclague tetã. Ha'e rami rire aỹ peve Ziclague opyta huvixa Judá pygua mba'e ae.

⁷ Filisteu kuery yvy re Davi oiko peteĩ ma'etỹ rire irundy jaxya peve.

⁸ Ha'e gui Davi ngupivegua avakue reve oje'oi jepi 'rã gesurita kuery, gersita ha'e amalequita kuery rovai. Ha'e va'e kuery ma ha'e va'e yvy re ikuai Sur katy Telã guive Egito yvy peve.

⁹ Ha'e va'e yvy Davi kuery ombovaipa 'rã heravy, ojuka 'rã avakue ha'e kunhague. Ojeupe guarã ogueraapa kuerei vexa'i, vaka, mburika'i ha'e camelo kuery, ajukue guive. Ojevy vy ovaẽ kuerei Aquis oĩa py.

¹⁰ Ha'e ramo Aquis oporandu 'rã: “Marã ramigua kuery reve tu ange pejoguero'a ra'e?” he'i nhavõ Davi ombovai 'rã: “Judá regua kuaray puku-a katy ikuai va'e reve ri, jerameel ha'e queneu kuery kuaray puku-a katy ikuai va'e reve” he'i 'rã.*

¹¹ Davi ndojuka e'yi peteĩve ava neĩ kunha ma voi Gate tetã py oguerojevy va'erã. Mba'eta ojeupe ae aipoe'i: “Oremombe'ua e'ỹ aguã, ‘Ha'e rami Davi ojapo’, he'i vy.” Ha'e rami vy filisteu kuery yvy re oĩ teria ja ojapo oikovy ha'e rami ae.

¹² Aquis ma ojerovia Davi re. Ha'e vy aipoe'i:
— Ha'e anhetẽ ete ri ojapo guetarã Israel pygua kuery ae voi nda'ija'ei aguã rami. Ha'e nunga rupi xeivy anho'i riae 'rã oiko.

28

En-Dor py omanogue mboayvua oiko va'ea py Saul ooague

¹ Ha'e va'e jave py filisteu regua xondaro kuery ono'õmba okuapy Israel kuery rovai joguero'a aguã. Ha'e rami vy huvixa Aquis aipoe'i Davi pe:

— Aikuaa uka ma voi ndevy: Xereve ndee voi reo 'rã joguero'aa py, nderevegua avakue reve.

² Davi ombovai:

---

* **27:10** Ha'e rami Davi ombovai ombotavy vy. Guetarã Israel kuery reve ae joguero'aa rami ijayvu, Israel kuery rovaigua kuery reve joguero'a va'eri.

– Ha'e rami rã reikuaa 'rã xee nerembiguai mba'e pa ajapo 'rãa – he'i.

Aquis aipoe'ive ju Davi pe:

– Ha'e rami rire romoĩ 'rã xerarõarã reikoa pukukue re – he'i.

³ Samuel omano ma va'ekue, ha'e ramo Israel kuery ha'e javi ojae'o vy onhono porã raka'e Ramá tetã py hekoague py ae. Ha'e gui Saul oyvy gui oipe'apa raka'e omanogue mboayvua ha'e imba'ekuaa va'e kuery ha'e javi.

⁴ Ha'e gui filisteu kuery ono'õ vy ou Suném py ju ijaty okuapy aguã. Ha'e ramo Saul omono'õmba avi Israel kuery ramo Gibeá py ijaty okuapy.

⁵ Filisteu kuery ijaty okuapya Saul oexa vy oendu okyjea. Ha'e vy ipy'a tyty vaipa oiny onhemondyi vy.

⁶ Ha'e rami vy SENHOR pe oporandu teĩ nombovai, ra'u rupi, Urim rupi, neĩ profeta kuery ayvu rupi ma voi.*

⁷ Ha'e ramo Saul aipoe'i guembiguai kuery pe:

– Pejou na peteĩ kunha omanogue mboayvua, ha'e va'e oĩa py aa vy aporandu uka aguã.

Hembiguai kuery ombovai:

– Oiko peteĩ kunha En-Dor py omanogue mboayvua – he'i.

⁸ Ha'e gui Saul ndojekuaa ukai aguã amboae ao omoĩ reve oo. Hupive ma oo avi mokoĩ avakue. Ha'e vy pyávy ovaẽmba kunha va'ea py. Ha'e vy aipoe'i:

– Ndevy ajerure omanogue remboayvu aguã. Ha'e vy rembovy 'rã aipota va'e ae.

---

* **28:6** Urim ma sacerdote kuery mba'ekuaa-a oguereko raka'e (Êxodo 28.30, Números 27.21).

⁹ Kunha va'e ombovai:

– Ha'e rami avi reikuaa porã huvixa Saul ojapoague, mba'eta oipe'apa raka'e omanogue mboayvua ha'e imba'ekuaa va'e kuery. Mba'e re tu amano aguã rami rive reju, xejuka ukaxe vy? – he'i

¹⁰ Ha'e ramo ixupe Saul oura SENHOR rery rupi:

– Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi aura vy aipoe'e: Ndoikoi 'rãe ha'e nungakue re nembopagaarã – he'i.

¹¹ Ha'e rami rã kunha va'e aipoe'i:

– Mava'e ha'vy ambovy 'rã?

Ombovai:

– Embovy xeivy Samuel – he'i.

¹² Ha'e gui kunha va'e Samuel oexa vy ojavukai atã reve aipoe'i Saul pe:

– Mba'e re tu xembotavy? Mba'eta ndee ae ri tu huvixa Saul.

¹³ Huvixa ombovai:

– Ekyje eme. Mba'e tu rexa? – he'i.

Kunha va'e ombovai Saul pe:

– Peteĩ aexa nhanderujete ramigua yvy gui oẽ rã – he'i.

¹⁴ Ha'e ramo oporandu ju:

– Mba'exa tu ojekuaa?

Kunha va'e ombovai:

– Oẽ ouvvy va'e ma tuja'i, ao puku py onheovã va'e – he'i. Ha'e ramo Samuel ae ria Saul oikuaa vy guenapy'ã re oĩ ngova yvy re omovaẽ reve.

¹⁵ Ha'e gui Samuel aipoe'i Saul pe:

– Mba'e re tu xemoangeko, aẽ jevy aguã rami rejapo vy?

Saul ombovai:

– Xeporiau vaipa aikovy, xerovai filisteu kuery joguero'a rã. Nhanderuete voi xegui ojepe'a vy naxembovaivei, profeta kuery rupi, neĩ ra'u rupi ma voi. Ha'e nunga rupi roenoĩ uka, xevy remombe'u aguã ajapo va'erã – he'i.

¹⁶ Ha'e ramo Samuel aipoe'i:

– Mba'e re ha'vy xevy reporandu ri, SENHOR ndereja vy nderovaigua oiko rire?

¹⁷ Mba'eta SENHOR ndere ojapo xevy aipoe'i ukaague rami. Ndepo gui ndepo'akaa oipe'a vy neirũ Davi pe ju omboaxa.

¹⁸ SENHOR ayvu re nderejapyxakai vy nerembai karamboae Amaleque kuery opoxya rupi omomba ukaague rami vy. Ha'e nunga rupi ae SENHOR nemoĩ vai aỹ.

¹⁹ SENHOR nemboaxa 'rã filisteu kuery po py, Israel kuery ha'e javi reve. Ha'e gui ko'ẽ ramo ndee ha'e ndera'y kuery xereve ma 'rã peiko. Filisteu kuery po py SENHOR omboaxa avi 'rã Israel kuery ijaty okuapy va'e – he'i.

²⁰ Ha'e ramove Saul ho'a vy ipukupa oupy yvy rupi. Okyje vaipa oupy Samuel ayvu gui. Ha'e vy na'imbaraetevei, ha'e va'e ára, pyávy voi mba'eve ndo'ui rire.

²¹ Saul ituia katy kunha va'e ovaẽve'i ovy vy oexa ndojepokuaavei etea. Ha'e vy aipoe'i:

– Ma'ẽ, xee nerembiguai ma rejerurea aendu vy ndajeayvuveikue py ajapopa kuri ndeayvuague.

²² Teĩ aỹ ma ndee ju endu xee nerembiguai xeayvua. Tamoĩ mbojape re'u va'erã. He'u, nembaraete ma vy tape rupi reo aguã.

²³ Ha'e rami teĩ ndoipotai vy aipoe'i:

– Xee nda'ui 'rã – he'i. Ha'e rami teĩ hembiguai kunha va'e reve ome'ẽ nhea'ã rei ramo ojapyxaka. Ha'e vy yvy gui opu'ã vy uguapy oiny tupa py.

²⁴ Kunha va'e uguereko peteĩ vaka ra'y omongyra va'ekue. Ojuka pojava. Trigo ku'i avi ugueru vy omoapomo, ha'e ombojy mbojape imbovua e'ỹ va'e.

²⁵ Ha'e rami vy Saul ha'e hembiguai kuery pe ugueru ramo okaru okuapy. Ha'e gui opu'ãmba vy oje'oipa ju pyavyve.

29

Davi re filisteu kuery ndojeroviaveiague

¹ Ha'e gui filisteu kuery omono'õmba xondaro kuery Afeca py. Ha'e rã Israel kuery ma Jezreel py yvu oĩ va'e katy'i ijaty okuapy.

² Ha'e katy filisteu kuery yvatekueve va'e oje'oi cem ha'e mil reve-reve. Ha'e rã Davi ha'e avakue hexeve ikuai va'e ma oo Aquis reve hakykue guarã.

³ Filisteu kuery yvatekueve va'e aipoe'i okuapy:

– Kova'e hebreu kuery, mba'e tu ojapo okuapy apy?

Aquis ombovai filisteu kuery yvatekueve va'e pe:

– Ha'e va'e pa Davi e'ỹ, Israel pygua huvixa Saul rembiguai e'ỹ teve? Kueve ma guive xereve ae oiko. Ha'e gui hexe ndajou vai, xea py ou guive aỹ peve – he'i.

⁴ Ha'e rami teĩ filisteu kuery yvatekueve va'e ivai vaipa ixupe. Ha'e vy aipoe'i okuapy:

– Embojevvy ju ha'e va'e ava hekoarã reme'ẽague katy. Nda'evei nhandereve oo aguã jajoguero'aa

py, nhanderovaigua oiko e'ỹ aguã. Mba'eta ha'e rami e'ỹ vy mba'exa vy 'rã tu ha'eve nguvixa reve peteĩ rami ju ikuai aguã, nhande kuery akãgue ogueraa e'ỹ vy?

⁵ Ha'e va'e pa Davi e'ỹ? Ojerokya py joupe-upe ombovai vy aipoe'i: “Saul ma ojuka mil, ha'e rã Davi ma dez mil ojuka va'ekue” he'iaague va'e e'ỹ teve?

⁶ Ha'e rami rã Aquis oenoĩ Davi. Ha'e vy aipoe'i ixupe:

– Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi aura vy aipoa'e: Ndee ma anhetẽ rupi reiko va'e. Ha'e gui xevy rã ha'evea rami vy rei orereve kova'e rojoguero'aa py reo. Mba'eta xea py rejuague guive kova'e ára peve mba'eve py ndojou vaiai ndere. Ha'e rami teĩ yvatekueve va'e ma ndojou porãi.

⁷ Ejevyy ju aỹ, ejevyy porã ke, filisteu kuery yvatekueve va'e ndejou vai rei e'ỹ aguã – he'i.

⁸ Ha'e ramo Davi aipoe'i Aquis pe:

– Ha'e rami avi mba'e tu xee ajapo? Ha'e e'ỹ vy mba'e tu xee nerembiguai re rejou vai, ndevy amba'eapo ypya ára guive aỹ peve, xeruvixa rovaigua kuery rovai xee voi ajoguero'a e'ỹ aguã?

⁹ Aquis ombovai:

– Xee ma aikuaa porã. Xevy rã anhetẽ Nhanderuete guigua anjo rami reiko porã va'e teĩ. Ha'e rã filisteu kuery yvatekueve va'e ma “Too eme orereve joguero'aa py” he'i okuapy.

¹⁰ Evy voi ha'vy ko'ẽ rai ramove nerembiguai kuery ndereve ou va'ekue reve. Kuaray hexakã'i ramove pevyva, ha'e tapeo – he'i.

11 Ha'e ramo ko'ẽ rai ramove Davi ovy avakue hexeve ikuai va'e reve, filisteu kuery yvy katy ju ojevvy oje'oivy aguã. Ha'e rã filisteu kuery ma Jezreel katy oje'oi.

30

Ziclague tetã gui Amaleque kuery opa mba'e ogueraapaague

¹ Ha'e gui mboapy araa py Davi hexevegua avakue reve ovaẽmba Ziclague tetã py. Ha'e vy oikuaa Amaleque pygua kuery ou vy kuaray puku-a katygua kuery re opu'ãague, ha'e Ziclague tetã ombovaipa vy oapypa ma raka'eague.

² Ha'e vy kunhague ojou va'e tema ogueraapa raka'e ojeupe guarã. Ha'e rami avi mava'eve ndojukai: kyrĩgue neĩ tujakue. Ngupive ogueraapa rive oje'oivy ouague rupi.

³ Ha'e gui tetã py Davi ha'e hexevegua avakue ou vy oexa rã okaipa raka'e. Ha'e rã ta'yxy kuery, ta'y ha'e tajy kuery ogueraapaa raka'e.

⁴ Ha'e rami rã Davi ha'e hexeve ikuai va'e ojavukai atã reve ojae'o. Ojae'o raxa okuapy ikangypa peve.

⁵ Davi ra'yxy mokoĩve avi ogueraa raka'e: Jezreel guigua Ainoã, ha'e Carmelo pygua Nabal ra'yxykue'i Abigail.

⁶ Davi iporiau vaipa, mba'eta hexevegua avakue ita py ojavipa aguã re ijayvu okuapy rã. Peteĩ-teĩ ivai okuapy gua'y ha'e guajy kuery re. Ha'e rami teĩ Davi ma SENHOR nguete re vy ipy'a guaxuve ju.

Ojokua reve reve ogueraa pyre Davi oguerupa jevyague

⁷ Ha'e gui Davi aipoe'i sacerdote Aimeleque ra'y Abiatar pe:

— Eru manto sacerdote pegua — he'i ramo Abiatar ogueru Davi pe.

⁸ Ha'e gui SENHOR pe Davi oporandu vy aipoe'i:

— Aa 'rã teve ha'e kuery rakykue? Aupity 'rã teve?

SENHOR ombovai:

— Tereo, peupity 'rãe. Ha'e vy peraa jepepa ju 'rã ogueraa va'ekue ha'e javi — he'i.

⁹ Ha'e gui Davi oo seiscentos avakue hexeve ikuai va'e reve. Besor yakã'i py ovaẽ ramo amongue opyta ikane'õve va'e-va'e.

¹⁰ Ha'e rã Davi quatrocentos avakue reve oove tema. Duzentos ma takykue opyta va'ekue, ikane'õ vy Besor yakã'i ndoaxai va'ekue.

¹¹ Ha'e gui nhuũdy rupi ojou okuapy peteĩ ava Egito pygua, Davi oĩa py ogueru. Ixupe mbojape ome'ẽ rã ho'u. Ome'ẽ avi yy oy'u agũa.

¹² Ome'ẽ avi peteĩ figo pirukue apomo ra'ykue'i, mokoĩ uva'a pirukue guive. Ha'e ramo ho'upa. Ha'e gui ikangy gui imbarateve ju, mboapy ára ha'e mboapy pytũ re ma mba'eve ndo'uvei, neĩ yy ndoy'uvei va'ekue.

¹³ Ha'e ramo ma Davi oporandu:

— Mava'e regua tu ndee? Magui tu reju?

Egito pygua kunumi va'e ombovai:

— Xee tu Amaleque regua rembiguai rima. Mboapy ára re xemba'eaxy ramo xepatõ xereja apy.

¹⁴ Ore kuery romomba rojuvy kuaray puku-a katy queretita kuery, Judá yvy regua kuery, ha'e gui Calebe regua kuaray puku-a katygua. Ha'e vy Ziclague tetã voi roapypa rojuvy – he'i.

¹⁵ Davi aipoe'i:

– Ha'eve pa reo vy ha'e kuerya py xereraa aguã?
Ombovai:

– Nhanderuete rery rupi ha'vy eura xeve xejuka e'ỹ aguã, ha'e xepatõ po py ju xemboaxa e'ỹ aguã. Ha'e rami rã aa 'rã roguereko aguã ha'e kuery ikuai peve – he'i.

¹⁶ Ha'e gui oo, ogueraa henoiny. Ha'e ramia ja Amaleque pygua kuery ma joa rupi e'ỹ-e'ỹ ikuai ha'e va'e yvy re. Okaru ha'e oy'u okuapy, ovy'a vaipa okuapy omondakue ha'e javi filisteu kuery yvy ha'e Judá gui ogueru va'ekue re.

¹⁷ Ko'ẽ rai'i ramove Davi kuery ojuka okuapy ka'aru'i peve. Ha'e ramo ha'e kuery va'e regua peteĩve ma ndoo jepei, quatrocentos kunumigue camelo áry oĩ va'e anho onhamba.

¹⁸ Ha'e rami py Davi ogueraa jepepa nho ju Amaleque pygua kuery ogueraa va'ekue-'ekue. Ogueraa jepe avi gua'yxy mokoĩve.

¹⁹ Mba'eve'i ndoatai, kyrĩgue neĩ tujakue, ta'y neĩ tajy kuery, neĩ omondakue ogueraa va'ekue ma voi, neĩ mba'eve ha'e kuery ogueraapa va'ekue. Davi oguerupa nho ju.

²⁰ Ha'e gui Davi ojopypa avi heruvy vexa'i ha'e vaka. Ha'e nunga Davi renonde omondyi heravy va'e aipoe'i:

– Kova'e ma Davi ogueru va'e.

Davi mba'emo omboja'o ukaague

²¹ Ha'e gui Davi ovaẽ ouvy duzentos avakue ikane'õ vy ndoovei va'ekuea py, Besor yakã yvýry opytapa okuapyague py ae. Ha'e ramo ha'e va'e kuery oupa Davi ovaexĩ vy, hupive ou okuapy va'e voi. Ha'e kuery oua py Davi ovaẽve'i ouvy vy oxarura porã'i.

²² Ha'e rami teĩ Davi rupive oje'oi va'ekue regua iporayvu e'ỹ va'e, nhe'ẽ vai ra'y kuery ombovai vaikue reve aipoe'i okuapy:

– Nhande kuery reve ha'e kuery ndooi rire nanhame'ẽi 'rã mba'eve rei ogueraapa pyre jaru ju va'ekue. Peteĩ-teĩ peraa pendera'yxy ha'e pendera'y kuery rive. Ha'e vy tapeopa ju – he'i okuapy.

²³ Ha'e rami teĩ Davi aipoe'i:

– Xeryvy kuery, evoko rami e'ỹ pejapo SENHOR nhandevy ome'ẽ va'ekue re, nhandere opena vy nhande po py nhanderovai ou va'ekue omboaxapa rire.

²⁴ Mava'e 'rã tu ojapyxaka ha'e rami pendeayvua re? Mba'eta pejoguero'a vy peo va'ekue pejopya rami ae avi 'rã mba'e rei-rei rarõa py opyta va'ekue voi ojopy. Joo rami meme 'rã jajopy – he'i.

²⁵ Ha'e rami rire ha'e rami aguã ma Israel kuery rekorã oĩ, ha'e va'e ára guive aỹ peve.

²⁶ Ziclague tetã py Davi ovaẽ vy mba'emo re imonda vy ogueraapa pyre ogueraa ukapa ju Judá regua tujakueve oirũ kuery ikuai va'e pe. Ha'e vy ha'e va'e kuery pe aipoe'i uka:

– Kova'e ma pendeivy rome'ẽ rive SENHOR rovaigua kuery ogueraapa va'ekue regua – he'i.

²⁷ Ha'e rami vy Betel pygua kuery pe ogueraa uka, Ramote Neguebe pygua kuery pe, Jatir,

28 Aroer, Sifmote, Estemoa,

29 Racal, jerameel ha'e queneu kuery ikuai tetã pygua kuery pe,

30 Horma, Borasã, Atace,

31 Hebrom, ha'e gui Davi avakue hexeve ikuai va'e reve oje'oiague ha'e javi rupi ikuai va'e pe.

31

1 Crônicas 10.1-7

1 Ha'e gui Israel kuery reve filisteu kuery joguero'a ramo avakue Israel regua onhamba filisteu kuery gui. Ha'e ramo Gilboa yvy'ã re ojukapa.

2 Filisteu kuery ojoko avi Saul ha'e ta'y kuery. Ha'e vy ojuka Saul ra'y kuery Jônatas, Abinadabe ha'e Malquisua.

3 Joguero'aa py Saul oĩ vaive ovy. Hu'y momboa kuery ojou ramo ha'e kuery gui okyje vaipa.

4 Ha'e gui Saul aipoe'i hu'y jokoia reraa pe:

– Ekyi ndekyxe ha'e xepyxoxe, ha'e kuery opire omboi uka e'ỹ va'ekue ou vy xepyxoxe vy xejojai rei e'ỹ aguã — he'i teĩ hu'y jokoia reraa ndoipyxoxei, okyje vaipa vy. Ha'e ramo Saul ae kyxe ojopy vy hakua re ho'a.

5 Hu'y jokoia reraa Saul omano ma ri ty ra'ea oexa vy ha'e voi kyxe re ho'a vy omano avi hexeve.

6 Ha'e rami py Saul omano, ta'y kuery voi, hu'y jokoia reraa reve. Avakue hexeve ikuai va'e voi ha'e va'e ára ojukapaa.

7 Ha'e gui avakue Israel regua yvyugua rupi ha'e Jordão yakã rovai hekua va'e oexapa okuapy oirũ kuery onhambaa, ha'e Saul gua'y kuery reve omanomba maa. Ha'e rami vy ha'e kuery voi

guekoa oejapa vy onhamba avi. Ha'e gui filisteu kuery ou vy ha'e py ju hekoa.

1 Crônicas 10.8-12

⁸ Ko'ẽ jevy filisteu kuery ou omanogue mba'ekue ogueraapa aguã. Ha'e rami vy ojou Saul ha'e ta'y kuery mboapyve Gilboa yvy'ã re omanoague py.

⁹ Ha'e rami vy Saul akãgue ojaya vy hembiporukue ogueraapa. Filisteu kuery yvy ha'e javi rupi omondouka ayvu mombe'uarã, ha'e nungakue omombe'u aguã ta'angaa pegua oo ikuai va'e rupi, ha'e guetarã kuery ha'e javi pe.

¹⁰ Saul rembiporukue ma Astarote ra'angaa oĩa py ogueraa. Ha'e rã hetekue ma Bete-Seã tetã kora re omboja imoiny.

¹¹ Ha'e gui ma Jabes-Gileade pygua kuery oendu okuapy filisteu kuery Saul re ojapoague.

¹² Ha'e rami vy avakue ipy'a guaxukueve va'e opu'ãmba vy pytũ mbukukue re uguata oje'oivy. Ha'e vy Bete-Seã tetã kora gui omboi heruvy Saul ha'e ta'y kuery retekue. Jabes tetã py oupa ju vy oapypa.

¹³ Ikãgue ojopy vy ojatypa Jabes py ae, yvyra ikuai va'e guy py. Ha'e vy sete ára re okaru e'ỹ re ikuai.

Nhanderuete ayvu iky'a e'ỹ va'e New Testament in Guaraní, Mbyá

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbyá Guaraní (Guaraní, Mbyá)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 853110565X

The New Testament

in Guaraní, Mbyá

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3309fa3b-7590-5ae9-b829-5df4ddfbf957